

SZPROTAWA
GMINA W KORONIE

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY SZPROTAWA

ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM PROGRAMÓW POMOCY
SPOŁECZNEJ, PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH I INNYCH,
KTÓRYCH CELEM JEST INTEGRACJA OSÓB I RODZIN Z GRUP
SZCZEGÓLNEGO RYZYKA

NA LATA 2014-2020

INSTYTUT BADAWCZY IPC NA ZLECENIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE

SZPROTAWA 2014

Spis treści

1. WPROWADZENIE	3
1.1. METODOLOGIA	3
1.2. ZAKRES DOKUMENTU	4
2. RAMY PRAWNE I ZGODNOŚĆ Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	5
2.1. SAMORZĄDOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE	6
2.1.1. <i>Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2008 – 2020</i>	6
2.1.2. <i>Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żagańskiego na lata 2011 – 2018.</i>	6
2.1.3. <i>Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020</i>	7
2.1.4. <i>Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020</i>	7
2.2. KRAJOWE DOKUMENTY STRATEGICZNE	7
2.2.1. <i>Raport Polska 2030</i>	7
2.2.2. <i>Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju</i>	8
2.2.3. <i>Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020</i>	9
2.2.4. <i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020</i>	9
2.2.5. <i>Narodowa Strategia Integracji Społecznej</i>	9
2.2.6. <i>Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020</i>	10
2.3. UNIJNE DOKUMENTY STRATEGICZNE	10
2.3.1. <i>Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu</i>	10
2.3.2. <i>Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”</i>	11
2.3.3. <i>Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: Uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE</i>	11
3. CZĘŚĆ ANALITYCZNO – DIAGNOSTYCZNA. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	11
3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY SZPROTAWA	11
3.2. RODZINA I OPIEKA NAD OSOBAMI ZALEŻNYMI.....	19
3.2.1. <i>Wsparcie rodzin i gospodarstw jednoosobowych</i>	19
3.2.2. <i>Opieka nad dziećmi i młodzieżą</i>	21
3.2.3. <i>Placówki wsparcia dziennego</i>	22
3.3. SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	24
3.4. STAROŚĆ JAKO WYZWANIE DLA SAMORZĄDU LOKALNEGO	26
3.5. BEZDOMNOŚĆ I ZASOBY MIESZKANIOWE	27
3.6. BEZROBOCIE I RYNEK PRACY	29
3.7. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	36
3.7.1. <i>Uzależnienie od alkoholu i narkotyków</i>	37
3.7.2. <i>Przemoc w rodzinie</i>	40
3.8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	44
3.9. KAPITAŁ SPOŁECZNY - ORGANIZACJE POZARZĄDOWE JAKO ZASÓB SŁUŻĄCY ROZWIĄZYWANIU KWESTII SPOŁECZNYCH ..	45
3.10. DZIAŁANIA W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO	47
4. PROGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	48
5. ANALIZA SWOT	49
6. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	54
7. SPOSOBY MONITOROWANIA I OCENY STRATEGII ORAZ KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	63
7.1. SYSTEM MONITOROWANIA STRATEGII	63
7.2. SPOSOBY OCENY REALIZACJI STRATEGII	63
8. SYSTEM WDRAŻANIA ZMIAN W STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY SZPROTAWA	63
9. WNIOSKI I UWAGI KOŃCOWE	63
SPIS TABEL, WYKRESÓW	66

1. Wprowadzenie

Stworzenie nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa było podyktowane koniecznością przygotowania fundamentu do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych. Te z kolei mają w efekcie przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców Miasta i Gminy Szprotawa, a w szczególności tych osób, które są zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Celem do którego dążymy wyznaczając sobie poszczególne cele strategiczne jest w efekcie skuteczne doprowadzenie do integracji społecznej mieszkańców.

Nowy dokument strategiczny na lata 2014 - 2020 rozwija de facto myśl planistyczną zawartą w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2007 - 2013. Co więcej, jest w znacznej mierze zbliżony swoim układem do dokumentu poprzedniego, choć pojawiają się zmiany zarówno w zakresie prognozy, jak i w sposobie wdrażania planowanych działań. Ta zmiana jest tym bardziej istotna, gdyż w latach 2014-2020 znacznie zmieni się sposób inwestowania funduszy unijnych w kapitał ludzki. System finansowania szkoleń będzie w większym stopniu oparty na potrzebach odbiorców wsparcia. Pojawią się również nowe rozwiązania, jak np. Rejestr Usług Rozwojowych¹.

Najważniejsze problemy społeczne występujące na terenie Miasta i Gminy Szprotawa zostały zdiagnozowane na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych a także instrumentów analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (SWOT). Z opracowanej diagnozy wyłaniają się konkretne problemy, nad którymi winna skupić się polityka społeczna Władz Miasta i Gminy Szprotawa oraz podległych im jednostek organizacyjnych.

Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób praktyczny wyznaczają konkretne działania poszczególnych instytucji i jednostek. Część programowa została ujęta w formie tabelarycznej, zawierającej cele, kierunki oraz realizatorów poszczególnych działań, czas ich realizacji oraz wskaźniki ich wykonania.

1.1. Metodologia

Metoda desk research nie posiada określonego czasu czy fazy realizacji. Pozyskiwanie i eksploracja danych trwa przez cały okres realizacji projektu. Dokumenty zastane są także na bieżąco uzupełniane i zestawiane z pozyskanymi w trakcie pozostałych etapów badania materiałami. Podstawę analizy desk research stanowią dokumenty statystyki publicznej, sprawozdania, analizy i publikacje, roczniki statystyczne etc. Współpraca z Klientem gwarantuje wysoki poziom otrzymanych informacji. Cechą tej metody jest to, że wiedza do opracowania Strategii istnieje i jest dostępna, ale poszczególne dane, które dają cały obraz sytuacji są rozproszone w różnych instytucjach i dokumentach. Głównym zadaniem badawczym było więc zgromadzenie tych informacji, posegregowanie ich, zaplanowanie działań oraz wyznaczenie działań do ich realizacji. Podstawą do diagnozy problemów społecznych były materiały i analizy statystyczne gromadzone i opracowane przez instytucje działające na terenie Gminy Szprotawa, m.in. przez Urząd Miejski w Szprotawie (UM), Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie (OPS), Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu / filia w Szprotawie (PUP), Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych. Pod uwagę wzięto także wyniki raportu zrealizowanego na zlecenie Ośrodka Pomocy Społecznej: „Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Przyczyny i zasięg zjawiska, grupy ryzyka” oraz raportu pt.: „Badanie dotyczące obszarów działalności gospodarczej (branż) podmiotów ekonomii społecznej w gminie Szprotawa”.

Warsztaty strategiczne, po które również sięgnięto podczas prac nad dokumentem, z reguły stosuje się, aby pomóc różnego rodzaju organizacjom w analizie ich bieżącej sytuacji, określeniu strategicznych celów oraz stworzeniu planów działania umożliwiających realizację celów. Podczas warsztatu pomagamy uczestnikom określić czynniki niezbędne do osiągnięcia sukcesu, opracować wizję, plany operacyjne oraz wybrać kluczowe kompetencje. Końcowym

¹ Wiceminister Paweł Orłowski na konferencji w Słupsku poświęconej mobilności pracowniczej „Mobilność pracownicza kluczem do rozwoju rynku pracy i wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw na Pomorzu” która odbyła się 31 października 2013 r. w Słupsku. Zorganizowały ją wspólnie samorząd województwa pomorskiego i Pomorska Agencja Rozwoju Regionalnego.

efektem warsztatu strategicznego są konkretne plany działania uwzględniające cele, terminy, zakres odpowiedzialności, narzędzia oraz kryteria weryfikacji.

Z uwagi na złożoność prac, powołany został Zespół Konsultacyjny ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa. Zespół pracował podczas warsztatów strategicznych oraz rekomendował prezentowany obecnie kształt niniejszego dokumentu.

Tabela 1. Skład Zespołu Konsultacyjnego ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO	INSTYTUCJA
TADEUSZ POZAROSZCZYK	KIEROWNIK	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE
JOLANTA ŁĄCZAK	Z-CA KIEROWNIKA	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE
PAWEŁ CHYLAK	Z-CA BURMISTRZA SZPROTAWY	URZĄD MIEJSKI W SZPROTAWIE
RENATA KABZIŃSKA	PRZEWODNICZĄCA KRPA	KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
RENATA SZLACHTA	SPECJALISTA PRACY SOCJALNEJ	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE
SYLWIA RADZIMSKA	SPECJALISTA PRACY SOCJALNEJ	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE
MARZENA PRUCHNICKA	GŁÓWNA KSIĘGOWA	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE
JOANNA JANICKA	SPECJALISTA REINTEGRACJI ZAWODOWEJ	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE
RENATA MALICKA	KIEROWNIK REFERATU EWIDENCJI I ŚWIADCZEŃ	PUP ŻAGAŃ
JOLANTA FRĄTCZAK		UNIWERSYTET TRZECIEGO WIEKU
URSZULA BORSUK		FUNDACJA NASZ DOM (NGO)
TERESA ZIMA	DYREKTOR	SZPROTAWSKI DOM KULTURY
MACIEJ SIWICKI	ASYSTENT RODZINY	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE
DONATA HEJNOSZ	PRACOWNIK UM	WYDZIAŁ SPRAW SPOŁECZNYCH UM
EDWARD ŻOŁNIERZAK		KLUB ABSTYNENTA
DOROTA SOKOŁOWSKA	PEDAGOG SZKOLNA	GIMNAZJUM NR 1 W SZPROTAWIE
ZENONA PIWTORAK	PRZEWODNICZĄCA	UNIWERSYTET TRZECIEGO WIEKU
ALICJA WOJTOWICZ	DYREKTOR	ZESPÓŁ SZKÓŁ W SZPROTAWIE
ALICJA DEPTA	KURATOR	SĄD REJONOWY W ŻAGANIU
ZBIGNIEW MIGA	SPECJALISTA PRACY SOCJALNEJ	OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W SZPROTAWIE
KRYSTIAN STANIASZEK	ASPIRANT	KOMENDA POWIATOWA POLICJI W ŻAGANIU
BARTŁOMIEJ KAZUBSKI	MODERATOR SPOTKANIA WARSZTATOWEGO	INSTYTUT BADAWCZY IPC SP. Z O.O.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania przekazanego przez OPS w Szprotawie

Główne prace Zespołu moderowane przez pracownika Instytutu Badawczego IPC odbywały się w miesiącu grudniu 2013 oraz styczniu 2014.

Niniejszy dokument składa się z trzech zasadniczych części: wprowadzającej (wstępu), części diagnostycznej – analitycznej zawierającej identyfikację najważniejszych problemów społecznych Gminy Szprotawa i jej zasobów oraz części programowej zawierającej najważniejsze cele polityki społecznej gminy. W części tej zostały wskazane cele strategiczne i podporządkowane im kierunki działań. Wskazane zostały również podmioty odpowiedzialne za realizację działań, źródła finansowania, czas realizacji, a także sposoby monitorowania Strategii.

1.2. Zakres dokumentu

Uwarunkowania prawne jedynie w części określają zakres niniejszego dokumentu strategicznego. Wynika to zarówno ze specyfiki danego regionu, określonej problematyki

charakteryzującej np. daną gminę. Zakres Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa, wyznaczono de facto poprzez zdefiniowanie problemu społecznego - jego skali i zasięgu oddziaływania. Samo definiowanie problemów społecznych ulega co rusz kolejnym modyfikacjom oraz ewaluacjom.

Przygotowując niniejszy dokument „problem społeczny” będziemy traktować, jako występujące obecnie lub mogące się pojawić w niedalekiej przyszłości zjawisko niepożądane, które dotyka przedstawicieli lokalnej społeczności przyczyniając się do ich wykluczenia, a nawet marginalizacji. Analizując możliwości rozwiązywania problemów społecznych przez samorząd Gminy Szprotawa należało wziąć pod uwagę możliwości kompetencyjne poszczególnych podmiotów lokalnej polityki społecznej oraz możliwości finansowe samorządu lokalnego. Dopiero zestawiając te podstawowe elementy wraz ze zidentyfikowanym w trakcie prac diagnostycznych swego rodzaju katalogiem problemów społecznych można było dokonać planowania strategicznego.

2. Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest integralnym długookresowym dokumentem planistycznym, którego powstanie warunkuje art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art. 16 b. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

W myśl art 16 b ustawy o pomocy społecznej, Gmina i Powiat opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategię w zakresie polityki społecznej. Strategia zawiera w szczególności: diagnozę sytuacji społecznej; prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie:

- celów strategicznych projektowanych zmian;
- kierunków niezbędnych działań;
- sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych;
- wskaźników realizacji działań.

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z obowiązku prawnego nałożonego na samorząd gminny i powiatowy na mocy art. 17.1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004² ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, programów przeciwdziałania przemocy, programów ochrony zdrowia psychicznego i innych. Celem tych programów jest reintegracja, integracja osób i rodzin z różnych powodów zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie.

Na treść i realizację gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych mają wpływ inne akty prawne do których należą:

- Ustawa o samorządzie gminnym³;
- Ustawa o samorządzie powiatowym⁴;
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁵;
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych⁶;
- Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁷;
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej⁸;
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie⁹;
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii¹⁰;

² Dz.U. 2013, poz. 182, z późn. zm.

³ Dz.U. 2013, poz. 594, z późn. zm.

⁴ Dz.U. 2013, poz. 595.

⁵ Dz.U. 2012, poz. 1356, z późn. zm.

⁶ Dz.U. 2013, poz. 1456.

⁷ Dz.U. 2012, poz. 1228.

⁸ Dz.U. 2013, poz. 135, z późn. zm.

⁹ Dz.U. 2005 nr 180 poz. 1493, z późn. zm.

¹⁰ Dz.U. 2012, poz. 124.

- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹¹;
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym¹²;
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych¹³;
- Ustawa o dodatkach mieszkaniowych¹⁴
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁵.

Jak już wspomniano, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa ze względu na swój charakter musi opierać się na korespondencji i współzależności z dokumentami strategicznymi na poziomie zarówno mikro jak i makro, poczynając od najbliższych relacji czy zależności organizacyjnych. Jednym z nich jest m.in. samorząd województwa lubuskiego.

2.1. Samorządowe dokumenty strategiczne

2.1.1. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2008 – 2020

Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na 5 obszarów, które są najistotniejszymi polami działania gminy, jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata:

- gospodarka;
- infrastruktura;
- ochrona środowiska;
- zasoby społeczne i potencjał ludzki;
- wielokierunkowa przestrzeń gminy.

W każdym z tych obszarów wyznaczono cele operacyjne. Jednocześnie wskazano na kierunki działania służące realizacji danego celu operacyjnego. Należy podkreślić ważne z punktu widzenia niniejszego dokumentu takie działania jak:

- poprawa bezpieczeństwa publicznego;
- wszechstronny rozwój edukacyjny dzieci i młodzieży z terenu gminy;
- zmniejszenie bezrobocia i jego społecznych skutków;
- stworzenie zintegrowanego systemu wsparcia i aktywizacji osób niepełnosprawnych;
- zwiększenie integracji i aktywności społecznej mieszkańców;
- zwiększenie oferty świadczonych usług zdrowotnych na terenie gminy.

2.1.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Żagańskiego na lata 2011 – 2018

Głównym celem Strategii rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Żagańskiego na lata 2011 - 2018 jest wytyczenie kierunków działań zmierzających do eliminowania i łagodzenia skutków dominujących w powiecie, szeroko rozumianych problemów społecznych (w oparciu o rzetelną diagnozę), określenie zadań programowych oraz zasad ich realizacji.

Celem nadrzędnym Strategii rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Żagańskiego na lata 2011-2018 jest: **POPRAWA WARUNKÓW I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW POWIATU ŻAGAŃSKIEGO DOTKNIĘTYCH PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI, W TYM OSÓB WYKLUCZONYCH SPOŁECZNIE LUB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM.**

Cele strategiczne dokumentu:

- niwelowanie szeroko rozumianych problemów społecznych, powszechnie odczuwanych przez mieszkańców niedogodności i barier wpływających negatywnie na jakość życia w powiecie żagańskim;

¹¹Dz.U. 2013, poz. 674.

¹²Dz.U. 2011, nr 43, poz. 225 z późn. zm.

¹³Dz.U. 2011 nr 127, poz. 721, z późn. zm.

¹⁴Dz.U. 2013, poz. 966.

¹⁵Dz.U. 2010, nr 234, poz. 1536, z późn. zm.

- usprawnienie systemu rozwiązywania problemów społecznych pozostających w gestii publicznych instytucji pomocowych, ograniczanie zakresu i skutków wykluczenia społecznych osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem.

W ramach celu strategicznego I wyodrębniono następujące cele operacyjne:

1. Poprawa technicznych warunków życia mieszkańców powiatu;
2. Podwyższenie dostępu do kultury i aktywnego udziału w kulturze;
3. Podniesienie atrakcyjności turystycznej i promocja turystyczna powiatu;
4. Wspomaganie procesów rewitalizacji miast i obszarów wiejskich, poprawa estetyki przestrzeni powiatu;
5. Przeciwdziałanie społeczno-przestrzennej marginalizacji wsi – wzrost spójności terytorialnej powiatu.

W ramach celu strategicznego II wyodrębniono następujące cele operacyjne:

1. Konstrukttywne zmiany w funkcjonowaniu instytucji pomocy społecznej, zwiększenie dostępu do pracowników socjalnych;
2. Podniesienie poziomu partycypacji społecznej w zakresie rozwiązywania lokalnych problemów społecznych;
3. Podniesienie poziomu aktywności zawodowej mieszkańców powiatu oraz zdolności do zatrudniania osób bezrobotnych i biernych zawodowo;
4. Doskonalenie systemu zapobiegania ubóstwu rodzin;
5. Przeciwdziałanie uzależnieniom;
6. Stworzenie skutecznego systemu inkluzji (aktywizacji społeczno-zawodowej i rehabilitacji) osób niepełnosprawnych;
7. Podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców powiatu i zwiększenie jakości usług edukacyjnych;
8. Podniesienie jakości i efektywności systemu ochrony zdrowia w powiecie, rozwój profilaktyki i promocja zdrowia;
9. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w powiecie.

2.1.3. Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020

Cele główne strategii wojewódzkiej to:

1. Wyrównywanie szans rozwojowych dzieci i młodzieży;
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin oraz ich integracja ze społeczeństwem;
3. Doskonalenie systemu wsparcia społecznego;
4. Wspieranie społeczeństwa obywatelskiego.

2.1.4. Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020

Jednym z celów strategicznych dokumentu jest zapewnienie spójności regionu w wymiarze społecznym i terytorialnym. Osiągnięcie tego celu będzie możliwe poprzez realizację następujących celów operacyjnych: wzrost dostępności i atrakcyjności kształcenia w placówkach edukacyjnych, zwiększenie dostępu do usług medycznych i profilaktyka zdrowotna, zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej i sportowej, promocja włączenia zawodowego i społecznego, zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, wsparcie budowy oraz modernizacji systemów infrastruktury zapobiegania zagrożeniom.

2.2. Krajowe dokumenty strategiczne

2.2.1. Raport Polska 2030

Raport „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe” stanowi podstawę diagnostyczną dla przygotowywanych strategii rozwoju. Wskazuje wyzwania w perspektywie do 2030 r.:

- wzrost i konkurencyjność;
- sytuacja demograficzna;

- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy;
- odpowiedni potencjał infrastruktury;
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne;
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego;
- solidarność i spójność regionalna;
- poprawa spójności społecznej;
- sprawne państwo;
- wzrost kapitału społecznego Polski.

Wskazuje się także na pięć kluczowych czynników rozwoju kraju w perspektywie 2030 roku.:

- warunki dla szybkiego wzrostu inwestycji;
- wzrost aktywności zawodowej i mobilności Polaków;
- rozwój produktywności i innowacyjności;
- efektywna dyfuzja rozwoju w wymiarze regionalnym i społecznym;
- wzmocnienie kapitału społecznego i sprawności państwa.

W aspekcie rozwoju kapitału społecznego, podkreśla się rosnące znaczenie usieciowienia społeczeństwa, niosące za sobą zmianę dotychczasowych więzi społecznych. Podkreślona jest rola nowoczesnych form komunikacji masowej rewolucjonizujących komunikację publiczną. Wzrost kapitału społecznego wymaga stymulowania wzrostu wzajemnego zaufania, naprawy infrastruktury instytucjonalnej państwa, zwiększenia troski o dobro wspólne, poprawy jakości przestrzeni i debaty publicznej, wspierania aktywności obywatelskiej – indywidualnej oraz zinstytucjonalizowanej – oraz zwiększenia roli potencjału kreatywnego i intelektualnego.

2.2.2. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Celem Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (dalej DSRK) jest analiza oraz charakterystyka warunków niezbędnych dla rozwoju Polski w kluczowych obszarach na tle UE oraz procesów gospodarczych zachodzących w świecie. Na tej podstawie sformułowane są wnioski oraz ich przełożenie na konkretne decyzje oraz propozycje powiązanych z nimi projektów. W DSRK przedstawiono wizję rozwojową w perspektywie do 2030 r., identyfikuje się wyzwania stojące przed gospodarką i społeczeństwem oraz trzy obszary strategiczne: konkurencyjności i innowacyjności (modernizacji), równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzji) oraz efektywności i sprawności państwa. Celem jest rozwój mierzony poprawą jakości życia Polaków (wzrost PKB na mieszkańca w relacji do najbogatszego państwa UE i zwiększenie spójności społecznej) dzięki stabilnemu, wysokiemu wzrostowi gospodarczemu, co pozwala na modernizację kraju.

W DSRK wskazano 11 celów strategicznych, od których zależy rozwój cywilizacyjny kraju oraz powiązane z nimi projekty do realizacji. W części dotyczącej kapitału społecznego znajdują się m.in.:

- stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej;
- wzrost społecznego kapitału rozwoju.

2.2.3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020 jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W dokumencie, odnosząc się do kluczowych decyzji zawartych w DSRK, wskazuje się strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest konieczne w perspektywie najbliższych 10 lat, w celu wzmocnienia procesów rozwojowych. Dokument stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych. W Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 wytyczono obszary strategiczne, w których koncentrować się będą główne działania oraz określono, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. W perspektywie niniejszego dokumentu strategicznego szczególnie istotne są:

- wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela;
- rozwój kapitału ludzkiego;
- integracja społeczna;
- zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

2.2.4. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2011-2020

Dokument obejmuje zagadnienia partycypacji społecznej i aktywności obywatelskiej. W ramach tego obszaru mają być realizowane działania zmierzające do poprawy mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne.

Przyjmuje się, że proces wdrożenia strategii będzie obejmował takie działania jak:

- projekty realizowane przez organizacje społeczne w zakresie edukacji obywatelskiej;
- upowszechnienie i wdrażanie rozwiązań zwiększających kontrolę społeczną nad działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli;
- stałe podnoszenie wiedzy i umiejętności przedstawicieli organizacji pozarządowych (zarządy, pracownicy) w zakresie zarządzania organizacją, a w szczególności zarządzania zasobami ludzkimi i finansami;
- różnorodne formy zachęcania obywateli do zwiększania swojej aktywności na forum publicznym;
- rozwijanie i promocja indywidualnej filantropii, wolontariatu, jak i społecznej odpowiedzialności biznesu;
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości społecznej i innych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu, w tym różnorodnych form samopomocy;
- stworzenie rozwiązań zmierzających do wypracowania i wdrożenia systemu wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego;
- ułatwienie działalności organizacji obywatelskich;
- wsparcie dla ruchów społecznych, grup nieformalnych.

2.2.5. Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy;
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy;
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia;
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy;

W ramach kilkunastu obszarów życia społecznego wyznaczonych w Narodowej Strategii Integracji Społecznej sformułowano następujące priorytety:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia wyższego i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego;
- ograniczenie tendencji do wzrostu różnic dochodowych;
- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych;
- zwiększenie liczby uczestników w aktywnej polityce rynku pracy;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- powszechne ubezpieczenie zdrowotne;
- kobiety i dzieci objęte programami zdrowia publicznego;
- wzrost dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- dostęp do pracowników socjalnych;
- rozwój pomocy środowiskowej – zwiększenie liczby osób objętych usługami pomocy środowiskowej;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja NSIS przez samorządy terytorialne;
- dostęp do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

2.2.6. Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020

Celem głównym dokumentu jest zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej. Cele operacyjne niniejszego programu to:

- usługi dla aktywności i profilaktyki - ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży;
- gwarancje dla przyszłości młodzieży;
- aktywna osoba i zintegrowana rodzina - odpowiedzialne lokalne środowisko;
- zapobieganie niepewności mieszkaniowej;
- seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni.

2.3. Unijne dokumenty strategiczne

2.3.1. Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Strategia Europa 2020 stanowi strategię wzrostu Unii Europejskiej w kolejnych latach. Zakłada ona potrzebę stworzenia inteligentnej i zrównoważonej gospodarki, która sprzyja włączeniu społecznemu. W perspektywie 2020 r. wyznaczonych zostało 5 celów obejmujących:

- zatrudnienie (75% osób w wieku 20-64 lat powinno mieć pracę);
- badania i rozwój oraz innowacje (na inwestycje w badania i rozwój oraz w innowacje powinniśmy przeznaczać 3 % PKB Unii – łącznie ze środków publicznych i prywatnych);
- zmiany klimatu i energię (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu z 1990 r., 20% energii powinno pochodzić ze źródeł odnawialnych, a efektywność energetyczna powinna wzrosnąć o 20%);
- edukację (odsetek młodych ludzi przedwcześnie porzucających naukę nie powinien przekraczać 10%, a co najmniej 40% osób w wieku 30-34 powinno mieć wykształcenie wyższe);
- ubóstwo i wykluczenie społeczne (zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o co najmniej 20 mln).

2.3.2. Komunikat Komisji Europejskiej „Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej”

Komunikat wydany został w dniu 25 października 2011 r. Komisja Europejska zwraca uwagę na znaczącą rolę jaką ekonomia społeczna odgrywa w strategii Europa 2020 w aspekcie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego. W gospodarce społecznej w UE zatrudnionych jest ok. 11 mln osób, co stanowi 6% całkowitego zatrudnienia. Komisja Europejska w Komunikacie zaproponowała szereg rozwiązań zmierzających do wzmocnienia roli ekonomii społecznej. Działaniami tymi są:

1. Poprawa dostępu do finansowania realizowana przez:
 - uznanie przedsiębiorstw społecznych za priorytet inwestycyjny Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej EFS);
 - utworzenie ram dla etycznych funduszy inwestycyjnych;
 - łatwiejszy dostęp do mikrokredytów.
2. Poprawa promocji ekonomii społecznej za pomocą:
 - zwiększenia rozpoznawalności ekonomii społecznej;
 - utworzenia publicznej bazy danych oznakowań i certyfikatów oraz platformy wymiany danych i informacji;
 - zestawienia dobrych praktyk.
3. Poprawa otoczenia prawnego zakładająca m.in.:
 - silniejsze wykorzystanie elementu jakości w procedurze zamówień publicznych;
 - uproszczenie stosowania zasad pomocy publicznej w przypadku usług społecznych i lokalnych;
 - zwiększenie znaczenia kryteriów i warunków pracy w zamówieniach publicznych.

2.3.3. Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie polityki UE i wolontariatu: Uznanie i propagowanie wolontariatu transgranicznego w UE

Komunikat został wydany w dniu 20 września 2011 r. Komisja podkreśla znaczenia wolontariatu dla tworzenia i rozwijania kapitału ludzkiego i społecznego. Uznaje go za jeden z kluczowych czynników integracji i wzrostu zatrudnienia oraz element poprawy spójności społecznej.

Zaznacza, że wolontariusze uczestniczą w kształtowaniu społeczeństwa europejskiego, a część z nich aktywnie współtworzy Europę obywatelską. Ponadto wolontariat przyczynia się do realizacji Strategii Europa 2020 (w szczególności do osiągnięcia do 2020 r. docelowej stopy zatrudnienia w UE wynoszącej 75%). Dzieje się tak, gdyż wolontariat umożliwia zdobywanie i podnoszenie kompetencji oraz przystosowywanie się do zmian na rynku pracy.

Należy przyjąć, że realizacja celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa przyczyni się do osiągnięcia celów zakładanych w przytaczanych powyżej dokumentach.

3. Część analityczno – diagnostyczna. Diagnoza problemów społecznych

3.1. Sytuacja demograficzna Gminy Szprotawa

Gmina miejsko - wiejska Szprotawa położona jest na południu województwa lubuskiego, na terenie powiatu żagańskiego, w odległości ok. 17 km od miasta powiatowego Żagań. Graniczy bezpośrednio z gminami województwa dolnośląskiego. Obszar Gminy usytuowany jest na pograniczu dwóch makroregionów: Niziny Śląsko - Łużyckiej i Wału Trzebnickiego.

Powierzchnia administracyjna gminy wynosi 232,31 km². W skład Gminy, obok miasta Szprotawy, wchodzi 22 wsie, należące do 16 sołectw. Sołectwami w gminie są wsie: Bobrowice,

Borowina, Cieciszów, Długie, Dziećmiarowice, Dzikowice, Henryków, Kartowice, Leszno Dolne, Leszno Górne, Nowa Kopernia, Pasterzowice, Siecieborzyce, Sieraków, Wiechlice, Witków. Przysiółkami Gminy są: Biernatów, Buczek, Kopanie, Polkowiczki, Rusinów, Szprotawka.

W głównej mierze gmina ma charakter rolniczy, z wyraźnym podziałem na część północną – typowo rolniczą oraz południową, gdzie przeważa gospodarka leśna.

W odległości ok. 2 km od centrum miasta znajdują się gminne tereny inwestycyjne. Użytki rolne zajmują ok. 55% ogólnej powierzchni gminy, lasy i grunty leśne – ok. 35%, wody powierzchniowe – 1,3%, a pozostałe tereny – 8,7%. Gleby charakteryzujące się dobrą wydajnością rolną występują na ok. 50% wszystkich gminnych gruntów ornych. We wsiach usytuowanych w południowej części gminy ze względu na niekorzystne warunki glebowe dominują gospodarstwa rolne o małej powierzchni uprawowej, w pozostałej części gminy gospodarstwa mają większe powierzchnie i osiągają lepsze plony.

Miasto Szprotawa jest siedzibą władz samorządowych. Gmina wykonuje własne zadania za pośrednictwem organów – rady i burmistrza oraz podległych jednostek organizacyjnych: szkół i przedszkoli, Szprotawskich Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., Szprotawskiego Domu Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej, Ośrodka Pomocy Społecznej, Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego, Szprotawskiego Zarządu Nieruchomościami „Chrobry” Sp. z o.o.

Jednostkami pomocniczymi obok sołectw są 4 osiedla w mieście¹⁶.

W gminie Szprotawa obserwuje się sukcesywny spadek liczby mieszkańców. Co więcej, trend taki charakteryzuje większość gmin regionu lubuskiego. Na dzień 31.XII.2012 roku gminę zamieszkiwały 21.823 osoby. Liczba mieszkańców miasta Szprotawa wynosiła 12 445 osób. Na przestrzeni lat 2002-2012 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się ogółem o 185 mieszkańców (tj. o 0,01 %). Wzrosła ilość mieszkańców terenów wiejskich do poziomu 9378 osób. Na niewielką przewagę kobiet w gminie wskazuje również współczynnik feminizacji, określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn. W 2012 roku w gminie Szprotawa kształtował się on na poziomie 107, przy czym w mieście był wyższy (109) niż na terenach wiejskich (103). Gęstość zaludnienia w gminie wyniosła 93 os./km². Analizując poniższe zestawienia, należy pamiętać, że informacje podawane przez Urząd Statystyczny są niepełne i w pewien sposób wypaczone. Instytucja bazuje bowiem na informacjach dotyczących osób zameldowanych na terenie gminy natomiast nie notuje osób, które faktycznie na terenie gminy nie zamieszkują. Coraz więcej osób migruje w kierunku większych ośrodków akademickich bądź przemysłowych. Często osoby te nie zmieniają miejsca zameldowania, a jedynie miejsce zamieszkania.

Tabela 2. Ludność w gminie Szprotawa w latach 2002-2012

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	Zmiana w %
Liczba ludności							
Szprotawa	22008	21788	21723	21606	21979	21823	-0,01
Szprotawa - miasto	12893	12648	12621	12526	12651	12445	-0,03
Szprotawa - obszar wiejski	9115	9140	9102	9080	9328	9378	+0,03
Kobiety na 100 mężczyzn							
Szprotawa	106	106	107	106	106	107	0
Szprotawa - miasto	108	109	109	109	108	109	0
Szprotawa - obszar wiejski	103	103	104	102	103	103	0

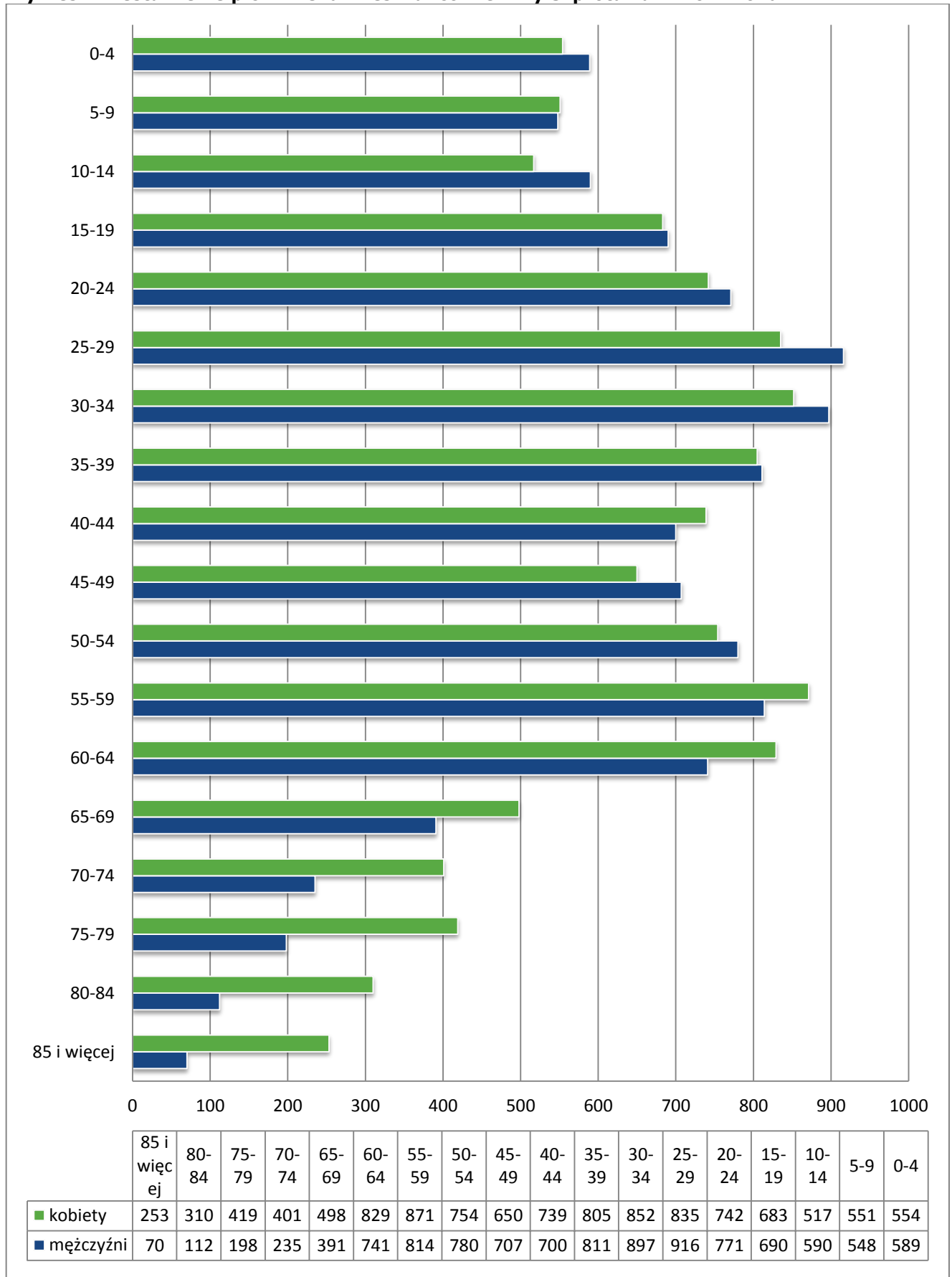
Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Poniższy wykres wieku obrazuje strukturę ludności gminy Szprotawa ze względu na wiek i płeć. Widoczna jest charakterystyczna także dla ludności całej Polski nadreprezentacja mężczyzn w młodszych kategoriach wiekowych (szczególnie w wieku do 39 lat) i nadreprezentacja kobiet w starszych kategoriach wiekowych (szczególnie w wieku 55+). Zauważalny jest także falowy układ wartości, obrazujący występowanie roczników wyżu i niżu demograficznego.

¹⁶ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2008 – 2020.

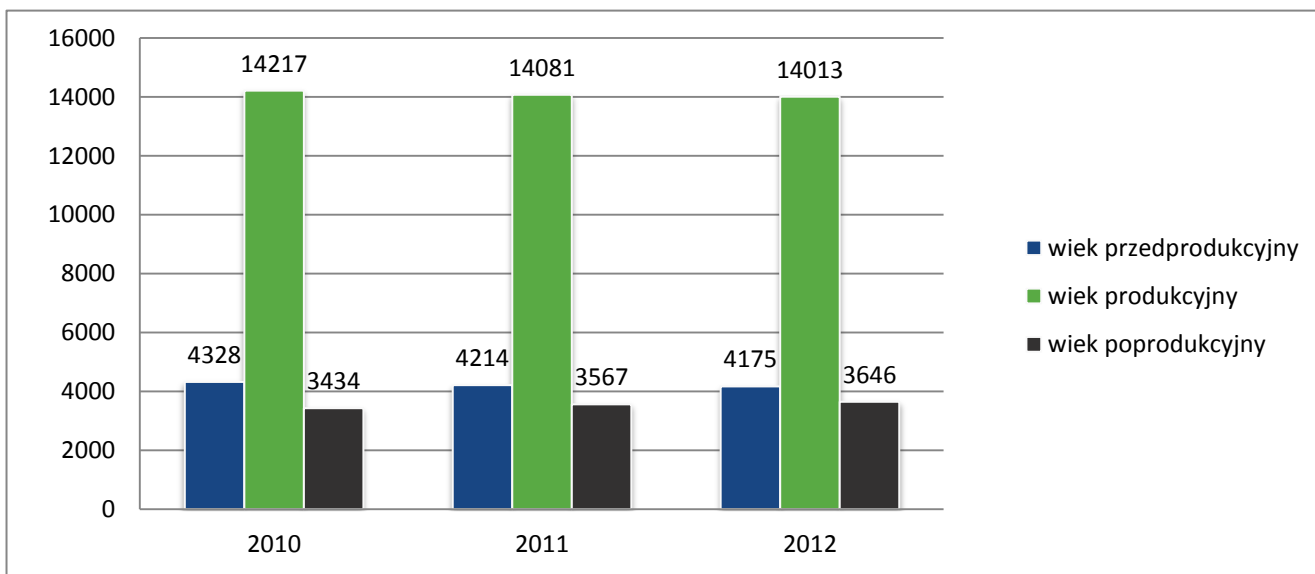
Wykres 1. Zestawienie płci i wieku mieszkańców Gminy Szprotawa w 2012 roku.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Wykres 2. Liczba ludności w gminie w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2012.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

W gminie Szprotawa w ostatnich latach spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Na przestrzeni trzech lat zmniejszyła się ona o 153 osoby, co stanowiło ubytek na poziomie 3,5 %. Powodów takiego stanu rzeczy z jednej strony należy szukać w ruchach migracyjnych jak i w preferowanym przez ludzi młodych modelu rodziny „2+1”.

O 204 osoby spadła liczba ludności w wieku produkcyjnym. Zmniejszyła się więc ona o 1,4 % w porównaniu do roku 2010.

Największym przyrostem liczby ludności charakteryzowała się grupa ludzi w wieku poprodukcyjnym. Ich liczba wzrosła o 212 osób. Oznacza to zmianę w stosunku do roku 2010 na poziomie 6,2 %

Tabela 3. Liczba ludności w gminie Szprotawa w latach 2010 – 2014 ze względu na wiek i płeć

Lata	2010	2011	2012	2013	2014
Kobiety					
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2101	2032	2016	2000	1984
Liczba osób w wieku produkcyjnym	6670	6595	6567	6541	6515
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	2539	2622	2669	2717	2765
Mężczyźni					
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2227	2182	2159	2135	2111
Liczba osób w wieku produkcyjnym	7547	7486	7446	7409	7372
Liczba osób w wieku poprodukcyjny,	895	945	977	1010	1044

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Na podstawie zebranych danych można wnioskować, że zarówno liczba kobiet jak i liczba mężczyzn będzie się zmieniała według tego samego schematu, tzn. wzrastać będzie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a zmniejszać się będzie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym oraz liczba osób w wieku produkcyjnym. Jest to niepokojący fakt, ponieważ świadczy to o małym zainteresowaniu obszarem gminy przez osoby młode, które mogłyby być motorem lokalnej gospodarki.

W 2012 roku w gminie Szprotawa zawarto 111 małżeństw, w tym 72 w mieście i 39 na obszarach wiejskich gminy.

Tabela 4. Małżeństwa zawarte w gminie Szprotawa w latach 2002-2012

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	Zmiana w %
Szprotawa	106	81	138	159	109	111	5
Szprotawa - miasto	60	49	83	102	74	72	20
Szprotawa - obszar wiejski	46	32	55	57	35	39	-15

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Szczególnych informacji dostarczają nam powyższe zestawienia. Próbując dokonać charakterystyki województwa lubuskiego pod kątem urodzeń żywych, widzimy że region nie różni się specjalnie od danych ogólnopolskich. Macierzyństwa najczęściej podejmują się kobiety w wieku 25-29 lat, natomiast kolejna tabela informuje nas, że nowonarodzone dziecko w regionie żagańskim jest najczęściej pierwszym lub drugim dzieckiem w związku. Posiadanie większej ilości dzieci staje się coraz rzadszym zjawiskiem spowodowanym głównie kwestiami ekonomicznymi i preferowanym modelem 2+1.

Charakterystyczny dla całego kraju spadek populacji znajduje odzwierciedlenie na poziomie Gminy Szprotawa i powiatu żagańskiego.

Dane ogólnopolskie są poniekąd potwierdzeniem niniejszych spostrzeżeń. Prowadzone przez demografów badania i analizy wskazują, że trwający od kilkunastu lat spadek dzietności jeszcze nie jest procesem zakończonym i dotyczy w coraz większym stopniu kolejnych roczników młodzieży. Wśród przyczyn tego zjawiska wymienia się: zwiększone zainteresowanie zdobywaniem wykształcenia, trudności na rynku pracy, zmniejszenie świadczeń socjalnych na rzecz rodziny, brak w polityce społecznej filozofii umacniania rodziny i generalnie trudne warunki społeczno-ekonomiczne, w jakich znalazło się pokolenie w wieku prokreacyjnym. Zgodnie z opiniami ekspertów, w najbliższych latach należy liczyć się z dalszym spadkiem współczynnika dzietności. Od roku 2002 do roku 2010 obserwowano minimalny spadek współczynnika (z 1,25 dziecka na kobietę do około 1,1 w 2010 r.). W latach 2011-2020 prognozuje się niewielki wzrost dzietności do wartości około 1,2. Taki poziom dzietności nie zapewnia jednak prostej zastępowalności pokoleń.

Tabela 5. Dzietność i trwanie życia do 2030 r.

Wyszczególnienie		2002	2010	2020	2030
Dzietność		1,25	1,10	1,20	1,20
Trwanie życia	ogółem	74,5	76,9	78,7	80,0
	mężczyźni	70,4	73,3	75,8	77,6
	kobiety	78,8	80,6	81,8	83,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

W dalszym ciągu będzie następował spadek umieralności i systematyczny wzrost przeciętnej długości trwania życia do poziomu ok. 77,6 roku dla mężczyzn oraz do 80 lat dla kobiet w 2030 r.; jednak odrabianie zaległości w tej dziedzinie w stosunku do krajów najbardziej rozwiniętych będzie następowało wolniej niż w ostatniej dekadzie.

W całym okresie prognostycznym, w wyniku małej liczby urodzeń i przy niewielkim wzroście liczby zgonów, przyrost naturalny będzie ujemny, a po roku 2020 zjawisko to będzie się jeszcze pogłębiać.

Malejąca dzietność i wzrastająca długość życia powodują starzenie się społeczeństwa. Do 2030 roku - średni wiek mieszkańca Polski (obecnie wynosi on około 37 lat) wzrośnie do ponad 45 lat, z tendencją do dalszego wzrostu.

Tabela 6. Urodzenia według wieku matki, województw i podregionów

WOJEWÓDZTWO PODREGIONY	Ogółem	14 lat i mniej	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54
		POLSKA								
liczby bezwzględne	387858	59	15732	68371	141011	110779	44024	7571	307	4
na 1000 ludności	10,065	0,010	6,941	24,988	44,085	35,042	15,162	3,102	0,128	0,001
LUBUSKIE										
liczby bezwzględne	10421	2	558	2059	3784	2797	1035	176	10	-
na 1000 ludności	10,186	0,013	9,115	28,668	43,511	32,321	13,244	2,821	0,162	-

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Narodowy Spis Powszechny 2011

Tabela 7. Urodzenia według kolejności urodzenia

WOJEWÓDZTWO POWIAT	Ogółem	Kolejność urodzenia dziecka u matki									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 i dalsze
POLSKA	387858	188910	140774	39801	11213	4024	1614	759	378	170	199
LUBUSKIE	10421	5079	3715	1085	320	112	70	22	9	6	2
POWIAT ŻAGAŃSKI	827	370	318	76	37	14	5	4	2	1	-

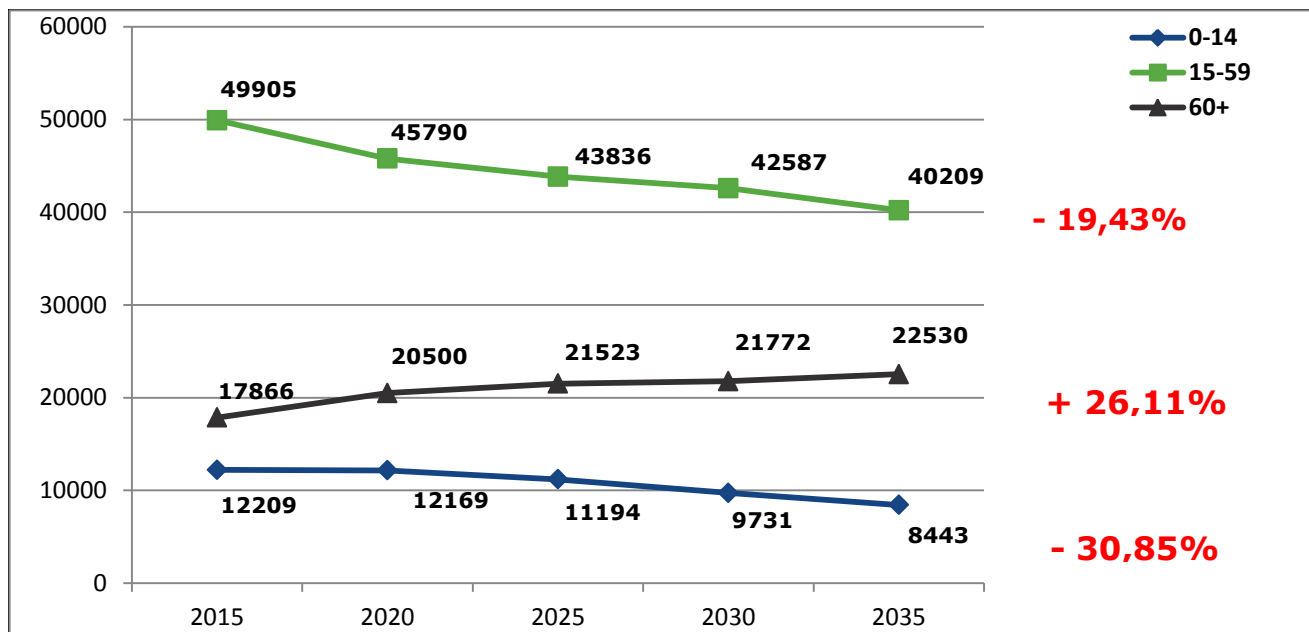
Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Narodowy Spis Powszechny 2011

Jak podaje Statystyczne Vademecum Samorządowca w 2011 roku zmarło 255 mieszkańców gminy Szprotawa, kiedy w całym powiecie zmarło 844 osób. Zestawiając m.in. te z poziomem urodzeń, gmina praktycznie stale notuje ujemny przyrost naturalny (-26) w 2011 roku. Powiat Żagański w tym samym czasie odnotował ujemny przyrost naturalny na poziomie „-90”.

Podsumowując powyższe dane, warto, na okoliczność tej diagnozy, pokusić się o pewną prognozę demograficzną na najbliższe lata. Taką prognozę przygotowano w oparciu o dane statystyczne GUS oraz modele matematyczne.

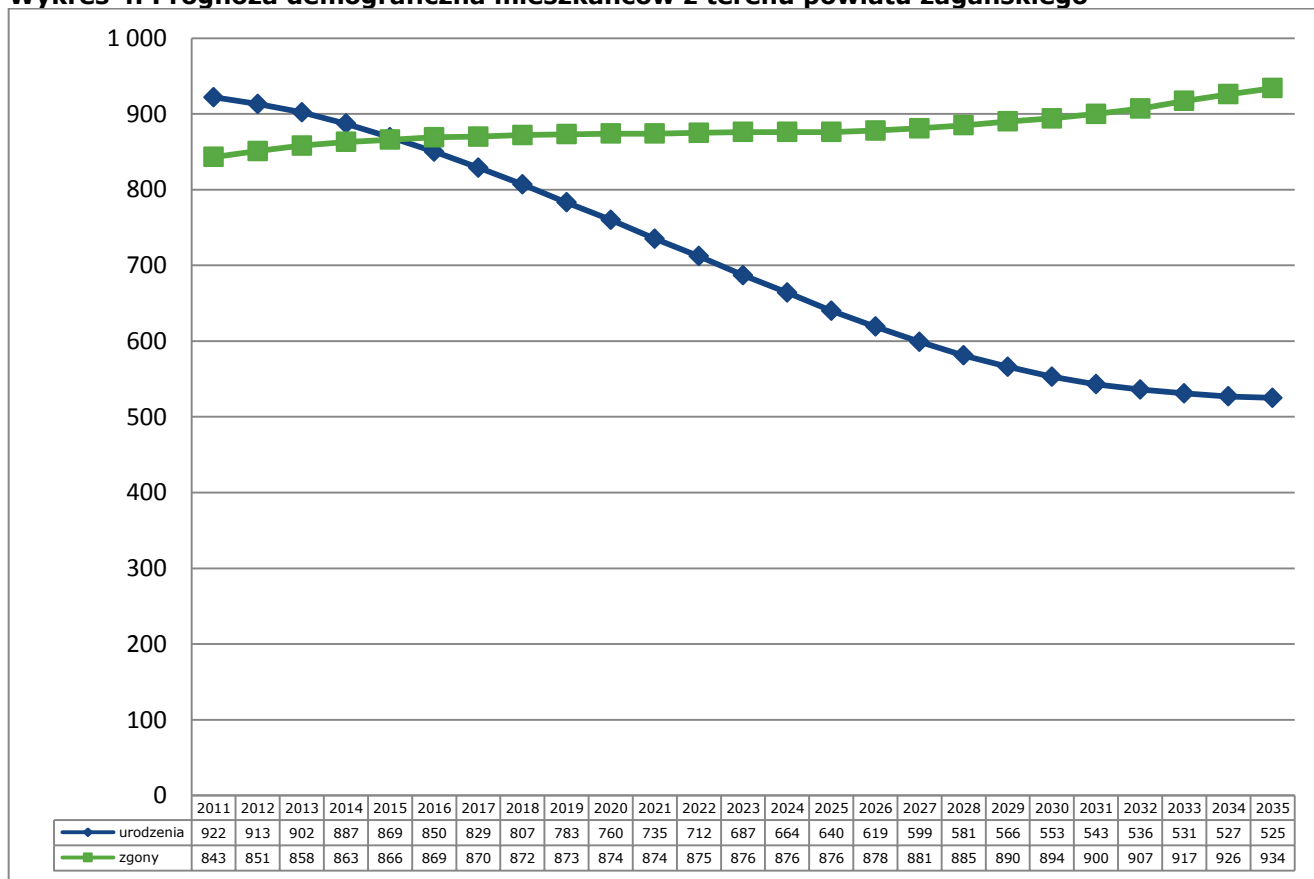

Wykres 3. Prognoza demograficzna mieszkańców z terenu powiatu żagańskiego dla poszczególnych grup wiekowych

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Wykres 4. Prognoza demograficzna mieszkańców z terenu powiatu żagańskiego

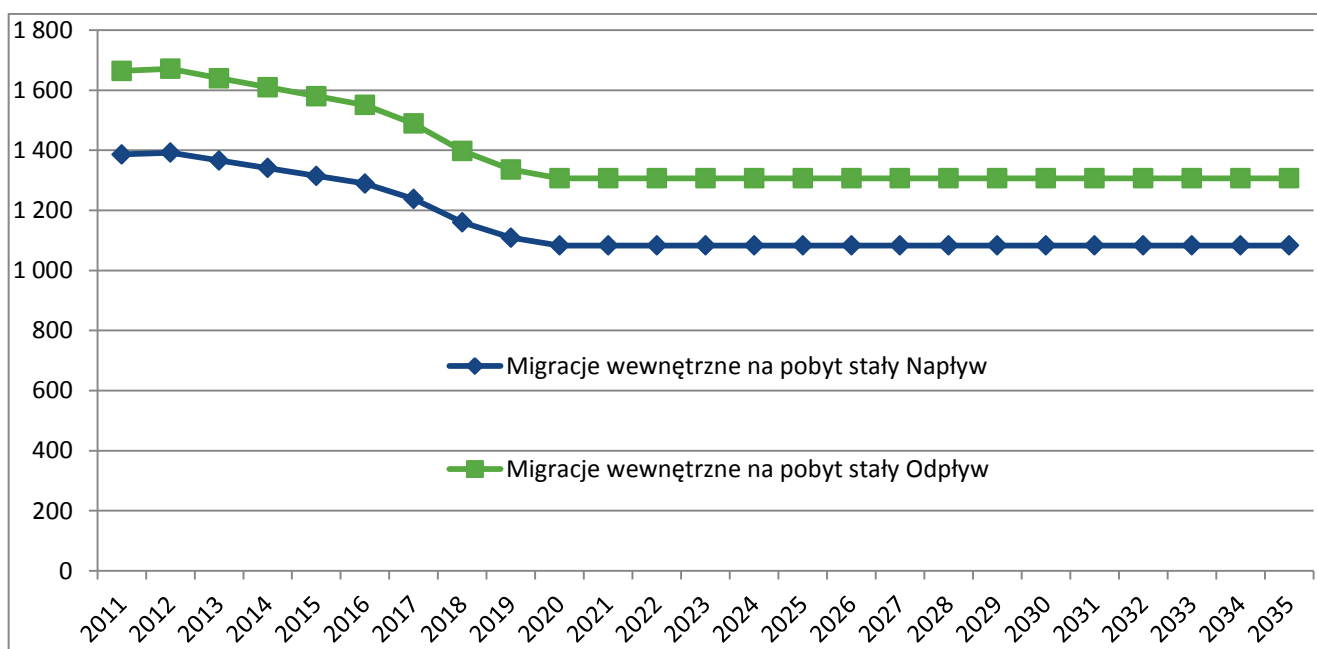
Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Widzimy zatem stopniowe zmniejszanie się liczby ludności na terenie powiatu a co za tym idzie poszczególnych miejscowości. Wpływ na tę sytuację ma między innymi oprócz spadku populacji, wzmożona migracja zarobkowa ludności. W przypadku gminy mówić należy zarówno o migracji wewnętrznej (odbywającej się na terenie kraju w kierunku większych okręgów

przemysłowych tj. Wrocław, Poznań), ale i o zarobkowej migracji zewnętrznej do innych krajów UE.

Wykres 5. Obraz zjawiska migracji na terenie powiatu żagańskiego wraz z wieloletnią prognozą

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Biorąc więc pod uwagę tendencje demograficzne warto podkreślić szczególnie trudną sytuację materialną osób starszych utrzymujących się z rent i emerytur. Wysokość ww. świadczeń jest w dużym stopniu zbyt niska, aby w wystarczający sposób zaspokoić potrzeby seniorów z problemami zdrowotnymi. Tymczasem potrzeby osób w wieku poprodukcyjnym będą wzrastać równoległe ze zmieniającą się strukturą demograficzną naszego społeczeństwa.

Prawie połowa zgonów spowodowana jest przez choroby układu krążenia. Obserwowaną stałą liczbę zgonów z powodu tej przyczyny można tłumaczyć z jednej strony efektem starzenia się populacji, a z drugiej poprawą statystyki rejestrowania przyczyn zgonów odnotowywanych w tzw. karcie zgonu. Drugą przyczyną zgonów w gminie Szprotawa jest umieralność z powodu chorób nowotworowych. Nie można wykluczyć, że wpływ na zaistniałą sytuację ma narażenie środowiskowe w tym zawodowe, ale przede wszystkim preferowany styl życia związany z nałogiem tytoniu oraz starzenie się populacji. Trzecią najczęstszą przyczyną zgonów są choroby układu oddechowego.

Tabela 8. Zgony wg przyczyn w powiecie żagańskim - wskaźniki

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
choroby układu krążenia ogółem	46,6	54,3	50,5	49,5	53,1	50,1	47,4
nowotwory ogółem	27,1	23,9	25,2	23,7	22,6	26,0	24,4
choroby układu oddechowego ogółem	4,0	3,9	3,1	2,6	4,2	3,7	3,2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Spółeczność lokalna zamieszkująca teren Gminy Szprotawa posiada dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej, która sprawuje w głównej mierze Nowy Szpital w Szprotawie (wcześniej Miejski Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Szprotawie) przy ulicy Henrykowskiej 1. Do roku 2008 pieczę nad szpitalem sprawowała Gmina Szprotawa, obecna forma prawna jednostki to spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Nowy Szpital w Szprotawie udziela świadczeń zdrowotnych w szczególności w zakresie:

- opieki zdrowotnej o specjalnościach: chirurgii ogólnej, urologicznej, reumatologicznej;
- hospitalizacji osób potrzebujących świadczeń w dziedzinach: chorób wewnętrznych, pediatrii i chirurgii ogólnej;
- działalności diagnostyki laboratoryjnej;
- działalności diagnostycznej obejmującej: rentgenodiagnostykę, elektrokardiografię, ultrasonografię i endoskopię;
- izby przyjęć szpitala obejmującej: podstawową opiekę zdrowotną – nocna i świąteczna ambulatoryjna opieka lekarska i pielęgniarska, podstawową opiekę zdrowotną – nocna, świąteczna wyjazdowa opieka lekarska i pielęgniarska oraz podstawową opiekę zdrowotną – transport sanitarny.

Ponadto na terenie Gminy Szprotawa usługi opieki zdrowotnej świadczą niepubliczne podmioty. Są to: indywidualne i grupowe praktyki lekarskie, indywidualne praktyki pielęgniarskie, Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej oraz laboratorium analityki medycznej¹⁷.

3.2. Rodzina i opieka nad osobami zależnymi

Samorząd lokalny mając na względzie prawa obywatelskie zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i Karcie Praw Rodziny dąży do zapewnienia szprotawskim rodzinom odpowiednich warunków życia do właściwego rozwoju. Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie, mając na celu stworzenie zintegrowanego i skutecznego systemu wsparcia, podejmuje liczne działania zmierzające do sukcesywnego odchodzenia od świadczeń finansowych na rzecz wprowadzenia nowych rozwiązań, dotyczących wzmoczonej działalności usługowej, rozwoju na rzecz pracy socjalnej oraz aktywizacji środowiska lokalnego.

3.2.1. Wsparcie rodzin i gospodarstw jednoosobowych

Jak wskazują statystyki Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie, liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną utrzymuje się ciągle na wysokim poziomie, mimo pozyskiwania środków na aktywizację osób wykluczonych. Największą liczbę osób ubiegających się o pomoc w badanym okresie odnotowano w 2010 roku.

Powody przyznania pomocy społecznej określa ustawa o pomocy społecznej definiując katalog ryzyk socjalnych, których wystąpienie może być przyczyną udzielenia pomocy.

Tabela 9. Powody przyznania świadczeń przez OPS w latach 2010-2012 (liczba rodzin)

	2010		2011		2012	
	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi
ubóstwo	873	338	812	295	853	337
sieroctwo	5	5	7	5	5	5
bezdomność	32	7	26	9	34	9
potrzeba ochrony macierzyństwa	105	55	79	45	85	45
w tym wielodzietność	46	24	37	22	34	19
bezrobocie	899	411	824	347	845	386
niepełnosprawność	449	174	410	149	431	155
długotrwała lub ciężka choroba	340	134	325	118	346	127
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	229	98	203	76	216	84
w tym rodziny niepełne	154	55	139	43	139	50
w tym rodziny wielodzietne	61	36	47	28	40	24
przemoc w rodzinie	0	0	1	0	2	1
alkoholizm	22	8	32	10	30	9
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	19	5	20	3	21	7
brak umiejętności w przystosowaniu do życia	1	0	2	0	0	0

¹⁷ Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Szprotawa na lata 2008 – 2020

młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze						
zdarzenie losowe	2	2	3	3	3	3
sytuacja kryzysowa	5	2	2	1	2	1

Źródło: Sprawozdania z udzielonych świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnoszą o pomoc, jest bezrobocie oraz ubóstwo. Istotną przyczyną udzielania wsparcia jest również niepełnosprawność, następnie bezradność w sprawach opiekuńczych, długotrwała choroba oraz alkoholizm.

W związku z realizacją przez OPS ustawy o świadczeniach rodzinnych, udzielano także świadczeń, które ujęto w poniższej tabeli.

Tabela 10. Realizacja świadczeń rodzinnych w latach 2010 – 2012

	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012
zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego (liczba rodzin/kwota świadczeń w zł)	1227 / 3 668 609,00	1074 / 3 228 491,00	898 / 2 769 719,00
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (liczba świadczeń / kwota świadczeń w zł)	13 / 161 000,00	17 / 208 000,00	15 / 178 000,00
zasiłek pielęgnacyjny (liczba świadczeń / kwota świadczeń w zł)	851 / 1 562 130,00	932 / 1 710 846,00	958 / 1 758 888,00
świadczenie pielęgnacyjne (liczba świadczeń / kwota świadczeń w zł)	117 / 605 717,00	183 / 1 116 461,00	246 / 1 511 175,00

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej – OPS w Szprotawie 2012

Wyspecjalizowana kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie realizuje swoje zadania zgodnie z ustawą o pomocy społecznej nieustannie dbając o profesjonalizm i rozwój form pracy socjalnej.

Tabela 11. Liczba pracowników zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2010-2013

	2010	2011	2012	2013
kierownik i z-ca	2	2	2	2
pracownicy socjalni	11	11	11	11
pozostali pracownicy	11	13	13	12
pracownicy KIS	1	1	1	1

Źródło: Sprawozdania z udzielonych świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie

Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, np. organizowanie wsparcia środowiskowego, udzielanie informacji, organizowanie porad i konsultacji specjalistycznych, kwalifikowanie do różnorodnych form pomocy, w postaci świadczeń usługowych, rzeczowych i finansowych, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia. Z uwagi na specyfikę samego zagadnienia pracy socjalnej, pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie starają się traktować ją jako faktyczną interdyscyplinarną działalność zawodową mającą na celu wydobywanie i pomnażanie sił ludzkich ich usprawnianiu i organizacji wspólnego działania dla dobra ludzi¹⁸. Ustawa o pomocy społecznej pracę socjalną opisuje jako pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.¹⁹

Kompleksową i bardzo szeroką definicję pracy socjalnej określa Komitet Rady Europejskiej: *Praca socjalna jest specyficzną działalnością zawodową, mającą na celu lepszą adaptację wzajemną osób, rodzin, grup i środowiska społecznego, w jakim żyją, oraz rozwijanie poczucia godności osobistej i odpowiedzialności jednostek na drodze odwoływania się do*

¹⁸ H. Radlińska, Szkoła pracy społecznej w Polsce, 1928 [za:] . Szatur-Jaworska, Teoretyczne podstawy pracy socjalnej [w:] Pedagogika Społeczna, pod. red: T. Pilch, I. Lepalczyk, Kraków 1995, s. 106.

¹⁹ Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004, z póź. zm.

potencjalnych możliwości poszczególnych osób, do powiązań międzyprofesjonalnych, a także sił i środków społecznych²⁰.

Międzynarodowe Stowarzyszenie Szkół Pracy Socjalnej wypracowało ogólną międzynarodową definicję, określającą, że praca socjalna wspiera zmiany społeczne, rozwiązywanie problemów w stosunkach międzyludzkich oraz wydobywanie z ludzi sił i wolności, aby mogli osiągnąć dobrobyt. Używając teorii zachowań ludzkich i systemów społecznych praca socjalna oddziałuje tam, gdzie ludzie wchodzą w interakcje ze środowiskiem. Fundamentem pracy socjalnej są zasady praw człowieka i sprawiedliwości społecznej²¹.

Po analizie danych twardych dostarczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie dostrzec można pewien trend - z biegiem lat bardzo wzrosła liczba osób, które wymagają pracy socjalnej.

Tabela 12. Liczba rodzin i osób objętych pracą socjalną przez OPS w Szprotawie.

Rok	2010	2011	2012
Liczba rodzin	245	233	794
Liczba osób	625	494	1921

Zródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań OPS

3.2.2. Opieka nad dziećmi i młodzieżą

Środowisko rodzinne jest pierwszym otoczeniem społecznym i wychowawczym w życiu dziecka. To w ramach struktur rodzinnych człowiek nawiązuje pierwsze kontakty społeczne i nabywa umiejętności społeczne. Rodziny korzystające z pomocy OPS często charakteryzują się zaburzoną strukturą w postaci niestabilnych i nieformalnych układów małżeńskich, rozkładem pożycia małżeńskiego, niejednokrotnie także częstymi zmianami partnerów oraz deficytami wychowawczymi spowodowanymi załamaniem się ról wewnątrzrodzinnych. Dlatego też tak ważne jest objęcie wsparciem tej grupy odbiorców.

Zgodnie z art.16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka rodzina jest naturalną podstawową komórką społeczną²², spełniającą wiele funkcji w społeczeństwie. Obecnie zagrożeniem dla stabilizacji życia rodzinnego w Polsce są trudności na rynku pracy i problemy finansowe. Bezrobocie głównych żywicieli rodziny, trwałe ubóstwo mogą przyczynić się do wystąpienia szeregu niekorzystnych zjawisk, jak przemoc w rodzinie, przestępczość, alkoholizm, niedożywienie dzieci, brak należytej opieki i działań wychowawczych, choroby somatyczne i psychiczne.

Wśród osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie stanowią rodziny przejawiające bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Liczba osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych pozostaje na niepokojąco wysokim poziomie. W Szprotawie realizowany jest Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2012-2015²³, którego celem jest wsparcie rodzin z problemami finansowymi, wzmocnienie funkcji społeczno-wychowawczej rodzin dysfunkcyjnych, zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych różnorodnych form pomocy, jak również zapewnienie dostępności poradnictwa specjalistycznego.

Od dnia 1 stycznia 2012 r. na podstawie art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- **rodzina zastępcza:**

- spokrewniona - tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- niezawodowa - tworzą ją małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- zawodowa - w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;

²⁰ Szatur-Jaworska, Teoretyczne podstawy pracy socjalnej [w:] Pedagogika Społeczna, pod. red: T. Pilch, I. Lepalczyk, Kraków 1995, s. 108.

²¹ D. Wolska-Prylińska, Projekt socjalny w kształceniu i działaniu społecznym, wyd. Śląsk, Katowice 2010, s. 22

²² Powszechna Deklaracja Praw Człowieka

²³ Uchwała nr XXIII/166/2012 Rady Miejskiej w Szprotawie

- **rodzinny dom dziecka;**
- **rodziny pomocowe** - to forma pomocy dla rodzin zastępczych realizowana w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą, na wniosek rodziny.

Kolejnym elementem systemu wspierania rodziny zagrożonej wykluczeniem jest system stypendialny dla uczniów oraz system świadczeń rodzinnych. Pomoc materialna jest udzielana uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji, umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji materialnej ucznia, a także wspierania edukacji uczniów zdolnych. Świadczeniami pomocy materialnej o charakterze socjalnym są:

- **stypendium szkolne;**
- **zasiłek szkolny.**

Stypendium szkolne może otrzymać uczeń znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej wynikającej z niskich dochodów na osobę w rodzinie. Miesięczna wysokość dochodu na osobę w rodzinie ucznia uprawniająca do ubiegania się o stypendium szkolne nie może być większa niż kwota 456,00 zł. Stypendium przysługuje uczniom szkół publicznych i niepublicznych, wychowankom ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży realizację odpowiednio obowiązku szkolnego i nauki oraz słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i nauczycielskich kolegiów języków obcych, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24 roku życia. Stypendium szkolne jest przyznawane na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy w danym roku szkolnym, a w przypadku słuchaczy kolegiów nauczycielskich – na okres nie dłuższy niż 9 miesięcy.

Podstawą do ubiegania się o zasiłek szkolny jest przejściowo trudna sytuacja materialna z powodu wystąpienia zdarzenia losowego. O zasiłek szkolny można ubiegać się w terminie nie dłuższym niż dwa miesiące od wystąpienia zdarzenia uzasadniającego przyznanie tego zasiłku.

Tabela 13. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne - kwoty (lata 2010-2012)

Rok	2010	2011	2012
Kwoty stypendiów dla uczniów oraz zasiłki szkolne	656 671	667 819	630 192

Zródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań OPS

Tabela 14. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne - liczba osób (lata 2010-2012)

Rok	2010	2011	2012
Liczba osób	1040	891	880

Zródło: opracowanie na podstawie sprawozdań OPS

Również i z powyższych zestawień wynika, że liczba uczniów otrzymujących pomoc z OPS w ramach stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych systematycznie maleje. Przyczyn takiego stanu rzeczy nie należy doszukiwać się w malejącym ubóstwie ile raczej spadek wynikać może z przyczyn demograficznych.

3.2.3. Placówki wsparcia dziennego

Założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2012-2015 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci²⁴.

Na terenie gminy funkcjonuje Powiatowy Dom Dziecka, w którym przebywa 42 wychowanków w wieku od 5 do 21 lat (w tym w wieku przedszkolnym 4 osoby, 8 osób uczęszczało do szkoły podstawowej, 19 wychowanków uczyło się w gimnazjum, 9 w szkole zawodowej, a 2 osoby w technikum). Działa także Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy,

²⁴ Uchwała Nr XXIII/166/2012 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 28 lutego 2012 roku w sprawie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2012 -2015

w którym uczy się 93 dzieci oraz OHP Centrum Kształcenia i Wychowania w Wiechlicach, do którego uczęszczało 180 uczniów w wieku od 14,5 do 17 roku życia. Wychowankowie byli kierowani do Centrum: na podstawie orzeczenia sądu – 11 osób, na wniosek szkoły 61 osób, a na wniosek rodziców – 108 osób. Pod nadzorem kuratorskim znajdowało się 72 wychowanków.

Z pomocy Poradni Psychologiczno Pedagogicznej w Szprotawie skorzystało 424 dzieci. Główne problemy dotyczyły: trudności w nauce – 114 dzieci, wyboru zawodu – 105 uczniów szkół gimnazjalnych i średnich, dojrzałości szkolnej (klasa „0”) – 60 osób, a także zaburzeń mowy – 50 dzieci. Powodem zgłaszania się dzieci była też niepełnosprawność intelektualna – 45 osób, nadpobudliwość psycho - ruchowa – 20 dzieci, trudności wychowawcze – 15 dzieci, zaburzenia emocjonalne – 10 osób i inne – 5 dzieci. Ponadto przy szkołach, na terenie gminy Szprotawa, w 2011r. funkcjonowały 3 świetlice środowiskowe prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w tym: 2 przy gimnazjach i 1 przy szkole podstawowej. Łącznie na zajęcia organizowane przez wyżej wymienione świetlice uczęszczało 60 dzieci. W świetlicy CARITAS wsparcie w ciągu roku znalazło 30 dzieci.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wynika, iż w 2011r. na terenie gminy Szprotawa kuratorzy pełnili 47 nadzorów nad rodzicami, którym ograniczono wykonywanie władzy rodzicielskiej poprzez nadzór kuratora. Nie orzeczono sprawowania nadzorów nad nieletnimi, którzy wykazują przejawy demoralizacji bądź dopuścili się popełnienia czynów karalnych. U wielu rodzin objętych pracą socjalną lub nadzorem kuratora występują liczne problemy w opiece nad dziećmi: zaniedbywanie nauki, nie realizowanie obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, złe warunki socjalno – bytowe, uzależnienie od alkoholu rodziców. Brak odpowiedniego, specjalistycznego wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej²⁵.

Tabela 15. Działania w ramach pieczy zastępczej, dotychczasowe nakłady oraz prognoza na rok 2014

	Rok 2012		Rok 2013		Rok 2014 (prognoza)	
	ilość dzieci	wydatki	ilość dzieci	wydatki	ilość dzieci	wydatki
placówki opiekuńczo-wychowawcze	11	18 861,80 zł	9	54 486,41 zł	9	117 270,37 zł
rodziny zastępcze	6	5629,47	18	35 691,13 zł	18	90 555,93 zł
łącznie	17	24491,27	27	90177,54	27	207826,3

Źródło: opracowanie na podstawie informacji Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie

Województwo lubuskie aktywnie wprowadza rolę asystenta rodziny jako narzędzia usprawniającego system wsparcia rodziny. Na apel o składanie zapotrzebowania na zatrudnienie asystentów odpowiedziało 71 lubuskich gmin na łączną kwotę 2.113.790 zł. Z uwagi na duże zainteresowanie programem w skali kraju, Ministerstwo Finansów przyznało w roku 2013 dla województwa lubuskiego kwotę w wysokości 1.514.271 zł , co stanowiło 73% zgłoszonych potrzeb. Natomiast w odniesieniu do Koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej należy podkreślić, że odnotowano niemal 100% zainteresowanie ze strony lubuskich powiatów. Z programu MPiPS skorzystało 13 powiatów, gdzie przy zapotrzebowaniu 492.959,96 zł uzyskano 262.664 zł (53% potrzeb). Gminy zatrudniły 95 osób na stanowiskach asystentów, natomiast powiaty wzbogaciły się o pracę 23 koordynatorów.

W odniesieniu do roku 2012, zarówno zainteresowanie, jak i zapotrzebowanie na zatrudnienie asystentów rodziny wzrosło niemal dwukrotnie. Dla porównania, w 2012r w tym innowacyjnym programie udział wzięło 46 gmin, co skutkowało zatrudnieniem 58 Asystentów.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie wychodząc na przeciw potrzebom lokalnym corocznie w wyniku analizy ofert na podstawie zapytania ofertowego przekazuje świadczenie usług asystenta rodziny. W okresie od dnia 1 stycznia 2014r. do 31 grudnia 2014r. dwóch asystentów rodziny będzie miało pod swoją opieką w sumie 30 wskazanych rodzin.

²⁵ Załącznik do Uchwały Nr XXIII/166/2012 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 28 lutego 2012 roku - Diagnoza problemów społecznych przygotowana pod kątem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2012 -2015

3.3. Sytuacja osób niepełnosprawnych

Nie istnieje jedna, powszechnie uznana definicja niepełnosprawności. Definicja stosowana przez WHO przyjmuje, że do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.

W Polsce stosowane są co najmniej dwie definicje dotyczące osób niepełnosprawnych. Pierwsza to definicja wynikająca z przepisów prawa i dotycząca prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób niepełnosprawnych. Natomiast druga, dużo szersza stosowana jest w statystyce GUS. Definicja statystyczna ujmuje bowiem nie tylko osoby niepełnosprawne prawnie, ale również osoby, które co prawda orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadają, lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności (tzw. niepełnosprawność biologiczna).

Używane przez statystykę narzędzia badawcze (2 niezależne pytania dotyczące niepełnosprawności prawnej i biologicznej) pozwalają na prezentację danych o zbiorowości osób niepełnosprawnych w rozbiciu na trzy podstawowe grupy, tj. osoby niepełnosprawne prawnie i biologicznie, niepełnosprawne tylko prawnie oraz niepełnosprawne tylko biologicznie. W tym miejscu należy podkreślić, że w Polsce niepełnosprawność prawna była i jest orzekana przez różne instytucje i dla różnych celów. W ramach obowiązujących uregulowań prawnych obecnie obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa (regulowane odrębnymi ustawami), prowadzone przez różne instytucje, tj. dla celów rentowych – orzecznictwo rentowe prowadzone przez ZUS oraz dla celów pozarentowych – orzecznictwo prowadzone przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności²⁶. Na mocy prawa, posiadanie aktualnego orzeczenia wydanego przez ww. organy kwalifikuje daną osobę do grupy niepełnosprawnych prawnie i daje podstawę do ubiegania się i korzystania ze specjalnej pomocy, ułatwień czy przywilejów, jakie przysługują tej zbiorowości (np. renta z tytułu niezdolności do pracy, zasiłek pielęgnacyjny, turnusy rehabilitacyjne, zniżka na przejazdy). Niepełnosprawność biologiczna natomiast informuje jedynie o subiektywnej deklaracji osoby, że ma ograniczoną zdolność wykonywania wyspecyfikowanych czynności.

Specyfikacja czynności stanowiąca kryterium wyodrębnienia populacji osób niepełnosprawnych biologicznie uległa istotnym zmianom z powodu zastąpienia krajowego narzędzia badawczego przez rekomendowany standard europejski.²⁷ Wyniki spisu ludności 2011 roku wykazały wstępnie, że liczba osób, które zadeklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zaliczenia do zbiorowości osób niepełnosprawnych wynosiła 4 697,5 tys., co stanowiło 12,2% ludności kraju, wobec 14,3% w 2002 r.

Tabela 16. Liczba niepełnosprawnych w 2011 roku

Województwo Powiat	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Miasta			Wieś		
				razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
POLSKA	4697048	2166911	2530136	3018036	1362113	1655923	1679012	804799	874213
Lubuskie	170537	78196	92341	113372	50982	62390	57165	27214	29951
żagański	15147	7033	8114	9163	4224	4938	5984	2809	3175

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Narodowy Spis Powszechny 2011

Ogólna liczba osób niepełnosprawnych w powiecie żagańskim wynosiła w 2011 roku 15.147 osób. Analiza struktury niepełnosprawnych ze względu na płeć wskazuje, iż nieznacznie większą grupę niepełnosprawnych tworzyły kobiety – ich liczba wynosiła 8114, podczas gdy liczba niepełnosprawnych mężczyzn – 7033. Należy w tym miejscu podkreślić, iż w związku z dobrowolnym charakterem pytań dotyczących niepełnosprawności blisko 1,5 mln respondentów odmówiło udzielenia odpowiedzi. Można przypuszczać, że w tej zbiorowości znajdują się osoby niepełnosprawne, które mogą posiadać udokumentowane orzeczenie, jednak nie chciały udzielić odpowiedzi na pytania formularza w części dotyczącej niepełnosprawności. Również braki danych mogą rzutować na uzyskaną w spisie strukturę osób niepełnosprawnych. Bardzo liczną grupą

²⁶ Mieszkańców powiatu żarskiego i żagańskiego obsługuje Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności mający siedzibę w Żaganiu

²⁷ Źródło http://www.stat.gov.pl/gus/5840_658_PLK_HTML.htm

ludności, o której nie zebrano bardziej szczegółowych danych (również w innych obszarach tematycznych) są przede wszystkim osoby przebywające za granicą 12 miesięcy lub dłużej.

Tabela 17. Rynek pracy osób niepełnosprawnych w Polsce (dane za rok 2012)

Współczynnik aktywności zawodowej	27,5 %
Wskaźnik zatrudnienia	23 %
Stopa bezrobocia	16,3 %

Źródło: GUS BAEL – dane średnioroczne za 2012 r. dla osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności Polski (BAEL) wskazują na znaczną poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych na rynku pracy w ciągu ostatnich lat, na którą niewątpliwie wpływ miało duże zainteresowanie pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, które wynikało z otrzymywanego przez nich wsparcia.

Od 2007 roku odnotowuje się znaczny wzrost współczynnika aktywności zawodowej i wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych, szczególnie tych w wieku produkcyjnym. Podczas gdy w 2007 roku współczynnik aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wynosił 22,6%, w 2008 r. – 23,9%, w 2009 r. – 24,6%, to w 2010 roku wynosił 25,9%, w 2011 wzrósł do 26,4%. Według najnowszych danych przeliczonych w oparciu o nowe bilanse ludności po Narodowym Spisie Powszechnym z 2011 r. i opartych o nową metodologię BAEL – w 2010 r. współczynnik aktywności zawodowej wynosił 25,7%, w 2011 wzrósł do 26,3%, a w 2012 r. osiągnął poziom 27,5%. Udział pracujących wśród osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym w roku 2012 osiągnął wartość 23% (w 2011 r. – 22,2%, w 2010 r. – 21,8%). Stopa bezrobocia osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym w 2012 r. wzrosła do 16,3% (w 2011 r. – 15,5%, w 2010 r. – 15,3%). W 2012 roku aktywnych zawodowo było 17,4% osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej, a udział osób pracujących wśród osób niepełnosprawnych w wieku 15 lat i więcej w 2012 roku wynosił 14,7%, stopa bezrobocia 15,5%.

W Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji (SODiR), prowadzonym przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w końcu grudnia 2012 r. zarejestrowanych było łącznie 241,5 tys. osób niepełnosprawnych, w tym 78,5 tys. osób zatrudnionych na otwartym rynku pracy i 162,7 tys. osób pracujących w zakładach pracy chronionej (dane PFRON według stanu z 04.03.2013 r.).

Chociaż udział pracowników zakładów pracy chronionej w stosunku do ogółu pracowników niepełnosprawnych, zarejestrowanych w SODiR jest nadal bardzo wysoki – w grudniu 2012 r. wynosił 67,4% to wyraźnie zauważalna jest tendencja spadkowa tego udziału. Dla porównania w grudniu 2004 roku udział pracowników zakładów pracy chronionej w ogólnej liczbie pracowników niepełnosprawnych zarejestrowanych w SODiR wynosił 86%.

Udział osób niepełnosprawnych wśród ogółu osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w grudniu 2012 r. w stosunku do grudnia ubiegłego roku prawie się nie zmienił i wynosił 6%, przy czym wśród zarejestrowanych jako bezrobotni wynosił 5,2%, zaś wśród zarejestrowanych jako poszukujący pracy – 48,4%.

W ciągu 2012 roku pracodawcy zgłosili do urzędów pracy 54,6 tys. ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. Wśród tej liczby 15,2% ofert (8,3 tys.) stanowiły oferty pracy subsydiowanej. W stosunku do roku ubiegłego liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych zwiększyła się o 31,7% (wynosiła 41,5 tys.) przy nieznacznym wzroście ogólnej liczby ofert w tym samym czasie o 5,9%. Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne. Relatywnie niższy udział procentowy osób z uszkodzeniami narządu wzroku i słuchu, z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym w zbiorowości osób niepełnosprawnych dotyczy jednak tysięcy osób o obniżonej sprawności w codziennym funkcjonowaniu, a zatem i wymagających szczególnego podejścia w edukacji, na rynku pracy i w życiu codziennym.

Na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w roku 2011 27,4% osób w wieku 15 lat i więcej miało orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne), 40,6% tych osób posiadało orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (lub równoważne) a 32,1% – orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności (lub równoważne). Wśród osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym odsetek osób ze

znacznym stopniem niepełnosprawności jest mniejszy, przy wyższym odsetku osób z lekkim stopniem niepełnosprawności (odsetki wynoszą odpowiednio: 20,8%, 41,8% i 37,4%)²⁸.

Tabela 18. Rodziny otrzymujące pomoc społeczną z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2010-2012

Rok	Ilość rodzin objętych opieką
2010	449
2011	410
2012	431

Źródło: Sprawozdania z udzielonych świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie za lata 2010-2012

3.4. Starość jako wyzwanie dla samorządu lokalnego

W rozdziale poświęconym sytuacji demograficznej Gminy Szprotawa wskazano na problem starzenia się społeczeństwa gminy. Zjawisko to potwierdzają dane dotyczące struktury ludności ze względu na ekonomiczne grupy wieku.

Najbardziej alarmującymi informacjami statycznymi mogą wydawać się prognozy na najbliższe 20 lat. Spadek urodzeń w powiecie o ponad 30%, niemal 20% spadek liczby osób stanowiących wiek produkcyjny z pewnością może stawać się coraz to większym powodem problemów ekonomicznych dla szprotawskiego samorządu. Problemy będą tym większe, gdyż grupa osób w wieku poprodukcyjnym powiększy się do 2035 roku aż o ponad 25%.

Tabela 19. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

	2002	2004	2006	2008	2010	2012	Zmiana
w wieku przedprodukcyjnym							
Szprotawa	5443	4955	4665	4449	4328	4170	-23%
Szprotawa - miasto	2886	2561	2435	2315	2241	2153	-25%
Szprotawa - obszar wiejski	2557	2394	2230	2134	2087	2017	-21%
w wieku produkcyjnym							
Szprotawa	13533	13794	13987	13971	14217	13937	+3%
Szprotawa - miasto	8173	8237	8304	8233	8221	7896	-3%
Szprotawa - obszar wiejski	5360	5557	5683	5738	5996	6041	+13%
w wieku poprodukcyjnym							
Szprotawa	3032	3039	3071	3186	3434	3716	+23%
Szprotawa - miasto	1834	1850	1882	1978	2189	2396	+31%
Szprotawa - obszar wiejski	1198	1189	1189	1208	1245	1320	+10%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Trudno oszacować dokładnie ile osób starszych otrzymuje pomoc w ramach działań OPS w Szprotawie. Pewien wgląd w stan obecny dają informacje odnośnie liczby rodzin emerytów i rencistów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W 2012 roku w gminie Szprotawa było 202 takich rodzin.

W ostatnich latach wzrosła też liczba osób oraz związane z tym wydatki gminy, na rzecz osób, które z powodu wieku, niepełnosprawności nie są w stanie funkcjonować w środowisku zamieszkania i potrzebują stałej całodobowej pomocy osób trzecich.

Zdarza się, iż rodziny emerytów i rencistów korzystających z pomocy społecznej są rodzinami kilkuosobowymi, co mogłoby wskazywać na sytuację, w której ze świadczenia osoby starszej utrzymywane są całe rodziny. Na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy jednak, iż ten proceder stopniowo się zmniejsza, głównie z uwagi na fakt, że poziom świadczeń nie wystarczałyby a zaspokojenie podstawowych potrzeb wieloosobowej rodziny.

²⁸ Dane; Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Tabela 20. Liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą OPS z uwzględnieniem liczby osób w rodzinie w latach 2010-2012

	2010		2011		2012	
	liczba rodzin		liczba rodzin		liczba rodzin	
	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi	ogółem	na wsi
rodziny emerytów i rencistów	281	119	218	83	202	74
1 osoba	147	46	118	32	116	38
2 osoby	50	27	42	20	33	13
3 osoby	35	21	22	14	27	15
4 i więcej osób	49	25	36	17	26	8

Źródło: Sprawozdania z udzielonych świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie za lata 2010 - 2012

Obecnie na terenie gminy Szprotawa funkcjonuje Zakład Opiekuńczo - Leczniczy przy ul. Niepodległości 10. W najbliższej odległości od Szprotawy inne domy pomocy społecznej znajdują się w:

- Lubsku;
- Olbrachtowie;
- Kożuchowie;
- Wschowie.

Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż już w 2012 roku liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie przewyższała liczbę ludności w wieku przedprodukcyjnym tylko o 900 osób, a także wskazywane w rozdziale poświęconym demografii gminy negatywne tendencje w zakresie przyrostu naturalnego, można z całą pewnością wskazywać, iż problem starzenia się społeczeństwa będzie przybierał na sile.

Tabela 21. Pobyt w Domu Pomocy Społecznej

Rok	2010	2011	2012
Wydatki ponoszone przez Gminę w związku z pobytem osób w DPS	267 292	290 483	297 654
Liczba osób	21	19	20

Źródło: Opracowanie własne OPS w Szprotawie: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla Gminy Szprotawa

Wraz z wydłużającym się przeciętnym trwaniem życia, wyjazdami osób młodych czy ograniczaniem zachowań prokreacyjnych w gminie przybywać będzie starszych mieszkańców. Będą oni potrzebowali specjalnej oferty w zakresie usług opiekuńczych i zdrowotnych, ale także kulturalnych czy rekreacyjnych.

3.5. Bezdomność i zasoby mieszkaniowe

Bezdomność określa się jako względnie trwałą sytuację człowieka nieposiadającego miejsca spełniającego warunki mieszkalne, w którym mógłby stale i bez ograniczeń przebywać, ani aktualnej możliwości lub chęci uzyskania takiego miejsca. Kategoria bezdomnych jest efektem niewłaściwej realizacji mieszkalnictwa, będącego funkcją socjalną państwa. Bezdomność może być również efektem dobrowolnie podjętej decyzji o wyborze takiego stylu życia, występowania patologii w rodzinie, jak również może być wynikiem eksmisji, stanowiącej jedną z częstszych przyczyn bezdomności. Osobą bezdomną definiuje w pewien sposób art 6. pkt 8. ustawy z 12 marca 2004 r., jako „osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”. Oznacza to, iż w przypadku osoby posiadającej zameldowanie na pobyt stały, ale z różnych przyczyn (przemoc domowa, konflikty rodzinne, złe warunki techniczne lokalu) niezamieszkałą w tym lokalu mamy również do czynienia ze zjawiskiem bezdomności.

Sama skala bezdomności w Polsce jest trudna do oszacowania, co wynika z dużej mobilności takich osób oraz wspomnianego braku meldunku. W przybliżeniu liczbę bezdomnych szacuje się w przedziale między 30 do nawet 300 tysięcy osób, z czego 30-40% stanowi bezdomność „uliczną”, około 60% bezdomnych przebywa w placówkach, i ledwie 2-4% przebywa w mieszkaniach wspieranych. Wśród bezdomnych przeważają osoby starsze, matki z nieletnimi dziećmi, pełne rodziny nieposiadające środków finansowych na opłacenie czynszu, jak również osoby opuszczające zakłady karne. Większość bezdomnych żyje w ubóstwie. Ze zjawiskiem bezdomności wiążą się również niekorzystne zjawiska, jak przestępczość wśród bezdomnych, ich zły stan zdrowia, uzależnienia.

Z uwagi na specyfikę problemu na terenie Gminy Szprotawa do monitoringu zjawiska i przeciwdziałaniu bezdomności włączany jest zarówno Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie jak i samej sprawie nie pozostaje obojętnym wielu wolontariuszy. Przykładem takich skoordynowanych i zorganizowanych działań było m.in. badanie ilości bezdomnych na terenie Gminy Szprotawa przeprowadzone w nocy z 7 na 8 lutego 2013 r.²⁹. Grupy robocze uprawnione do zebrania danych odwiedzały m.in. ogrzewalnie, pustostany, altany działkowe, miejsca niemieszkalne, placówki zdrowia, mieszkania chronione i inne miejsca³⁰.

Jak pokazują dane statystyczne, bezdomność nie należy pod względem liczby otrzymujących świadczenie OPS do problemów najbardziej istotnych.

Tabela 22. Ilość osób w rodzinach otrzymujących świadczenie z tytułu bezdomności

Rok	2010	2011	2012
Liczba rodzin	32	26	34
Liczba osób	59	42	47

Zródło: Opracowanie własne OPS w Szprotawie: Ocena zasobów pomocy społecznej na rok 2012 dla Gminy Szprotawa

W latach 2010 - 2013 na terenie Gminy Szprotawa osoby, które były pod opieką OPS oraz organizacji pozarządowych, otrzymywały pomoc w formie zarówno finansowej i rzeczowej.

Problemy mieszkaniowe gminy zajmują ważne miejsce wśród zadań do rozwiązywania, które znajdują się w gestii władz samorządowych. Obowiązkiem gminy jest posiadanie zasobu socjalnego i zamiennego oraz zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych gospodarstw domowych o niskich dochodach. Z drugiej strony po stronie samorządu spoczywa obowiązek utrzymania posiadanego zasobu na odpowiednim poziomie technicznym, funkcjonalnym i estetycznym.

Niestety, na terenie Gminy Szprotawa zauważalny jest spadek liczby lokali gminnych, głównie na skutek wykupywania mieszkań na własność i zmniejszania trwałego zasobu mieszkaniowego gminy³¹. Liczba mieszkań socjalnych utrzymuje się na podobnym poziomie.

Z informacji pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że sytuacja będzie się w tym obszarze pogarszać i przewiduje się dalszy wzrost liczby osób oczekujących na mieszkania socjalne. Dla zabezpieczenia możliwości oddawania nowych mieszkań konieczne są większe środki finansowe lub pozyskiwanie dotacji resortowych na budownictwo socjalne. Co więcej, sytuację mieszkaniową w gminie pogarszają sami mieszkańcy, a konkretnie osoby niepłacące czynszu. Przedłużające się wydawane wyroki o eksmisjach nie są wystarczająco dobrym narzędziem egzekucyjnym.

Szprotawski Zarząd Nieruchomości „Chrobry” Sp. z o.o. to spółka kapitałowa, która powstała z wydzielenia z Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w roku 2004r. Przejęła ona wszelkie obowiązki związane z gminnym zasobem lokalowym. W ramach administrowania gminnym zasobem Spółka m.in. zajmuje się:

- ewidencjonowaniem nieruchomości,
- zawieraniem umów najmu, dzierżawy lub użyczenia w imieniu Gminy Szprotawa,
- świadczeniem usług remontowych w administrowanych budynkach,

²⁹ <http://www.szprotawa.pl/pl/303/ogolnopolskie-badanie-liczby-osob-bezdomnych.html>

³⁰ Była to druga realizacja inicjatywy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej

³¹ Do sprzedaży, o której mowa stosuje się zasady określone w:

- ustawie z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2004r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.);

- Uchwale Nr XII/84/07 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 26 czerwca 2007r. w sprawie zasad obrotu nieruchomościami stanowiącymi mienie komunalne Gminy.

- kosztorysowaniem prac związanych z pełnym remontem budynków, tj. wymiana instalacji wodnej, gazowej i elektrycznej.

Gmina Szprotawa w ramach celu pn.: Zapewnienie przestrzennej, gospodarczej i społecznej spójności regionu. Aktywizowanie działań w zakresie powiększenia bazy mieszkaniowej³² wychodzi naprzeciw tym potrzebom i deficytom. Główną ideą tego kierunku jest m.in. adaptacja niezagospodarowanych budynków na lokale mieszkalne, budowa budynków socjalnych oraz rewitalizacja istniejącej substancji mieszkaniowej pod potrzeby mieszkań socjalnych.

Gmina Szprotawa posiada zasób mieszkaniowy, którego powierzchnia użytkowa wynosi 32.038,86m². Do zasobu mieszkaniowego zaliczamy:

- lokale socjalne – 78;
- lokale w budynkach ze 100% udziałem gminy – 103;
- lokale gminne we wspólnotach mieszkaniowych (administrator Szprotawski Zarząd Nieruchomościami „Chrobry” Sp. z o.o.) – 521;
- lokale gminy we wspólnotach mieszkaniowych (prywatny zarząd) – 28.

3.6. Bezrobocie i rynek pracy

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989 i 1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do grupy krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało ujawnienie się bezrobocia na szeroką skalę. Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia z różnych powodów.

Przez pojęcie bezrobotnego należy rozumieć osobę niezatrudnioną, nieprowadzącą działalności gospodarczej i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia (w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy). Jest to szeroka definicja. Natomiast wąską stosują państwowe Urzędy Pracy (powiatowe lub wojewódzkie). Mianowicie bezrobotnym w rozumieniu przepisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest osoba poszukująca zatrudnienia, która:

- ukończyła 18 rok życia (pełnoletnia);
- nie ukończyła 65 lat w przypadku kobiet i 67 lat w przypadku mężczyzn;
- aktualnie nie uczy się na żadnym szczeblu kształcenia lub nie jest skierowana na szkolenie przez PUP;
- jest zameldowana lub pozostaje w Polsce legalnie lub jej pobyt może zostać zalegalizowany (azyl polityczny, karta stałego lub czasowego pobytu, obywatele UE).

Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy popytą na pracę a popytem na pracę. W Polsce bezrobocie stało się kwestią społeczną. Świadczy o tym przede wszystkim dynamika, skala i struktura tego zjawiska, jak i jego negatywne konsekwencje odczuwane coraz silniej. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Prowadzi też do narastania kwestii społecznych jak: kwestia ubóstwa, edukacyjna, zdrowotna itd., których rozwiązania powinna podjąć się m. in. polityka społeczna. Walka z bezrobociem jest możliwa przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych trwałych miejsc pracy. Zadania polityki społecznej w sferze walki z bezrobociem koncentrują się wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia m. in. przez ochronę prawną, przed zwolnieniami grupowymi i indywidualnymi; ochrony egzystencji jednostki i rodziny dotkniętej brakiem pracy oraz kreowania zatrudnienia i pomocy w znalezieniu pracy. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale także powinny zachęcać do podjęcia pracy. Aby (choćby częściowo) przełamywać bariery te 1 lutego 2009 roku weszła w życie ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku

³² Cel powiązany ze Strategią Rozwoju Województwa Lubuskiego do roku 2020

o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33).³³

Ustawa ta ma na celu m.in. uporządkowanie wzajemnych relacji pomiędzy Powiatowymi Urzędami Pracy a ośrodkami pomocy społecznej. Zmieniony art. 50 ust. 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy stwierdza: „(...) bezrobotnym, będącym w szczególnej sytuacji na rynku pracy (są to bezrobotni do 25 roku życia, bezrobotni długotrwale, kobiety które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka, bezrobotni powyżej 50 roku życia, bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych, bez doświadczenia zawodowego lub bez wykształcenia średniego, bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia, bezrobotni którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia, bezrobotni niepełnosprawni), korzystającym ze świadczeń pomocy społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w okresie 6 miesięcy od dnia utraty prawa do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania: powinien przedstawić propozycję zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, szkolenia, stażu, odbycia przygotowania zawodowego dorosłych, zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych lub na wniosek ośrodka pomocy społecznej może skierować do uczestnictwa w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej lub uczestnictwa w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, o którym mowa w przepisach o zatrudnieniu socjalnym.”³⁴

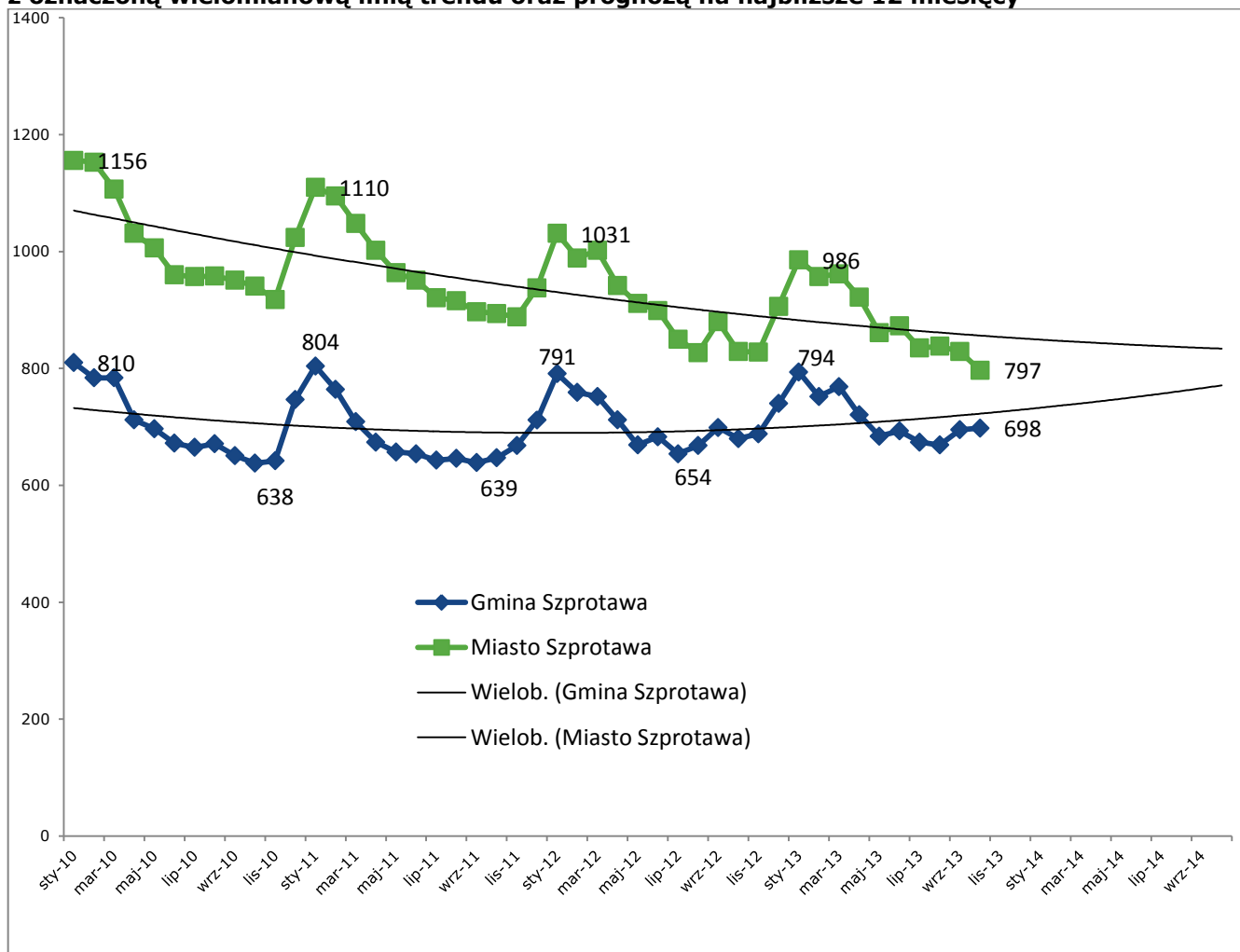
Oznacza to, że dla wymienionych już powyżej „wspólnych klientów” przygotowano specjalne dwie możliwe ścieżki działań. Ścieżka pierwsza to samodzielne działanie Powiatowego Urzędu Pracy, który powinien podjąć wobec takiej osoby działania aktywizacyjne. Ścieżka druga to nowo wprowadzona możliwość aktywizacji bezrobotnych klientów pomocy społecznej, dająca ośrodkowi pomocy społecznej prawo do zwrócenia się do Powiatowego Urzędu Pracy o skierowanie osoby bezrobotnej do projektu aktywizacyjnego (kontrakt socjalny, program). W przypadku skierowania – na wniosek ośrodka pomocy społecznej – osoby bezrobotnej w projektach o charakterze indywidualnym lub środowiskowym, Powiatowy Urząd Pracy oraz ośrodek pomocy społecznej są obowiązane informować się wzajemnie o planowanych działaniach wobec bezrobotnych w trybie określonym w zawartym porozumieniu. Oznacza, to, że współpraca, która nastąpi w wyniku współdziałania powinna zostać określona w specjalnym porozumieniu.

³³ Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33)

³⁴ Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z Nr 6, poz. 33)

Wykres 6. Ilość osób bezrobotnych na terenie Gminy Szprotawa na przestrzeni lat 2010 – 2013 z oznaczoną wielomianową linią trendu oraz prognozą na najbliższe 12 miesięcy

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu

Analizując dane PUP w Żaganiu można stwierdzić, że jedną z dominujących grup osób bezrobotnych na terenie Gminy Szprotawa jest grupa osób długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 m-ce). Wskazane jest objęcie ich zindywidualizowaną pomocą, ukierunkowaną na zmianę postaw. Osoby długotrwale bezrobotne, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet wymagają szczególnie zintensyfikowanych działań w kierunku aktywizacji zawodowej, umożliwiającej im powrót na rynek pracy przy wykorzystaniu możliwych instrumentów aktywnej polityki rynku pracy. Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności w budowaniu Strategii priorytetowo traktowane będą działania ukierunkowane na zapobieganie długotrwałemu bezrobociu.

Tabela 23. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Szprotawa z podziałem na płeć w latach 2004-2012

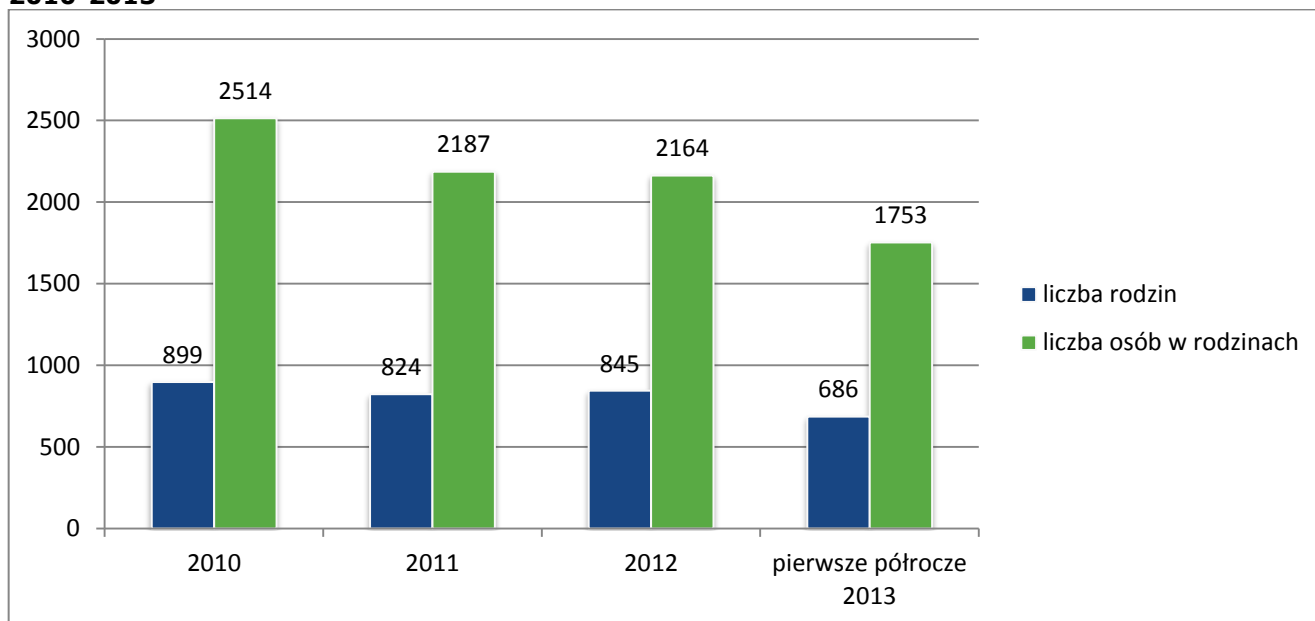
	2004	2006	2008	2010	2012
mężczyźni	1277	1028	643	826	755
kobiety	1343	1203	779	945	891

Źródło: Główny Urząd Statystyczny/Bank Danych Lokalnych

Stopa bezrobocia obliczana na podstawie danych powiatowych urzędów pracy wskazuje na zdecydowanie trudniejszą sytuację w regionie obejmującym gminę Szprotawa. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Polsce w 2013 roku wynosiła 13,4%, przy nieznacznie wyższej wartości dla województwa lubuskiego (15,4%). W przypadku powiatu żagańskiego odnotowano stopę bezrobocia w wysokości wyższej o 10% – w końcu grudnia 2013 roku kształtowała się ona na poziomie 25,4%.

Wykres 7. Rodziny i osoby otrzymujące pomoc społeczną z tytułu bezrobocia w latach 2010-2013

Źródło: Sprawozdania z udzielonych świadczeń pomocy społecznej Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie za lata 2010 – 2013

Problem bezrobocia jest zjawiskiem dotyczącym szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Niewątpliwie długotrwałe pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia społeczeństwa, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego.

Stopa bezrobocia na poziomie powiatu żagańskiego w porównaniu ze stopą bezrobocia na poziomie województwa lubuskiego jak i kraju jest wyjątkowo wysoka. Stopa bezrobocia na obszarze działania Urzędu w dniu 30 czerwca 2012 roku przekraczała 150% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju, w związku z czym okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych w 2012r. wynosił 12 miesięcy. Powiat żagański jest jednym z nielicznych powiatów, w których występuje stopa bezrobocia powyżej 23%.

W związku z wysoką stopą bezrobocia (na koniec grudnia 2011r. wynosiła ona 25,7%) w powiecie żagańskim, aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu stanowiły podstawowe narzędzie motywacji oraz aktywizacji na rzecz powrotu na rynek pracy. Wysoki wskaźnik bezrobocia sprawił, że Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu podejmował wzmożone działania w stosunku do bezrobotnych, którzy znajdowali się w grupach szczególnego ryzyka. Do działań takich należało między innymi pozyskiwanie dodatkowych środków: Funduszu Pracy, Rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz z Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Środki przyznane algorytmem do wykorzystania na poszczególne formy aktywizacyjne w roku 2011 wyniosły 3.646.000,00zł, pozyskane w ramach projektów konkursowych - 2.720.803,00zł. Z czego Filia w Szprotawie wykorzystwała 1.434.621,00zł (algorytm) i 795.010,00zł (EFS i Rezerwa Ministra). W ramach powyższych kwot zostało zaktywizowanych łącznie 1751 osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Szprotawa.

Tabela 24. Podział środków finansowych na poszczególne formy aktywizacyjne wykorzystane przez filię Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

Forma aktywizacyjna	Źródło finansowania			
	Środki przyznane algorytmem	EFS „Gotowi do zmian”	Rezerwa Ministra: Powrót na rynek	Rezerwa Ministra: Szansa dla aktywnych 45+
Prace interwencyjne	788 372	0	61 428	74 465
Roboty publiczne	68 010	0	0	0
Prace społecznie-użyteczne	209 336	0	0	0
Stáže/koszty dojazdu na staż	256 128	323 658	65 704	0
Szkolenia	39 128	11 237	287	48 257
Refundacja kosztów doposażenia stanowiska pracy	54 000	50 634	0	36 000
Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	18 000	123 340	0	0
Inne	1 647	0	0	0
Razem:	1 434 621	508 869	127 419	158 722

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

W roku 2011 Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu Filia w Szprotawie najwięcej osób bezrobotnych zaktywizował w ramach prac społecznie – użytecznych. Na mocy podpisanego porozumienia 1236 osób bezrobotnych korzystających ze wsparcia finansowego z Ośrodka Pomocy Społecznej wykonywało prace na rzecz miasta i gminy Szprotawa. Ponadto w ramach prac interwencyjnych, w szczególności na ½ etatu zaktywizowano 258 osób. Osoby bezrobotne wykonywały pracę na stanowisku pracownika biurowego, robotnika leśnego, opiekuna dzieci dojeżdżających, sprzedawcy, pomocy bibliotecznej, robotnika budowlanego i opiekuna osób starszych.

Do końca 2011r. stażami objęto 171 osób bezrobotnych. Do odbywania stażu kierowano osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Osoby bezrobotne w trakcie odbywanego stażu nabyły praktycznych umiejętności do wykonywania pracy w zawodach: referent ekonomiczny, referent administracyjno-biurowy, sprzedawca, recepcjonista, opiekunka dziecięca, barman, animator kultury, kosmetyczka, wulkanizator i robotnik budowlany.

Szkolenia zawodowe stanowiły niewielki czynnik zwiększania szansy na uzyskanie zatrudnienia przez osoby bezrobotne. W ramach organizowanych szkoleń 25 osób bezrobotnych uczestniczących w szkoleniach indywidualnych i grupowych uzyskało nowe kwalifikacje zawodowe.

Osoby bezrobotne miały możliwość uczestniczyć w szkoleniach grupowych: spawanie metodą MAG-TIG oraz uprawnienia energetyczne do 1 kV.

Ponadto w ramach szkoleń indywidualnych osoby bezrobotne zdobyły kwalifikacje do pracy w zawodzie operatora maszyn budowlanych, kierowcy - prawo jazdy kat. D, badania okresowe i masażyści.

W ramach robót publicznych organizowanych przez samorządy i jednostki podległe do wykonywania prac na rzecz gminy zatrudnionych zostało 17 osób długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym, podopiecznych OPS. Bezrobotni w ramach robót publicznych aktywizowani byli przy pracach drogowych, remontowych, porządkowych i melioracyjnych.

Ponadto PUP w Żaganiu w 2011r. pomagał pracodawcom oraz osobom bezrobotnym tworząc nowe miejsca pracy, refundując pracodawcy koszty wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy dla skierowanego bezrobotnego, a bezrobotnym udzielając dotacji na podjęcie działalności gospodarczej. Pracodawcy korzystając z tej formy wsparcia zatrudnili na nowo utworzonych stanowiskach 41 osób bezrobotnych. Refundacje dotyczyły doposażenia stanowisk pracy w zawodach operatora maszyn budowlanych, monter instalacji wodno - kanalizacyjnej, kelnera/barmana, zaopatrzeniowca-kierowcę, zbrojarza-betoniarz, pracownika biurowego,

technika dentystycznego, kierowcy-sprzedawcy, kamieniarza, operatora okleiniarki i montera rusztowań budowlanych.

3 osobom bezrobotnym z terenu zamieszkania Szprotawy udzielono dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Aktywizację osób bezrobotnych, skierowanych na poszczególne aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu z wydatkowanymi przez PUP w Żaganiu Filia w Szprotawie środkami finansowymi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Środki finansowe przeznaczone na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Forma aktywizacyjna	Źródło finansowania				Liczba osób objętych aktywizacją
	Środki przyznane algorytmem	EFS „Gotowi do zmian”	Rezerwa Ministra: Powrót na rynek	Rezerwa Ministra: Szansa dla aktywnych 45+	
Prace interwencyjne	788 372	0	61 428	74 465	258
Roboty publiczne	68 010	0	0	0	17
Prace społecznie-użyteczne	209 336	0	0	0	1236
Staże/koszty dojazdu na staż	256 128	323 658	65 704	0	171
Szkolenia indywidualne i grupowe	39 128	11 237	287	48 257	25
Refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy	54 000	50 634	0	36 000	41
Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej	18 000	123 340	0	0	3
Inne	1 467	0	0	0	0
Stypendium naukowe	0	0	0	0	0
Studia podyplomowe	180	0	0	0	0
Razem:	1 434 621	508 869	127 419	158 722	1751

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

W ramach Centrum Aktywizacji Zawodowej utworzonego w PUP w Żaganiu filia w Szprotawie pracownicy kluczowi urzędu świadczyli usługi w zakresie pośrednictwa pracy, EURES, poradnictwa zawodowego, szkoleń i Klubów Pracy. Osoby bezrobotne w ramach indywidualnych spotkań zdobyły wiedzę na temat technik poruszania się po rynku pracy, sporządzania dokumentów aplikacyjnych, odbudowały poczucie własnej wartości i przydatności zawodowej.

Na koniec grudnia 2011r. z usług poradnictwa zawodowego indywidualnego skorzystało 1544 osób bezrobotnych, informacją zawodową objęto 1605 osób. Przeprowadzono 4 szkolenia grupowe trzytygodniowe dla 45 osób bezrobotnych ucząc ich technik poszukiwania pracy. Z zajęć aktywizacyjnych skorzystało 335 osób.

W 2011r. Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu włączył się również do realizacji projektu EURES dotyczącego Inicjatywy Transgranicznej Eures „Odra Oder”. W ramach tego projektu zostały pozyskane środki na realizację zadań wzmacniających mobilność na europejskim rynku pracy, a zwłaszcza w polsko - niemieckim regionie przygranicznym.

Z uwagi na trudną sytuację finansową w 2012 roku dotyczącą możliwości realizacji programów na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych PUP w Żaganiu pozyskiwał dodatkowe środki z Funduszu Pracy oraz z Rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz z Unii Europejskiej, w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Środki przyznane algorytmem do wykorzystania na poszczególne formy aktywizacyjne w roku 2012 wyniosły 3.605.000,00zł, pozyskane w ramach projektów konkursowych - 1.036.319,98zł. i 3.272.993,00zł (EFS i Rezerwa Ministra).

W ramach powyższych kwot zostały sfinansowane m.in. szkolenia grupowe i indywidualne wskazane przez osobę bezrobotną.

Tabela 26. Uczestnictwo w szkoleniach sfinansowanych przez PUP w 2012r

Liczba osób, które zostały objęte szkoleniami organizowanymi przez urząd pracy	105
Liczba osób skierowanych na szkolenie grupowe	99
Liczba osób skierowanych na szkolenie indywidualne	6
Liczba osób, które ukończyły szkolenia z wynikiem pozytywnym	104
Liczba osób, które przerwały udział w szkoleniu	1

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

W ramach szkoleń grupowych bezrobotni, którzy znajdowali się w grupach szczególnego ryzyka mogli przygotować się do prowadzenia własnej działalności gospodarczej, zdobyć uprawnienia pilarza-drwala, nabyć umiejętności w zawodzie sprzedawcy magazyniera oraz poznać obsługę komputera i zasady aktywnego poszukiwania pracy.

W ramach szkoleń indywidualnych osoby bezrobotne z terenu miasta i gminy Szprotawy zdobywały uprawnienia i kwalifikacje zawodowe głównie pod potrzeby pracodawców.

Tabela 27. Efektywność zatrudnieniowa realizowanych szkoleń

Lp.	Rodzaj szkolenia	Liczba	Efektywność liczba i %
SKOLENIA GRUPOWE			
1.	Przedsiębiorca od A do Z	5	5 100%
2.	Pilarz-drwal, operator wykaszarek, kos spalinowych i kosiarek	8	8 100%
3.	Sprzedawca magazynier z obsługą kasy fiskalnej i uprawnieniami na wózki jezdniowe	8	1 12,50%
4.	Obsługa komputera - ECDL	8	5 62,50%
5.	Warsztaty psychologiczno - doradcze	11	7 63,63%
6.	Szkolenie w Klubie Pracy z zakresu umiejętności aktywnego poszukiwania pracy	59	17 28,81%
SKOLENIA INDYWIDUALNE			
1.	Kierowca wózków jezdniowych	1	0 0 %
2.	Spawanie metoda MAG	1	1 100%
3.	Kwalifikacja wstępna przyspieszona	1	1 100%
4.	Operator koparko-ładowarki	1	1 100%
5.	Operator koparki jednonaczyniowej	1	1 100%
6.	Prawo jazdy kat. C	1	0 0 %
OGÓLEM		105	47 44,46%

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu

Efektywność szkoleń wynosiła 44,76% w tym w ramach szkoleń grupowych 43,43% i indywidualnych 66,66%.

Ponadto w roku 2012 Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu najwięcej osób bezrobotnych z terenu miasta i gminy Szprotawa zaktywizował w ramach prac społecznie – użytecznych. Na mocy podpisanego porozumienia 540 osób bezrobotnych korzystających ze wsparcia

finansowego z Ośrodka Pomocy Społecznej wykonywało prace na rzecz powiatu żagańskiego. W ramach prac interwencyjnych, w szczególności na ½ etatu zaktywizowano 159 osób. Osoby bezrobotne wykonywały pracę na stanowisku pracownika biurowego, robotnika leśnego, robotnika gospodarczego, opiekuna dzieci dojeżdżających, sprzedawcy, pomocy bibliotecznej, robotnika budowlanego i opiekuna osób starszych.

Osoby bezrobotne aktywizowane były również w formie staży podczas których nabywały umiejętności praktycznych do wykonywania pracy. Do końca 2012r. stażami objęto 113 osób bezrobotnych. Do odbywania stażu kierowano osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zgodnie z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Osoby bezrobotne w trakcie odbywanego stażu nabyły praktycznych umiejętności do wykonywania pracy w zawodach: asystent bankowości, technik prac biurowych, sprzedawca, sekretarz sądowy, nauczyciel przedszkola, kelner/barman, szwaczka, opiekunka dziecięca, kosmetyczka, murarz, robotnik budowlany, magazynier, księgowia i pracownik socjalny.

W ramach robót publicznych organizowanych przez samorządy i jednostki podległe do wykonywania prac na rzecz miasta i gminy Szprotawa zatrudnione zostały 36 osoby długotrwale bezrobotne, zagrożone wykluczeniem społecznym, podopieczni OPS. Bezrobotni w ramach robót publicznych aktywizowani byli przy pracach drogowych, remontowych, porządkowych i melioracyjnych.

Ponadto PUP w Żaganiu w 2012r. pomagał pracodawcom oraz osobom bezrobotnym tworząc nowe miejsca pracy, refundując pracodawcy koszty wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy dla skierowanego bezrobotnego, a bezrobotnym udzielając dotacji na podjęcie działalności gospodarczej. Pracodawcy korzystając z tej formy wsparcia zatrudnili na nowo utworzonych stanowiskach 21 osób bezrobotnych. Refundacje dotyczyły doposażenia stanowisk pracy w zawodach monterów rusztowań budowlanych, spawacza, mechanika samochodowego, kierowcy, wulkanizatora, kucharza/pomocy kuchennej, robotnika ogólnobudowlanego, fizykoterapeuty, drukarza, opiekunki dziecięcej i murarza.

16 osobom bezrobotnym udzielono dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

W ramach Centrum Aktywizacji Zawodowej utworzonego w PUP w Żaganiu filia w Szprotawie pracownicy kluczowi urzędu świadczyli usługi w zakresie pośrednictwa pracy, EURES, poradnictwa zawodowego, szkoleń i Klubów Pracy. Osoby bezrobotne w ramach indywidualnych spotkań zdobyły wiedzę na temat technik poruszania się po rynku pracy, sporządzania dokumentów aplikacyjnych, odbudowały poczucie własnej wartości i przydatności zawodowej.

Na koniec grudnia 2012r. z usług poradnictwa zawodowego indywidualnego skorzystało 2033 osób bezrobotnych, informacją zawodową objęto 1959 osób. Z zajęć aktywizacyjnych skorzystało 199 osób.

W 2012r Powiatowy Urząd Pracy w Żaganiu realizował projekt EURES dotyczący Inicjatywy Transgranicznej Eures „Odra Oder”. W ramach tego projektu zostały pozyskane środki na realizację zadań wzmacniających mobilność na europejskim rynku pracy, a zwłaszcza w polsko-niemieckim regionie przygranicznym.

3.7. Uzależnienia i przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciwko członkom rodziny naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Osoby przebywające w domach, w których dochodzi do przemocy doświadczają zaburzeń funkcjonowania we wszystkich sferach życia: fizycznej, emocjonalnej, psychicznej, społecznej. Literatura fachowa pokazuje silny związek pomiędzy wychowywaniem się dzieci w rodzinach z przemocą i skłonnościami do zachowań agresywnych w ich dorosłym życiu. Dzieci z takich rodzin czują ciągły strach i napięcie, żyją w chaosie emocjonalnym (odczuwają zarówno miłość jak i nienawiść do rodziców), odczuwają bezradność i brak zaufania do innych osób, często mają kłopoty w szkole, rozwijają się gorzej niż ich rówieśnicy, doświadczają poważnych urazów fizycznych.³⁵

Do zadań własnych gminy należy między innymi tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

³⁵ Źródło: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

3.7.1. Uzależnienie od alkoholu i narkotyków

Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji. Większe ryzyko niesie za sobą palenie tytoniu i nadciśnienie tętnicze. Ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek ze spożywaniem alkoholu.

Komisja Europejska w raporcie „Stan zdrowia w Unii Europejskiej” uznaje alkoholizm za ważny determinant stanu zdrowia obywateli Wspólnoty. Wykazuje się silną korelację pomiędzy ilością wypadków drogowych, a spożywaniem alkoholu. Ilość alkoholików w populacji wpływa również na poziom zabójstw i samobójstw.³⁶

Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowania narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych.

W świetle nowocześniejszej wiedzy uzależnienie od alkoholu jest chorobą wieloczynnikową, bio - psycho - społeczną, uszkadzającą funkcjonowanie człowieka w sferze somatycznej, psychologicznej, społecznej i duchowej.

Szukanie coraz to nowszych sposobów, ułatwiających rozwiązywanie życiowych problemów oraz rozładowywania napięcia, doprowadziło do „rozpowszechniania się” uzależnień głównie od alkoholizmu i narkomanii, coraz też częściej pojawiają się w społeczeństwie polskim obok uzależnień od substancji psychoaktywnych także uzależnienia od tzw. czynników behawioralnych m.in. są to uzależnienia od hazardu, Internetu, gier komputerowych.

Uzależnienie od alkoholu jako zespół objawów klinicznych (choroba) obejmuje populację 600-800 tysięcy osób w Polsce. Powoduje ono różnorodne szkody:

a. Osoby uzależnione a praca i sytuacja społeczno-ekonomiczna:

Osoby uzależnione na skutek postępującej degradacji psychofizycznej tracą zdolność do efektywnego funkcjonowania w rolach społecznych i zawodowych, tracą posiadane miejsca pracy i mają ograniczone zdolności do skutecznego poszukiwania zatrudnienia. Proces ten w istotny sposób wpływa na rozmiary zjawiska bezrobocia i ubóstwa. W części przypadków prowadzi to do radykalnego zrywania więzów z najbliższym otoczeniem, utraty podstawowych źródeł wsparcia, a także bezdomności.

b. Osoby uzależnione a rodzina:

Zachowanie osób uzależnionych często nacechowane przemocą, agresją, zaniedbywaniem podstawowych obowiązków rodzinnych przyczynia się do destrukcji życia ich rodzin, obejmującej zjawisko pauperyzacji, zaburzeń zdrowia somatycznego i psychicznego oraz stygmatyzacji społecznej.

c. Alkoholowy Zespół Płodowy (FAS) i inne problemy zdrowotne:

Nadużywanie alkoholu przez uzależnione kobiety ciężarne często powoduje organiczne uszkodzenie dzieci w okresie prenatalnym, którego skutkiem jest upośledzenie umysłowe i opóźnienia rozwojowe o różnym stopniu ciężkości. Skutkują one w przyszłości niepełnosprawnością społeczną i zawodową. Należy zwrócić również uwagę na podwyższoną śmiertelność w populacji osób uzależnionych i jej wpływ na pogorszenie warunków materialnych ich rodzin.

Osoby nadużywające alkoholu bez klinicznych objawów uzależnienia tworzą w Polsce populację między 2-3 mln osób.

a. Nadużywanie alkoholu a praca i sytuacja społeczno-ekonomiczna:

Nadużywanie alkoholu jest częstym źródłem obniżenia zdolności do sprawnego wykonywania pracy zawodowej, zwiększa ryzyko utraty pracy i obniża zdolność do skutecznego poszukiwania

³⁶ „The health status in European Union”, European Commission, Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities, 2003; http://europa.eu.int/comm/health/ph_information/documents/health_status_en.pdf

zatrudnienia. Może więc przyczyniać się do powstawania i utrwalania ubóstwa, a co za tym idzie do podlegania procesom wykluczenia społecznego.

b. Nadużywanie alkoholu a rodzina:

Nadużywanie alkoholu prowadzące do zaburzeń zachowania może również powodować istotne i okresowe zaburzenia życia rodzinnego, podobnie jak w rodzinach osób uzależnionych (pauperyzacja, przemoc itp.).

c. Alkoholowy Zespół Płodowy FAS i inne problemy zdrowotne:

Należy również zwrócić uwagę na trudne do zdiagnozowania zjawisko picia alkoholu w okresie ciąży przez kobiety, które nie są uzależnione, ale nie posiadają wiedzy o szkodliwości tego zjawiska albo ją lekceważą.

Dorośli członkowie rodzin alkoholowych, tzn.: takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób.

a. Sytuacja ekonomiczna dorosłych członków rodzin alkoholowych:

Małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków na alkohol. Często również dochodzi do marnotrawienia środków uzyskiwanych od pomocy społecznej.

b. Sytuacja psychospołeczna dorosłych członków rodzin alkoholowych:

Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np.: żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Przyczynia się to do obniżenia zdolności funkcjonowania na rynku pracy oraz do utraty lub mniejszych możliwości zarobkowania.³⁷

Sprawozdania z realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Szprotawa za rok 2012 i za lata poprzednie wskazują, że zjawisko alkoholizmu stanowi istotny problem mieszkańców gminy a tym samym zaleca, aby jednym z priorytetowych kierunków działań samorządu była nowoczesna profilaktyka. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem jest, według przedstawicieli Komisji, sprzedaż napojów alkoholowych nieletnim bądź osobom „podstawionym”, które za niewielkie wynagrodzenie kupują nieletnim napoje alkoholowe zarówno wysokoprocentowe jak i nisko-procentowe.

Mając na celu ograniczenie skali zjawiska zarówno problem nadużywania alkoholu, jak i przemocy w rodzinie jest obecny w Szprotawie, oraz minimalizację szkód spowodowanych nadużywaniem substancji psychoaktywnych oraz pomoc i wsparcie dla osób uzależnionych i ich rodzin, realizowany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii w Gminie Szprotawa na 2013 r. Określa on lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków.

Istnieją także w Gminie inne instytucje i organizacje, które wraz z Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w ramach swojej działalności oferują również specjalistyczną pomoc, z której mogą korzystać osoby z problemami alkoholowymi lub przemocy w rodzinie. Są nimi m.in.:

- Jednostki oświatowe (Szkoła Podstawowa w Wiechlicach oraz jej filie w Lesznie Górnym i Długiem, Zespół Szkół nr 1 w Szprotawie i Zespół Szkół nr 2 w Szprotawie);
- Parafialny Zespół Caritas przy Parafii p.w. WNMP w Szprotawie;
- Parafialny Zespół Caritas przy Parafii p.w. św. Andrzeja w Szprotawie;
- Związek Harcerstwa Polskiego Hufiec Szprotawa;
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Wiechlicach;
- Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Podaruj Radość” w Szprotawie;
- ULKS „Uczniak” w Szprotawie;
- KS „Raptus” Dzikowice;
- KS „Szprotavia” w Szprotawie;
- KS „Garbarnia” w Lesznie Górnym;
- OSP w Długiem;

³⁷ Źródło: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- Stowarzyszenie Przyjaciół Zespołu Szkół w Szprotawie;
- Klub Abstynenta „Maratończyk”.

KRPA w Szprotawie podejmuje wiele działań mających na celu przeciwdziałania uzależnieniom między innymi są to; działania interwencyjne, motywacyjno-edukacyjne dla osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych. Komisja prowadzi ścisłą współpracę z placówkami oświatowymi, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Komisariatem Policji i innymi instytucjami, co pozwala skupić się bardziej na problemach związanych z zapobieganiem szerzeniu się alkoholizmu, narkomanii i przemocy.

Wobec niepokojących sygnałów od członków Komisji o częstym naruszaniu przepisów o zakazie sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim wydaje się być szczególnie istotnym kontynuacja systemu promocyjno – informacyjnego, który ma napiętnować takie praktyki. Najważniejsze przyczyny występowania problemów uzależnień wśród młodzieży:

- niewystarczający poziom wiedzy na temat uzależnień, podejmowanie zachowań ryzykownych (głównymi źródłami informacji o uzależnieniach są media oraz rówieśnicy);
- łatwy dostęp, brak problemu z kupnem alkoholu, stosunkowo łatwy dostęp do narkotyków zwłaszcza przetworów konopi indyjskich;
- problemy szkolne, rodzinne, brak perspektyw życiowych rodziny, bezrobocie;
- ciekawość, konformizm;
- brak wystarczającego wsparcia ze strony rodziny, środowiska³⁸.

Jak pokazały wyniki dotychczasowych badań ogólnopolskich, picie alkoholu przez młodzież stało się niemal statystyczną normą. Używanie substancji nielegalnych stawało się coraz bardziej widocznym problemem. Pod względem rozpowszechnienia używania leków uspokajających i nasennych bez przepisu lekarza polskie piętnasto-szesnastolatki plasują się na pierwszym miejscu w Europie.³⁹

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 87,3% uczniów z młodziej grupy i 95,2% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 57,6% piętnasto-szesnastolatków i 80,4% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 21,4% uczniów z młodziej kohorty i 32,3% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 51,4% uczniów młodziej i 29,7% uczniów starszych.

Palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym. Chociaż raz w życiu paliło 57,2% gimnazjalistów i 70,9% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 29,8% uczniów z grupy młodziej i 41,9% ze starszej.

Zarówno palenie tytoniu jak picie napojów alkoholowych jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Jeszcze rzadziej zdarza się przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza. Takie doświadczenia, chociaż raz w życiu, stały się udziałem 15,5% uczniów z młodziej kohorty i 16,8% ze starszej kohorty. Sięganie po te leki jest bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt niż wśród chłopców.

Wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, szczególnie alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała.

Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 24,3% młodziej uczniów i 37,3% starszych uczniów. Na drugim

³⁸ W Gminie Szprotawa nie przeprowadzono w ostatnim czasie kompleksowej diagnozy problemów uzależnień, stąd też problem omawiamy jest na podstawie danych ogólnopolskich.

³⁹ UŻYWANIE ALKOHOLU I NARKOTYKÓW PRZEZ MŁODZIEŻ SZKOLNĄ, RAPORT Z OGÓLNOPOLSKICH BADAŃ ANKIETOWYCH ZREALIZOWANYCH W 2011 R. EUROPEJSKI PROGRAM BADAŃ ANKIETOWYCH W SZKOŁACH ESPAD, Instytut Psychiatrii i Neurologii, Warszawa 2011

miejscu pod względem rozpowszechnienia wśród substancji nielegalnych jest amfetamina - ok. 4,6% wśród uczniów gimnazjów i 8,3% wśród uczniów szkół wyższego poziomu.

Aktualne, okazjonalne używania substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. Zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Niemal wszyscy badani słyszeli o „dopalaczach”, jednak tylko 15,3% uczniów klas trzecich gimnazjów i 21,6% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych było kiedykolwiek w sklepie z „dopalaczami”. Odsetki uczniów młodszych, którzy kiedykolwiek używali dopalaczy są jeszcze niższe (10,5% gimnazjalistów i 15,8% uczniów szkół ponadgimnazjalnych). Używanie dopalaczy jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów.

Oczekiwania wobec alkoholu oraz marihuany i haszyszu formułowane przez młodzież szkolną odwołują się w większym stopniu do pozytywnych konsekwencji niż ewentualnych szkód.

Około jednej trzeciej młodzieży grała, chociaż raz w gry hazardowe. W czasie ostatnich 30 dni takie zachowanie zadeklarowało 8,9% uczniów trzecich klas gimnazjów i 10,0% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych. Można szacować, że ok. 2% młodzieży może być zagrożonych hazardem problemowym.

W poprzednim czteroleciu (2003- 2007) zaobserwowano tendencję do spadku wskaźników używania alkoholu przez młodzież po stabilizacji w latach 1999-2003 i po silnym wzroście w latach 1995-1999.

Trochę inaczej rzecz się ma z substancjami nielegalnymi. Wskaźniki używania przetworów konopi w 2011 r. silnie wzrosły, chociaż w latach 2003-2007 także obserwowano stabilizację lub spadek.

W zakresie wskaźników picia alkoholu i palenia tytoniu obserwowano proces zacierania się różnic między dziewczętami i chłopcami, który w ostatnim czteroleciu uległ zahamowaniu. Zmiany w rozpowszechnieniu używania przetworów konopi wśród chłopców i dziewcząt nie układają się w tak czytelną tendencję, chociaż tu również można było zaobserwować lekkie zmniejszenie się różnic między chłopcami a dziewczętami w stosunku do 1995 r.

W zakresie ocen dostępności napojów alkoholowych odnotować trzeba powolną, ale konsekwentną pozytywną tendencję zmniejszania się odsetków uczniów określających swój dostęp jako bardzo łatwy. Podobnie dzieje się też z tytoniem. Ponadto zmniejszają się też odsetki uczniów dokonujących zakupów takich napojów alkoholowych jak piwo czy wino.

Co do dostępności poszczególnych substancji innych niż alkohol, w 2007 obserwowane było załamanie trendu wzrostowego trwającego od początku badań ESPAD. Zarówno oceny dostępności substancji, jak ekspozycja na propozycje w 2007r. spadły. W 2011 roku odnotować jednak trzeba ich wyraźny wzrost.

3.7.2. Przemoc w rodzinie

Dla osiągnięcia szerszego obrazu sytuacji w zakresie problematyki przemocy sięgnięto po:

- opracowany raport pt.: „Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Przyczyny i zasięg zjawiska, grupy ryzyka. Gmina Szprotawa”;
- informacje pochodzące z przeprowadzonych statystyk związanych z procedurą Niebieskiej Karty.

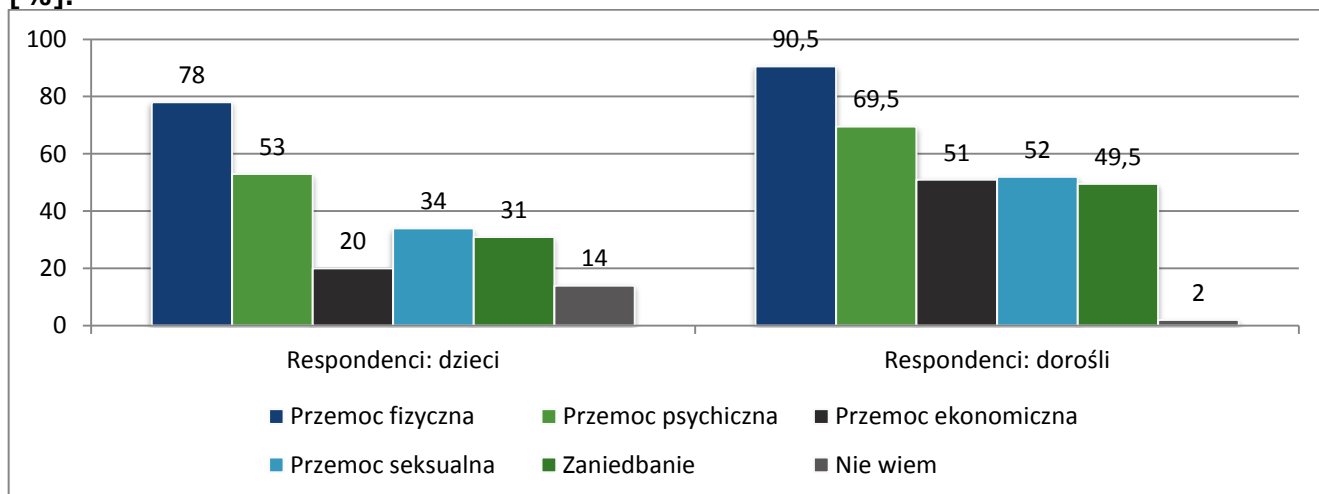
Warto jednak w tym miejscu zadać sobie dodatkowe pytanie, czy np. wpłynięcie w 2012 roku do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego 11-tu formularzy oddaje faktyczny obraz skali problemu przemocy w Gminie Szprotawa. Oceniając skalę problemu, należy bowiem pamiętać o szeregu innych czynników, które mogą wpływać w ostateczności na ukrywanie problemu. Przykładem niech będzie chociażby powszechne zjawisko empatii powiązane ze złe pojętą asertywnością, które obserwujemy wśród świadków przemocy domowej. To m.in. ten problem bez wątpienia skutkuje tak niską liczbą „zakładanych” Niebieskich Kart. Analizując dane statystyczne musimy wiedzieć, że nie oddają one faktycznej skali. Wiele osób wciąż obawia się konsekwencji poinformowania stosownych służb. Świadomość konsekwencji (zeznania czy ewentualna konieczność stawienia się w sądzie) niejednokrotnie wygrywa z chęcią pomocy ofiarom przemocy. Ta teza znajduje pokrycie w przytoczonym raporcie gdzie 23,3% mieszkańców

gminy przyznaje się do obojętności wobec aktów przemocy. Należy zadać sobie pytanie czy to faktyczny obraz. Biorąc pod uwagę dane z podobnych raportów z innych regionów kraju należy domniemywać, że takich osób jest o wiele więcej. „Przechodzenie obok” przemocy, bez żadnej reakcji, jest szerszym problemem społecznym.

Pewnym pozytywnym aspektem wywodzącym się z przeprowadzonych badań jest fakt, że dla większości respondentów, przemoc w rodzinie to pojęcie szerokie. W tym aspekcie pojmowana jest przez nich już nie tylko przemoc fizyczna, ale także psychiczna, której towarzyszą wrzaski, poniżania i wyzwiska, tj. agresja werbalna i emocjonalna. To właśnie te elementy i reakcje, zdaniem 64% respondentów (192 osób) towarzyszą przemocy domowej. Przekonani są o tym częściej dorośli (69,5%, 139 osób) niż dzieci (53%, 53 osoby), a zwłaszcza kobiety (68,9%, 111 osób). Mężczyźni rzadziej niż one (58,3%, 81 osób) skłonni są dostrzegać w wyzwiskach formułowanych wobec swych bliskich jedną z form przemocy w rodzinie. Podobnie mieszkańcy terenów wiejskich (57%, 57 osób), którzy rzadziej niż respondenci pochodzący z terenów miejskich (67,5%, 135 osób) wiążą te zachowania z tym negatywnym zjawiskiem społecznym.

Wykres 8. Znajomość form, jakie może przybierać przemoc w rodzinie, według respondentów [%].

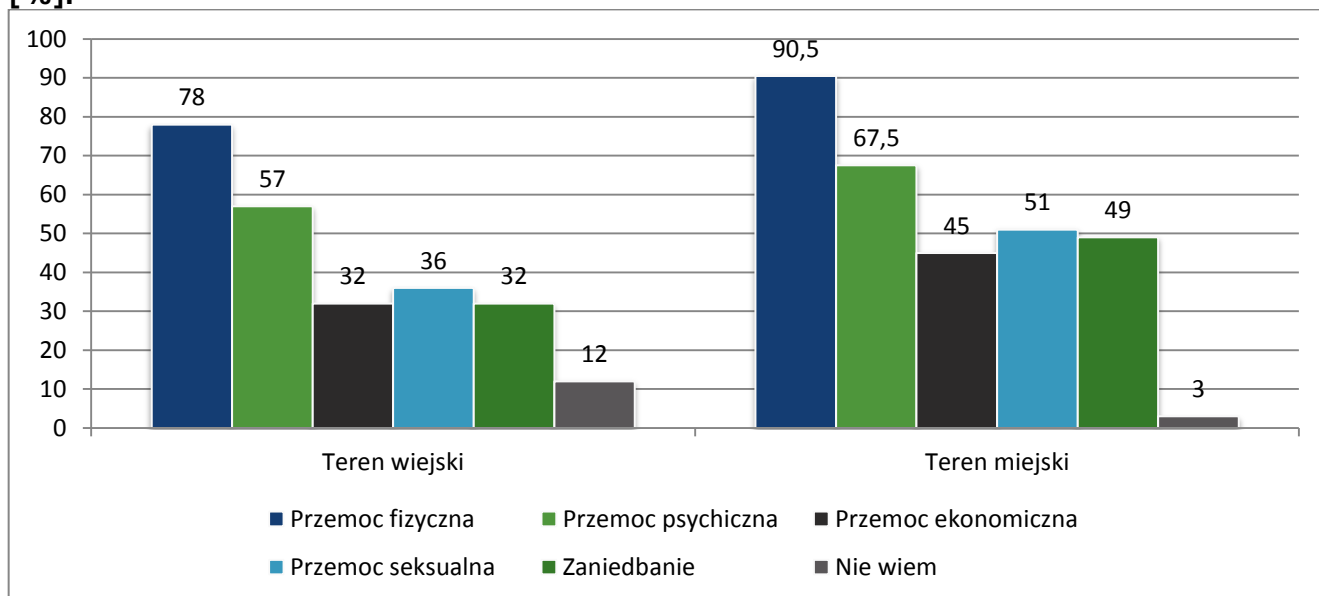

Źródło: Raport badawczy - Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Przyczyny i zasięg zjawiska, grupy ryzyka. Gmina Szprotawa.

Pewnym zaskoczeniem w tym obszarze badawczym są odpowiedzi uzyskane od osób niepełnosprawnych. Ponad połowa z nich (53,3%, 8 osób) przyznała, że w tego rodzaju zachowaniach nie dostrzega jednej z form przemocy w rodzinie. A więc nie tylko nie odrzuca tych zachowań, ale co najmniej je toleruje. Dotyczy to również respondentów wywodzących się z rodzin 6-10 osobowych (50%, 14 osób) i ze wspólnot rodzinnych liczących więcej niż 10 członków (71,4%, 5 osób). Badani ci rzadziej są skłonni uważać wyzwiska oraz wrzaski za jedną z możliwych form przemocy w rodzinie. Nie dotyczy to jednak osób pochodzących z rodzin 1-3-osobowych (70,2%, 80 osób) oraz 4-6-osobowych (63,6%, 96 osób), którzy w tych zachowaniach dostrzegają symptomy tego zjawiska. Większość respondentów, niezależnie od atmosfery i klimatu emocjonalnego panującego w ich rodzinach, jest zgodna, że przemoc w rodzinie to również wyzwiska, poniżanie oraz wrzaski i krzyki.

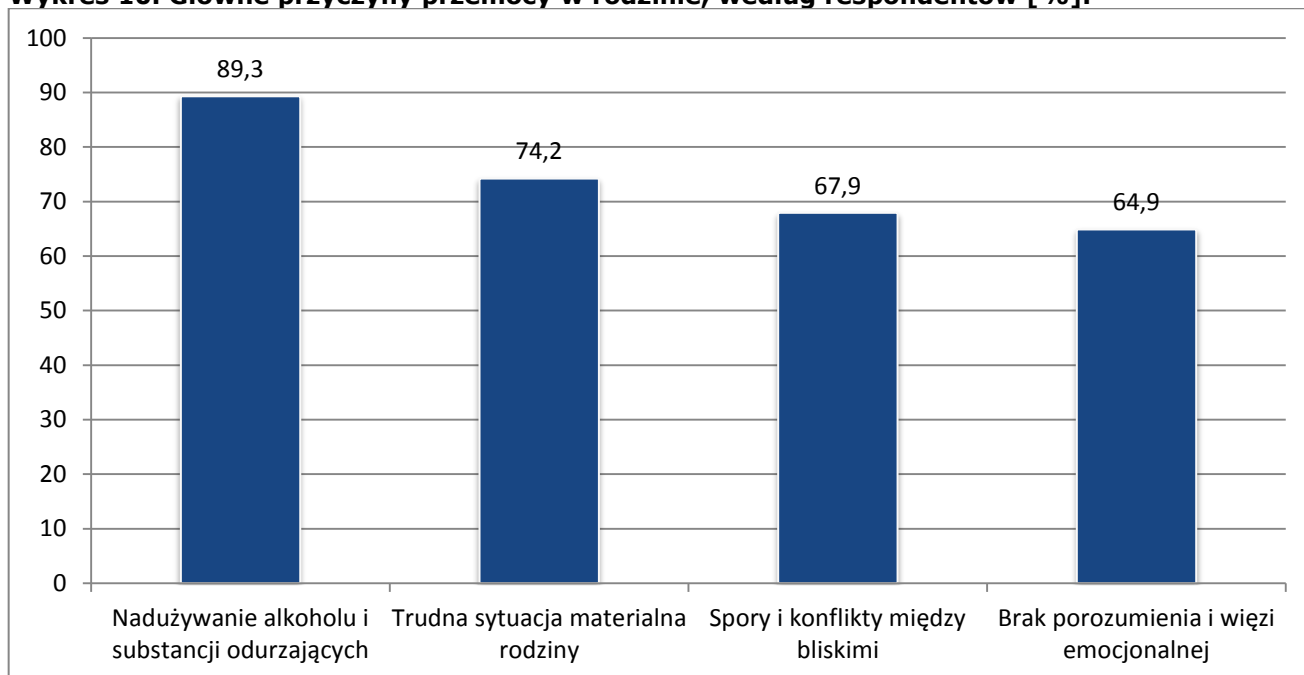

Wykres 9. Znajomość form przemocy w rodzinie, według terenu zamieszkania respondentów [%].

Źródło: Raport badawczy - Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Przyczyny i zasięg zjawiska, grupy ryzyka. Gmina Szprotawa.

Wykres 10. Główne przyczyny przemocy w rodzinie, według respondentów [%].

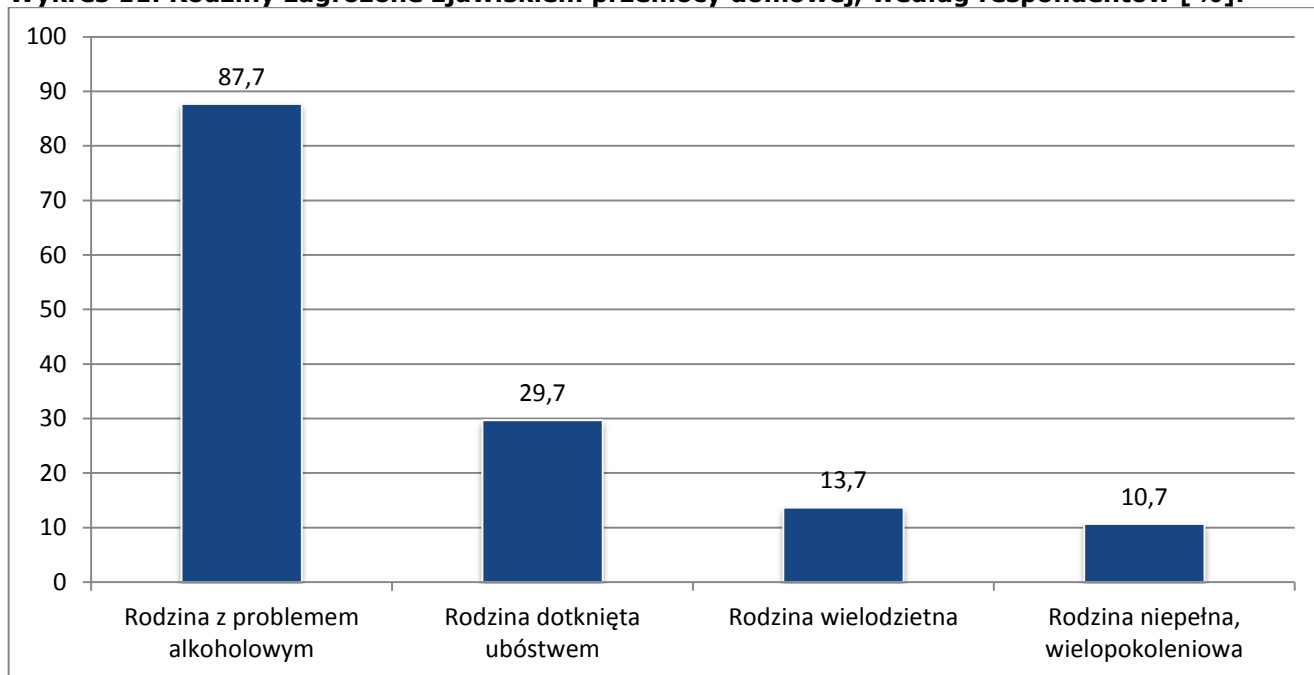

Źródło: Raport badawczy - Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Przyczyny i zasięg zjawiska, grupy ryzyka. Gmina Szprotawa.

Zdaniem respondentów najczęściej do zachowań o charakterze przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej oraz zaniedbań dochodzi w rodzinach z „problemem alkoholowym” (87,7%, 283 osoby), a także „dotkniętych ubóstwem” (29,7%, 89 osób). Według co dziesiątego badanego (10,7% 32 osoby) zjawisko to występuje również w rodzinach „niepełnych”, „wielopokoleniowych” oraz „wielodzietnych” o czym przekonanych jest 13,7% badanych (41 osób).

Wykres 11. Rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy domowej, według respondentów [%].

Źródło: Raport badawczy - Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Przyczyny i zasięg zjawiska, grupy ryzyka. Gmina Szprotawa.

Wśród elementów środowiska lokalnego, sprzyjających zjawisku przemocy w rodzinie, respondenci najczęściej wskazywali na alkoholizm, narkomanię i przestępczość (1794 pkt., 85,4% respondentów) oraz aktualną sytuację społeczno-ekonomiczną tj. biedę, ubóstwo, wysokie bezrobocie (1562 pkt., 74,2% respondentów). Według badanych utrzymywanie się tego zjawiska spowodowane jest także biernością ofiar przemocy w rodzinie, które kierując się strachem i wstydem nie ujawniają przypadków dotyczącej ich przemocy (1370 pkt., 65,2% respondentów). Ponad połowa respondentów uważa także, że zjawisku przemocy w rodzinie w ich środowisku lokalnym sprzyjają także:

- brak skutecznych narzędzi zwalczania przemocy w rodzinie (1333 pkt., 63,5% respondentów);
- poczucie bezkarności ze strony sprawców przemocy w rodzinie (1303 pkt., 62% respondentów);
- niewystarczająca pomoc ofiarom przemocy w rodzinie (1247 pkt., 59,4% respondentów).

Wszystkie te czynniki i elementy sprzyjają, zdaniem badanych, zjawisku przemocy w rodzinie w środowisku lokalnym.

Dzięki uzyskanym danym można stwierdzić, że przypadki tego zjawiska (w różnej formie) respondenci obserwują w swoim najbliższym otoczeniu. Ponad 32% badanych (97 osób) przyznało, że zna osobiście osobę, będącą ofiarą przemocy psychologicznej ze strony swych bliskich. Odpowiedzi takiej udzieliło 33% dorosłych respondentów (66 osób) i 31% badanych dzieci (31 osób). Wśród respondentów tych przeważały kobiety (36,6%, 59 osób) oraz mieszkańcy terenów miejskich (34%, 68 osób)⁴⁰.

⁴⁰ Raport gminny: Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Przyczyny i zasięg zjawiska, grupy ryzyka; dokument opracowany w 2013 roku w ramach badań zrealizowanych na zlecenie Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie, współfinansowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

W celu ograniczania zjawiska problemu przemocy w rodzinie na terenie Gminy Szprotawa powołano Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy.

W skład Zespołu Interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie;
- Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szprotawie;
- Służby Zdrowia
- Komisariatu Policji;
- Placówek oświatowych;
- NGO;
- Sądu.

Utworzenie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest efektem wejścia w życie nowych przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz towarzyszących jej regulacjach prawa miejscowego.

Interdyscyplinarny Zespół ds. Przeciwdziałania Przemocy w Szprotawie został powołany na mocy Uchwały Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 31.03.2011 r.

Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, jest koordynowanie i integrowanie działań podmiotów uczestniczących na obszarze danej gminy w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach swojej działalności w Zespole Interdyscyplinarnym podejmowali działania w zakresie powoływania grup roboczych w indywidualnych przypadkach występowania przemocy w rodzinie.

Wartym podkreślenia jest, że oprócz regularnych spotkań zespołu, przykładą się dużą wagę do podwyższania kwalifikacji i wiedzy. W czerwcu 2012 roku zespół odbył szkolenie przeprowadzone przez ekspertów w dziedzinie uzależnień Centrum Profilaktyki i Reeducacji „Atelier” z Krakowa.

3.8. Bezpieczeństwo publiczne

Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa społeczności lokalnej jest jednym z podstawowych mierników ocenianych działań podejmowanych przez Szprotawską Policję oraz Straż Miejską. Szereg podejmowanych działań musi być oparty o współpracę wszystkich instytucji, organizacji i podmiotów uczestniczących i odpowiedzialnych za zapewnienie bezpieczeństwa, a w szczególności samorządów terytorialnych, społeczności lokalnych, organizacji pozarządowych i wymiaru sprawiedliwości.

Na terenie gminy działalnością z zakresu bezpieczeństwa publicznego zajmuje się Komisariat Policji w Szprotawie przy Al. Niepodległości 6, będący placówką organizacyjną Komendy Powiatowej Policji w Żaganii.

Do zadań Policji należy między innymi:

- ochrona życia i zdrowia obywateli przed bezprawnymi zamachami na te dobra;
- ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym również zapewnienie spokoju w miejscach publicznych w środkach komunikacji publicznej w ruchu drogowym, i na wodach przeznaczonych do powszechnego korzystania
- inicjowanie i organizowanie działań, mających na celu zapobieganie popełnieniu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z instytucjami państwowymi, samorządowymi i społecznymi;
- wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie sprawców tych czynów;
- kontrola przestrzegania przepisów porządkowych i administracyjnych;

- ponadto Policja realizuje polecenia sądu, prokuratury, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

Jak podaje Komenda Główna Policji 2013 rok to rok spadku liczby przestępstw kryminalnych, których było mniej o 8,9 %. W praktyce stanowi to 69,9 tysiąca przestępstw mniej, czyli średnio 5800 mniej w każdym miesiącu. Jednocześnie, aktywne działania policjantów pionów gospodarczych doprowadziły do udokumentowania większej liczby przestępstw gospodarczych. Stwierdzono wzrost o 13,1 tysięcy, czyli o 9,3 %⁴¹

Zespół ds. Profilaktyki Społecznej, Nietletnich i Patologii Wydziału Prewencji Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp. przygotował na cały rok szkolny 2013/2014 ciekawe propozycje działań profilaktycznych związanych z edukacją dla bezpieczeństwa wykorzystujące między innymi film oraz multimedia. Zaplanowane działania zawierają nowatorskie pomysły dot. realizacji profilaktyki w szkołach, a także sprawdzone już przedsięwzięcia akceptowane przez społeczeństwo woj. lubuskiego. Działania te finansowane są przez Wojewodę Lubuskiego w ramach rządowego programu „Razem bezpieczniej” oraz realizowane wspólnie z Fundacją Contra Crimen w Gorzowie Wlkp.

Z kolei Program „Lupo”, który adresowany jest do dzieci od 6 do 12 lat, realizowany jest przez policjantów z jednostek terenowych Policji woj. lubuskiego. Działania profilaktyczne w ramach programu „Lupo” obejmują ponad 80 000 uczniów:

- **Wojewódzki Turniej Wiedzy o Bezpieczeństwie pn. „Bezpieczna Zerówka”**

Na początku września policjanci spotykali się z dziećmi z grup zerówkowych przygotowując najmłodszych do VII edycji Wojewódzkiego Turnieju Wiedzy o Bezpieczeństwie pn. „Bezpieczna Zerówka”. Ponad 13 000 dzieci z całego województwa poznało zasady bezpiecznych zachowań w domu, w przedszkolu i szkole, a na zakończenie zajęć każde dziecko otrzymało Wycinankę Lupo z numerami alarmowymi na Policję, Straż Pożarną i Pogotowie Ratunkowe. Najlepsze trzyosobowe drużyny „zerówkowiczów” reprezentujące powiat wzięły udział w Finale wojewódzkim VII edycji Turnieju, który odbył się 5 grudnia 2013 r. w siedzibie Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp.

- **Spotkania profilaktyczne w klasach I-IV szkół podstawowych**

Przez cały rok szkolny 2013/2014 zaprojektowano realizację spotkań profilaktycznych w klasach I – IV szkół podstawowych woj. lubuskiego. Zajęcia prowadzone są przez specjalistów ds. nieletnich i prewencji kryminalnej oraz dzielnicowych. Podczas zajęć z policjantami dzieci uczyć się będą jak bezpiecznie korzystać z drogi, a także poznają zasady przydatne w sytuacjach kryzysowych. Spotkania są profesjonalnie przygotowane i prowadzone na podstawie konspektów. Tegoroczne spotkania profilaktyczne będą realizowane z wykorzystaniem materiałów profilaktycznych przygotowanych w Wydziale Prewencji KWP Gorzów Wlkp.

3.9. Kapitał społeczny - organizacje pozarządowe jako zasób służący rozwiązywaniu kwestii społecznych

Gmina Szprotawa współpracuje z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami w sferze zadań publicznych wymienionych w art. 4 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, będących zadaniami własnymi gminy. Co roku też uchwalany jest Program współpracy Gminy Szprotawa z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego⁴².

Na terenie Gminy Szprotawa jest obecnie zarejestrowanych w Sądzie 49 organizacji pozarządowych w tym 3 są w likwidacji. Tylko trzy z zarejestrowanych organizacji ("SZPROTAWSKIE STOWARZYSZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH", KLUB SPORTOWY "SPROTAVIA", "STOWARZYSZENIE ZASTĘPCZEGO RODZICIELSTWA ODDZIAŁ W ŻAGANIU") są organizacjami pożytku publicznego co znacznie ogranicza możliwości finansowania większości z zarejestrowanych organizacji.

⁴¹ http://zagan.lubuska.policja.gov.pl/serwis_informacyjny/aktualnosci/w_2013_roku_odnotowano_70_tysiecy_przestepstw_w_kryminalnych_mniej

⁴² Patrz: Uchwała nr XLVI/345/2013 Rady Miejskiej w Szprotawie z dnia 25.10.2013 r.

Samorząd Gminy Szprotawa współpracuje z organizacjami przede wszystkim poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych na podstawie otwartych konkursów ofert oraz w trybie pozakonkursowym, tzw. małych zleceń. Gmina przekazuje dotacje na realizację zadań publicznych z zakresu: wychowania i edukacji, edukacji ekologicznej, sportu, turystyki i rekreacji, ochrony zwierząt, kultury i sztuki, ochrony zdrowia, patologii społecznych, pomocy społecznej.

Tabela 28. Organizacje pozarządowe zarejestrowane na terenie Gminy Szprotawa

Nazwa	Miejscowość
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W LESZNI GÓRNYM	LESZNO GÓRNE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA	SIECIEBORZYCE
NIEZALEŻNY SAMORZĄDNY ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW SZPROTAWSKIEJ FABRYKI MEBLI SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	SZPROTAWA
ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW LUBUSKICH ZAKŁADÓW GARBARSKICH	LESZNO GÓRNE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA	LESZNO DOLNE
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W WITKOWIE	WITKÓW
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W BOROWINIE	BOROWINA
POLSKIE STOWARZYSZENIE CHI RIU AIKI JITSU OKINAWA KOBUDO	SZPROTAWA
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA	DŁUGIE
TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ ZIEMI SZPROTAWSKIEJ	SZPROTAWA
SZPROTAWSKI KLUB JU-JITSU "AKAYAMA"	SZPROTAWA
SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W SZPROTAWIE W LIKWIDACJI	SZPROTAWA
OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W DZIKOWICACH	DZIKOWICE
"SZPROTAWSKIE STOWARZYSZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH"	WIECHLICE
KÓŁKO ROLNICZE W DŁUGIEM	DŁUGIE
KLUB SPORTOWY "SZPROTAVIA"	SZPROTAWA
MIEJSKI SAMODZIELNY PUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ W LIKWIDACJI	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE OBYWATELSKIEJ SAMOPOMOCY "RAZEM BEZPIECZNIEJ"	SZPROTAWA
KÓŁKO ROLNICZE W SIECIEBORZYCACH	SIECIEBORZYCE
SZPROTAWSKIE STOWARZYSZENIE LUDZI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ TRZEŻWOŚCI W POLSCE	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE WSPÓŁPRACY I POMOCY - SOZIALE DIENSTE LAUSITZ W LIKWIDACJI	SZPROTAWA
REGIONALNY ZWIĄZEK PRACODAWCÓW	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIA "SZANSA DLA SZPROTAWY"	SZPROTAWA
TERENOWY ODDZIAŁ STOWARZYSZENIA OCHOTNICZYCH HUFCÓW PRACY W WIECHLICACH	WIECHLICE
HUMANITARYZM I MIŁOSIERDZIE FUNDACJA "FUTURE" POLSKA-UKRAINA-ŚWIAT W LIKWIDACJI	SZPROTAWA
TOWARZYSTWO BORY DOLNOŚLĄSKIE IM.DR KLAUSA HAENSCHA	SZPROTAWA
OGNIKO TOWARZYSTWA KRZEWIENIA KULTURY FIZYCZNEJ "SĘK"	SZPROTAWA
MIEJSKIE TOWARZYSTWO KRZEWIENIA KULTURY FIZYCZNEJ W SZPROTAWIE	SZPROTAWA
KLUB SPORTOWY "SPROTAVIA"	SZPROTAWA
NIEZALEŻNY SAMORZĄDNY ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW "SPOŁEM" POWSZECHNA SPÓŁDZIELNIA SPOŻYWCÓW	SZPROTAWA
NIEZALEŻNY SAMORZĄDNY ZWIĄZEK ZAWODOWY PRACOWNIKÓW PRZEMYSŁU MLECZARSKIEGO OKRĘGOWEJ SPÓŁDZIELNI MLECZARSKIEJ W SZPROTAWIE	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE WSPIERANIA AKTYWNOŚCI LOKALNEJ "WIEŚ RAZEM"	SIECIEBORZYCE
STOWARZYSZENIE ABSOLWENTÓW I PRZYJACIÓŁ LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO IM. BOLESŁAWA CHROBREGO W SZPROTAWIE	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE WSPIERANIA ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY "PODARUJ RADOŚĆ"	SZPROTAWA
KLUB SPORTOWY GARBARNIA LESZNO GÓRNE	LESZNO GÓRNE

WIECHLICKIE STOWARZYSZENIE INTEGRACJA W LIKWIDACJI	WIECHLICE
"STOWARZYSZENIE WIECHLICE"	WIECHLICE
"SZPROTAWSKIE STOWARZYSZENIE LOTNICZE"	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE WSPIERANIA INICJATYW SPOŁECZNYCH "NEO-LIDER"	HENRYKÓW
"STOWARZYSZENIE ZASTĘPCZEGO RODZICIELSTWA ODDZIAŁ W ŻAGANIU"	PASTERZOWICE
MIĘDZYSZKOLNY KLUB SPORTOWY "CZARNI"	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE EDUKACYJNE "NASZE DŁUGIE"	DŁUGIE
"SZPROTAWSKIE STOWARZYSZENIE EDUKACYJNE IM. JANUSZA KORCZAKA"	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ ZESPOŁU SZKÓŁ "JESTEŚMY AKTYWNI"	SZPROTAWA
FUNDACJA SPEŁNIENIE	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ ZESPOŁU SZKÓŁ NR 1 "OD KOPERNIKA DO KORCZAKA"	SZPROTAWA
STOWARZYSZENIE "REGIONALNA ORGANIZACJA WSPIERANIA INICJATYW LOKALNYCH"	WIECHLICE
KÓŁKO ROLNICZE W BOROWINIE	BOROWINA
SZPROTAWSKI UNIWERSYTET TRZECIEGO WIEKU	SZPROTAWA

Źródło: Ministerstwo Sprawiedliwości – Krajowy Rejestr Sądowy

3.10. Działania w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie przed państwami członkowskimi UE, w tym również Polską, stawia odnowiona Strategia Lizbońska. Do wyzwań tych należą: uczynienie z Europy bardziej atrakcyjnego miejsca do lokowania inwestycji i podejmowania pracy, rozwijanie wiedzy i innowacji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy.

Zgodnie z założeniami Strategii Lizbońskiej oraz celami polityki spójności krajów unijnych, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Dążąc do efektywnego rozwoju zasobów ludzkich, Program koncentruje wsparcie na następujących obszarach: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, rozwój potencjału adaptacyjnego pracowników i przedsiębiorstw, a także zagadnienia związane z budową sprawnej skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli i wdrażaniem zasady dobrego rządzenia.

Celem głównym Programu jest: wzrost zatrudnienia i spójności społecznej a do osiągnięcia tego celu przyczynia się realizacja sześciu celów strategicznych do których należą:

- podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo;
- zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego;
- poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce;
- upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy;
- zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityk i świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa;
- wzrost spójności terytorialnej.

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na terenie województwa lubuskiego od roku 2007 do roku 2013 wartość podpisanych umów w ramach środków Europejskiego Funduszu Społecznego wynosiła 743 365 475,00 zł.

Również i Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie realizował od 2008 roku programy korzystając ze wsparcia EFS. Dzięki Programowi Aktywności Lokalnej - „Aktywna integracja – alternatywą na lepsze jutro” w ciągu kilku edycji:

- 2008 – zaktywizowano 60 osób w tym 41 kobiet, bezrobotni – 56, osoby niepełnosprawne 4, osoby z terenów wiejskich – 36;
- 2009 - zaktywizowano 51 osób w tym 29 kobiet, bezrobotni - 26, osoby niepełnosprawne - 22, osoby z terenów wiejskich – 22;

- 2010 - zaktywizowano 49 osób w tym 33 kobiety, bezrobotni - 28, osoby niepełnosprawne - 21, osoby z terenów wiejskich - 22;
- 2011 - w projekcie wzięło udział 104 osoby;
- 2012 - w projekcie wzięło udział 114 osoby;
- 2013 - do końca roku kontynuowano projekt.

Celem projektu była aktywizacja zawodowa, społeczna, edukacyjna i zdrowotna uczestników projektu poprzez rozwijanie aktywnych form integracji społecznej, podniesienie kwalifikacji społecznych i zawodowych, rozwój zdolności interpersonalnych oraz zwiększenie szans na rynku pracy. Projekt skierowany był do mieszkańców gminy Szprotawa w wieku aktywności zawodowej korzystających ze świadczeń pomocy społecznej oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym tj.:

- osób niepełnosprawnych;
- bezrobotnych lub/i nieaktywnych zawodowo;
- zatrudnionych.

Program pt.: „Aktywna integracja - Alternatywą na lepsze jutro” współfinansowany był ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013 Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

Całkowita wartość projektu to 456 452, 81 zł.

W ramach projektu udało się zapoczątkować działalność Klubu Integracji Społecznej, który obecnie jest komórką organizacyjną Ośrodka Pomocy Społecznej działającą od stycznia 2010r. przy ul. Krasieńskiego 23 w Szprotawie. Powstanie Klubu zostało podyktowane koniecznością stworzenia kompleksowego wsparcia dla osób z grup szczególnego ryzyka, czyli zagrożonych wykluczeniem społecznym. Celem realizowanego w KIS programu jest reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych poprzez działania umożliwiające udzielenie indywidualnym osobom oraz ich rodzinom pomocy: w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania, miejscu pobytu lub w miejscu pracy oraz w podniesieniu kwalifikacji zawodowych, jako wartości na rynku pracy. W ramach Klubu realizowane są:

- praca z osobami bezrobotnymi - warsztaty motywacyjne;
- przygotowywanie osoby bezrobotnej do kontaktu z pracodawcą, tworzenie dokumentów aplikacyjnych, zakładanie kont internetowych;
- prowadzenie indywidualnych i grupowych zajęć dla osób bezrobotnych, przygotowujących do powrotu na rynek pracy;
- prace społecznie użyteczne we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Żaganiu, (forma aktywizacji biernych zawodowo klientów pomocy społecznej, które zakładają pracę 10 godzin w tygodniu).

Z Klubu korzystają także firmy szkoleniowe prowadzące kursy zawodowe dla klientów OPS-u, a także stowarzyszenia i organizacje pozarządowe. Jedną z liczniejszych grup są słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku, którzy uczą się tutaj obsługi komputera i tak jak pozostała część mieszkańców korzystają z naszych porad i bezpłatnego dostępu do Internetu.

KIS współpracuje z Regionalnym Ośrodkiem EFS i Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Zielonej Górze.

4. Prognoza problemów społecznych

Raport pt. „Główne powody udzielania osobom i rodzinom pomocy społecznej w województwie Lubuskim” przygotowany przez Obserwatorium Integracji Społecznej w Zielonej Górze niejako potwierdza przypuszczenia i tezy wynikające z niniejszej diagnozy. Sytuacja ekonomiczno - społeczna mieszkańców obserwowana na poziomie makro, jak i sytuacja mieszkańców Gminy Szprotawa rysująca się z przeanalizowanych dokumentów przygotowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Szprotawie, pozwala nam zauważyć te same powody

udzielania osobom i rodzinom pomocy społecznej w województwie lubuskim i w Gminie Szprotawa na przestrzeni kilku lat. Do głównych powodów udzielania pomocy społecznej w województwie lubuskim należy zaliczyć:

- ubóstwo;
- bezrobocie;
- niepełnosprawność;
- długotrwałą lub ciężką chorobę.

Należy jednak podkreślić, że uwidacznia się tendencja wzrostowa, jeżeli chodzi o dbałość planowania długofalowych działań służących rozwiązywaniu i łagodzeniu lokalnych problemów społecznych. Jak podkreśla Obserwatorium Integracji Społecznej, zwiększyła się liczba gmin i powiatów, które opracowały strategię rozwiązywania problemów społecznych w porównaniu z latami ubiegłymi. Zwiększyła się również ilość projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki realizowanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej i Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie. Z uwagi na dostrzegalny potencjał rozwojowy samorządów w zakresie aktywnych form przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz programów aktywności lokalnej, wciąż planuje się kierowanie do gmin i powiatów na realizację w/w projektów środków na te cele. Obok głównych powodów należy wymienić:

- niepokojące wskaźniki demograficzne;
- zmiana modelu rodziny (w tym odkładanie decyzji o zawarciu związku małżeńskiego, wzrost liczby związków nieformalnych, zmniejszenie dzietności);
- sytuacja psychospołeczna ludności.

Biorąc pod uwagę potrzeby i zdiagnozowane problemy, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych powinna być zorientowana na rozszerzenie i pogłębienie form pomocy i wsparcia, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej jak: oświata, służba zdrowia, sądownictwo. Ważną rolę w realizacji celów strategicznych odgrywa też społeczeństwo lokalne, które najlepiej identyfikuje i zna bieżące potrzeby.

5. Analiza SWOT

Jest to forma wypracowanej ogólnej metody mającej służyć badaniu problemów społecznych w Gminie i poddanie dokładnej analizie relacji wszelkich czynników wewnętrznych i zewnętrznych wpływających na badaną sytuację. Te czynniki można podzielić na:

- Szanse
- Zagrożenia
- Mocne strony
- Słabe strony

Głównym celem realizowanym w analizie SWOT jest opisanie elementów, które wchodzi w skład wymienionych wcześniej składników, przeanalizowaniu ich wpływu na sytuację społeczną Gminy Szprotawa oraz zaproponowanie rozwiązań. Samo wskazanie szans i zagrożeń, oraz mocnych i słabych stron jest już ważną częścią diagnostyki problemu.

Nakreślona analiza SWOT ma służyć do wskazania czynników, które mają wpływ na progres bądź brak rozwoju.

Przedstawiona poniżej analiza obejmuje wytypowane przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Szprotawie obszary priorytetowe na terenie Gminy:

1. ubóstwo, bezrobocie, aspekty związane z ekonomią społeczną, problemy związane z migracją ludności;
2. profilaktyka i ochrona zdrowia, problemy osób starszych, niepełnosprawność;
3. opieka nad rodziną i piecza zastępcza, bezpieczeństwo publiczne, komunikacja społeczna / obyczaje / styl życia / partnerstwa lokalnych społeczności;
4. uzależnienia i przemoc.

Tabela 29. Analiza SWOT – obszar nr 1: ubóstwo, bezrobocie, aspekty związane z ekonomią społeczną, problemy związane z migracją ludności

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • SKUTECZNE APLIKOWANIE O ŚRODKI UNIJNE • DOBRZE FUNKCJONUJĄCA INFRASTRUKTURA INSTYTUCJONALNA (POWIATOWY URZĄD PRACY W ŻAGANIU, KLUB PRACY, OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ) • DOBRZE WYKSZTAŁCONA KADRA ZATRUDNIONA W INSTYTUCJACH RYNKU PRACY ORAZ INSTYTUCJACH POMOCY SPOŁECZNEJ • DOBRA OFERTA TERENÓW INWESTYCYJNYCH ORAZ MIENIA PO JAR • GMINA PRZYJAZNA INWESTOROM POPRZEZ WPROWADZENIE ULG INWESTYCYJNYCH DLA PRZEDSIĘBIORCÓW • UZBROJONE TERENY INWESTYCYJNE • DUŻY RYNEK PRAC INTERWENCYJNYCH • DUŻY RYNEK SIŁY ROBOCZEJ • DOBRZE ROZWINIĘTY SEKTOR HANDLOWO USŁUGOWY • DUŻE ZASOBY ZIEMI UPRAWNEJ 	<ul style="list-style-type: none"> • WYSOKI POZIOM BEZROBOCIA • LIKWIDACJA PGR • BRAK PROGRAMÓW OSŁONOWYCH DLA PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH W BYŁYCH PAŃSTWOWYCH GOSPODARSTW ROLNYCH • BRAK DOSTATECZNEJ ILOŚCI OFERT PRACY • OGRANICZONE ŚRODKI NA PRACE INTERWENCYJNE ORAZ PSU • BRAK WSPÓŁPRACY INSTYTUCJI RYNKU PRACY Z SYSTEMEM EDUKACJI NA TERENIE GMINY • BRAK ŚRODKÓW FINANSOWYCH OSÓB BEZROBOTNYCH NA SAMOKSZTAŁCENIE • NIEWYSTARCZAJĄCE MOŻLIWOŚCI ODBYCIA PRAKTYK ZAWODOWYCH ORAZ STAŻY ABSOLWENCKICH • NIEDOSTOSOWANA OFERTA EDUKACYJNA DO POTRZEB RYNKU PRACY • NISKA ŚWIADOMOŚĆ SPOŁECZNA OSÓB BEZROBOTNYCH • OGRANICZONE MOŻLIWOŚCI ZBYTU PRODUKTÓW ROLNYCH • UTRUDNIONE MOŻLIWOŚCI UZYSKANIA NISKOPROCENTOWYCH KREDYTÓW INWESTYCYJNYCH • BRAK FUNDUSZU PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH • NIEWYSTARCZAJĄCA INFRASTRUKTURA SANITARNOŚCIEKOWA • SŁABO WYKORZYSTANE WALORY PRZYRODNICZE W PROMOCJI GMINY • ZBYT MAŁE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH (RUNO LEŚNE) • NIERÓWNOMIERNY ROZWÓJ MIASTA I GMINY • NISKI UDZIAŁ KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO • SŁABA INTEGRACJA WŁAŚCICIELI PRZEDSIĘBIORSTW • BRAK PRZEMYSŁU, SŁABO ROZWINIĘTY SEKTOR PRODUKCYJNY
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • POZYSKIWANIE ŚRODKÓW UNIJNYCH • POPRAWA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ I WARUNKÓW ŻYCIA W KRAJU • BLISKOŚĆ GRANICY ORAZ GŁÓWNYCH SZLAKÓW KOMUNIKACYJNYCH • POBUDZENIE INICJATYW SPOŁECZNYCH • DOSKONALENIE FORM SZKOLENIOWYCH • ROZWÓJ SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO UKIERUNKOWANEGO NA POTRZEBY ROZWOJU GOSPODARCZEGO • WZROST WYKSZTAŁCENIA OSÓB I KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH OSÓB BEZROBOTNYCH • EFEKTYWNIEJSZE WSPIERANIE LOKALNEGO RYNKU PRACY PRZEZ SAMORZĄD LOKALNY • WYKORZYSTANIE BAZY PO ARMII RADZIECKIEJ I BYŁYCH ZAKŁADACH FUNKCJONUJĄCYCH NA TERENIE GMINY • WPROWADZENIE WIĘKSZYCH ULG INWESTYCYJNYCH • NAPŁYW INWESTORÓW • UTWORZENIE CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ • WZROST ALTERNATYWNYCH FORM ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO (NP. SPÓŁDZIELNIE SOCJALNE) • POWIĘKSZENIE I UNOWOCZEŚNIENIE GOSPODARSTW ROLNYCH 	<ul style="list-style-type: none"> • BRAK STABILNOŚCI SYSTEMU PRAWNEGO • CIĄGŁY WZROST BEZROBOCIA • UBOŻENIE SPOŁECZEŃSTWA • POGORSZENIE SIĘ SYTUACJI W KRAJU ORAZ NA TERENIE GMINY • OGRANICZENIA NAKŁADÓW FINANSOWYCH NA PROWADZENIE PROGRAMÓW AKTYWIZUJĄCYCH OSOBY BEZROBOTNE • TRUDNOŚCI W POZYSKANIU INWESTORÓW • ROSNĄCE KOSZTY EDUKACJI • UTRUDNIONE POZYSKANIE SPECJALISTÓW ORAZ NAUCZYCIELI JĘZYKÓW OBCYCH, • ODPIĘTY LUDZI Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM • NISZCZĄCA INFRASTRUKTURA PO BYŁYCH PGR-ACH • POGARSZAJĄCY SIĘ STAN DRÓG GMINNYCH • SPADEK OPŁACALNOŚCI PRODUKCJI ROLNEJ

Tabela 30. Analiza SWOT – obszar nr 2: Profilaktyka i ochrona zdrowia, problemy osób starszych, niepełnosprawność

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • UREGULOWANIA PRAWNE (USTAWY I ZARZĄDZENIA) DOT. REHABILITACJI SPOŁECZNEJ I ZDROWOTNEJ. • PODSTAWOWA INFRASTRUKTURA REHABILITACYJNA I LECZNICZA (ZAKŁAD OPIEKUŃCZO-LECZNICZY, WARSZTATY TERAPII ZAJĘCIOWEJ, SZPITAL W SZPROTAWIE) • UREGULOWANIA PRAWNE I STANDARDY BUDOWLANE STWARZAJĄCE MOŻLIWOŚCI LIKWIDACJI BARIER ARCHITEKTONICZNYCH • DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W ZAKRESIE INTEGRACJI I PRZEŁAMYWANIA BARIER STOWARZYSZENIAMI I FUNDACJAMI • ISTNIENIE SYSTEMU PRAWNEGO W ZAKRESIE EDUKACJI DZIECI I MŁODZIEŻY • SYSTEM ORGANIZACYJNY POMOCY SPOŁECZNEJ ZAPEWNIAJĄCY PODSTAWOWĄ OPIEKĘ NAD KLIENTEM (USŁUGI OPIEKUŃCZE) • WYKWALIFIKOWANA KADRA ZDOLNA ŚWIADCZYĆ USŁUGI ŚRODOWISKOWE I INSTYTUCJONALNE • DOSTĘP DO RÓŻNYCH FORM POMOCY ŚWIADCZONEJ PRZEZ OPS I PCPR • WSPÓŁPRACA PARTNERSKA SENIORÓW Z SPREMBERGU I GEVELSBERGU • ORGANIZACJA CYKLICZNYCH IMPREZ OKOLICZNOŚCIOWYCH I INTEGRACYJNYCH SKIEROWANYCH DO OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH 	<ul style="list-style-type: none"> • ZŁE DZIAŁAJĄCY SEKTOR POZARZĄDOWY ZAJMUJĄCY SIĘ PROBLEMAMI OSÓB STARSZYCH • BRAK DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ ŚRODOWISKOWYCH DOMÓW POMOCY SPOŁECZNEJ • WZROST W POPULACJI ODSETKA OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ DŁUGOTRWALE CHORYCH • NISKIE DOCHODY OSÓB WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA, NIEPOZWAŁAJĄCE NA KORZYSTANIE Z RÓŻNYCH FORM POMOCY • NIEDOSTATECZNIE ROZWIĘTE USŁUGI OPIEKUŃCZE I SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE W ŚRODOWISKU WIEJSKIM • BRAK KOMPLEKSOWYCH PROGRAMÓW POMOCY ADRESOWANYCH DO OSÓB WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA I AKTYWIZACJI • MAŁA ILOŚĆ ZAKŁADÓW PRACY CHRONIONEJ BĘDĄCYCH ŹRÓDŁEM ZATRUDNIENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH • NISKA MOŻLIWOŚĆ MODELOWANIA RYNKU PRACY PRZEZ ODDZIAŁYWANIA NA PRACODAWCÓW • NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA OSÓB STARSZYCH, DŁUGOTRWALE CHORYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH • NISKA AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA OSÓB WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA ORAZ ICH STOPIEŃ WYKSZTAŁCENIA • NIEDOSTATECZNA WSPÓŁPRACA MIĘDZY PODMIOTAMI REALIZUJĄCYMI RÓŻNE FORMY REHABILITACJI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ • ZŁE PROPORCJE W FINANSOWANIU SYSTEMU REHABILITACJI • TRUDNA SYTUACJA FINANSOWA CHRONIONEGO RYNKU PRACY • POWSZECHNOŚĆ WYSTĘPOWANIA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH ORAZ BRAK EGZEKUCJI PRAWA BUDOWLANEGO • BRAK ALTERNATYWNYCH FORM ZATRUDNIENIA WOBEC WOLNEGO RYNKU PRACY • UTRUDNIONY DOSTĘP DO EDUKACJI OSÓB Z TERENÓW WIEJSKICH • ZBYT WĄSKA OFERTA KSZTAŁCENIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH • ZŁE PRZYGOTOWANA KADRA PEDAGOGICZNA W PLACÓWKACH SZKOLNICTWA SPECJALISTYCZNEGO I KLASACH INTEGRACYJNYCH, JAK RÓWNIEŻ W SYSTEMIE SZKOLNICTWA OGÓLNODOSTĘPNEGO. • NIEROZWIĘTY SEKTOR POZARZĄDOWY WSPARCIA DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH • BRAK NIEPUBLICZNYCH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH • POWSZECHNOŚĆ WYSTĘPOWANIA BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W INSTYTUCJACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • POZYSKANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH • ZWIĘKSZENIE SUBWENCJI OŚWIATOWYCH NA EDUKACJĘ DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ • ZWIĘKSZENIE ŚRODKÓW NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH I INSTYTUCJACH PUBLICZNYCH • ZWIĘKSZENIE ŚRODKÓW BUDŻETOWYCH NA LIKWIDACJĘ BARIER W ISTNIEJĄCEJ INFRASTRUKTURZE • POPRAWA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ W KRAJU I GMINIE • WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU KADRY I WOLONTARIATU. • ZWIĘKSZENIE PARTYCYPACJI PAŃSTWA ORAZ SAMORZĄDÓW W KOSZTACH FUNKCJONOWANIA SYSTEMU WSPARCIA OSÓB WYMAGAJĄCYCH POMOCY • WZROST ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ W ASPEKCIE ZROZUMIENIA POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, DŁUGOTRWALE CHORYCH ORAZ STARSZYCH 	<ul style="list-style-type: none"> • NIESTABILNOŚĆ SYSTEMU PRAWNEGO • OGRANICZENIE FINANSOWANIA DZIAŁAŃ REHABILITACYJNYCH • ZAŁAMANIE SIĘ SYSTEMU FINANSUJĄCEGO EDUKACJĘ I REHABILITACJĘ DZIECI I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNEJ • TRUDNA SYTUACJA BUDŻETOWA PAŃSTWA I SAMORZĄDÓW • POGORSZENIE SIĘ SYTUACJI SOCJALNO-BYTOWEJ OSÓB WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA • PRZEMIANY KULTUROWO-SPOŁECZNE PROWADZĄCE DO OGRANICZENIA MIEJSCA OSÓB STARSZYCH I CHORYCH W RODZINIE • NISKA AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA OSÓB WYMAGAJĄCYCH WSPARCIA.

Tabela 31. Analiza SWOT – obszar nr 3: Opieka nad rodziną i piecza zastępcza, bezpieczeństwo publiczne, komunikacja społeczna / obyczaje / styl życia / partnerstwa lokalnych społeczności

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • SKUTECZNE APLIKOWANE O ŚRODKI UNIJNE • DOBRZE FUNKCJONUJĄCA INFRASTRUKTURA INSTYTUCJONALNA (POWIATOWY URZĄD PRACY, KLUB PRACY, KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ, CENTRUM WOLONTARIATU, KLUBY, PORADNIE, ŚWIETLICE) • DOSTATECZNA ILOŚĆ PLACÓWEK OŚWIATOWYCH • DOBRZE WYKSZTAŁCONA KADRA ZATRUDNIONA W INSTYTUCJACH POMOCY SPOŁECZNEJ, INSTYTUCJACH RYNKU PRACY ORAZ PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH • DOBRZE FUNKCJONUJĄCY CARITAS • DOBRZE FUNKCJONUJĄCA PORADNIA PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA ORAZ PUNKT WSPARCIA PSYCHOLOGICZNEGO PRZY OPS • DZIAŁAJĄCY KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ 	<ul style="list-style-type: none"> • WYSOKIE BEZROBOCIE • ZBYT MAŁA ILOŚĆ PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH ZATRUDNIONYCH W INSTYTUCJACH POMOCY SPOŁECZNEJ • BRAK NOCLEGOWNI LUB DOMU POBYTU DZIENNEGO • ZBYT MAŁA ILOŚĆ MIESZKAŃ CHRONIONYCH • WYSOKIE ODPŁATNOŚCI ZA POBYT W NOCLEGOWNIACH ORAZ DOMACH POMOCY SPOŁECZNEJ • ZBYT NISKIE ŚRODKI PRZEZNACZANE NA ZASIŁKI SOCJALNE • BRAK CIS • NIEDOSTATECZNA ILOŚĆ INSTYTUCJI ZAJMUJĄCYCH SIĘ WSPARCIEM PSYCHOLOGICZNYM I TERAPEUTYCZNYM • BRAK PUNKTU INTERWENCJI KRYZYSOWEJ • BRAK KOMUNIKACJI MIĘDZY INSTYTUCJAMI
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • UMIEJĘTNE I WŁAŚCIWE POZYSKANIE ORAZ WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW UNIJNYCH - POPRAWA KONIUNKTURY GOSPODARCZEJ I WARUNKÓW ŻYCIA W KRAJU • NAPŁYW INWESTORÓW • POBUDZENIE INICJATYW SPOŁECZNYCH • DOSKONALENIE FORM SZKOLENIOWYCH • UZUPEŁNIENIE W ZATRUDNIENIU KADR POMOCY SPOŁECZNEJ • WPROWADZENIE WIĘKSZYCH ULG INWESTYCYJNYCH • EFEKTYWNIJSZE WSPIERANIE LOKALNEGO RYNKU PRACY PRZEZ SAMORZĄD LOKALNY • WZROST WYKSZTAŁCENIA OSÓB I KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH MIESZKAŃCÓW • UZBROJENIE TERENÓW INWESTYCYJNYCH W INFRASTRUKTURĘ TECHNICZNĄ • PROPAGOWANIE I ROZWÓJ PRAC SPOŁECZNIE UŻYTECZNYCH • UTWORZENIE CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ • UTWORZENIE NOCLEGOWNI LUB MIESZKANIA CHRONIONEGO • UTWORZENIE PUNKTU WSPARCIA PSYCHOLOGICZNEGO • UTWORZENIE PUNKTU INTERWENCJI KRYZYSOWEJ • WZROST ALTERNATYWNYCH FORM ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO • WZROST OFERT EDUKACYJNYCH SKIEROWANYCH DO POTRZEB DZIECI • WZROST ZATRUDNIENIA W OPS • WZROST ŚRODKÓW PRZEZNACZONYCH NA POMOC SOCJALNĄ 	<ul style="list-style-type: none"> • POGORSZENIE SIĘ SYTUACJI W KRAJU ORAZ NA TERENIE GMINY • SYSTEMATYCZNY WZROST BEZROBOCIA I UBÓSTWA MIESZKAŃCÓW • OGRANICZENIA NAKŁADÓW FINANSOWYCH NA PROWADZENIE PROGRAMÓW AKTYWIZUJĄCYCH MIESZKAŃCÓW GMINY • POSTĘPUJĄCE KOSZTY UBOŻENIA SPOŁECZEŃSTWA • TRUDNOŚCI W POZYSKANIU INWESTORÓW • BRAK STABILNOŚCI SYSTEMU PRAWNEGO • PAUPERYZACJA KADR POMOCY SPOŁECZNEJ • ODPŁYW LUDZI Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM • ROSNĄCE KOSZTY EDUKACJI • UTRUDNIONE POZYSKANIE SPECJALISTÓW ORAZ NAUCZYCIELI JEŹYKÓW OBCYCH, JAK RÓWNIE WYKWALIFIKOWANYCH SPECJALISTÓW. • OGRANICZANIE ŚRODKÓW NA POMOC SPOŁECZNĄ ORAZ EDUKACJĘ

Tabela 32. Analiza SWOT – obszar nr 4: Uzależnienia i przemoc

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • ISTNIENIE MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PROGRAMÓW DOTYCZĄCYCH UZALEŻNIEŃ I WSPÓLUZALEŻNIEŃ • DOSTATECZNA SIEĆ PODSTAWOWYCH PLACÓWEK MEDYCZNYCH NA TERENIE MIASTA • DOBRZE PROWADZONA I-RZĘDOWA PROFILAKTYKA UZALEŻNIEŃ I WSPÓLUZALEŻNIEŃ W SZKOŁACH • DOSTATECZNA ILOŚĆ ORGANIZACJI III SEKTORA • SPRAWNIE FUNKCJONUJĄCA KOMISJA PRZECIWAŁKOHOLA • PRAWNE MOŻLIWOŚCI TWORZENIA PROGRAMÓW OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ NA POZIOMIE GMINY ORAZ TWORZENIA ZASTĘPCZYCH FORM OPIEKI • AKCEPTACJA SPOŁĘCZNA DLA PRIORYTETOWEGO TRAKTOWANIA DZIAŁAŃ NA RZECZ DZIECI I RODZIN • ZAANGAŻOWANA I WYKWALIFIKOWANA KADRA • ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY 	<ul style="list-style-type: none"> • BRAK AKTUALNYCH DANYCH NT. PROBLEMU NADUŻYWANIA SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH • NIEDOSTOSOWANE DO POTRZEB LOKALNYCH REGULACJE PRAWNE ZWIĄZANE Z PROFILAKTYKĄ ORAZ PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I WSPÓLUZALEŻNIEŃ • NISKIE NAKŁADY FINANSOWE NA PROFILAKTYKĘ I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ I WSPÓLUZALEŻNIEŃ • BRAK OŚRODKÓW SPECJALISTYCZNYCH • BRAK PLACÓWEK MEDYCZNYCH NA TERENACH WIEJSKICH • BRAK PROFILAKTYKI II I III RZĘDOWEJ • WYSOKIE KOSZTY LECZENIA I DIAGNOZY OSÓB UZALEŻNIONYCH I WSPÓLUZALEŻNIONYCH • BRAKI ILOŚCIOWE W KADRZE ZAJMUJĄCEJ SIĘ PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ I WSPÓLUZALEŻNIEŃ • ZŁA PROMOCJA DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACJI III SEKTORA • NISKA ŚWIADOMOŚĆ OSÓB UZALEŻNIONYCH ODNOŚNIE MOŻLIWOŚCI LECZENIA ODWYKOWEGO ORAZ MOŻLIWOŚCI UZYSKANIA WSPARCIA • ŁATWA DOSTĘPNOŚĆ DO ALKOHOLU • NIEPRZESTRZEGANIE REGULACJI PRAWNYCH W ZAKRESIE SPRZEDAŻY ALKOHOLU • STRES W ŻYCIU CODZIENNYM • BRAK ANALIZ I STATYSTYK OSÓB UZALEŻNIONYCH ORAZ NARZĘDZI PROWADZENIA TYCH ZJAWISK PATOLOGICZNYCH • BRAK GRUP WSPARCIA DLA OSÓB WSPÓLUZALEŻNIONYCH • NIEZORGANIZOWANA SAMOPOMOC OSÓB UZALEŻNIONYCH • BRAK OŚRODKA INTERWENCJI KRYZYSOWEJ CZYNNEGO CAŁĄ DOBĘ • BRAK SKUTECZNYCH PROGRAMÓW DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I WSPÓLUZALEŻNIONYCH • PRZYZWOLENIE SPOŁĘCZNE DO PICIA ALKOHOLU • TRUDNY DOSTĘP DO REHABILITACJI I READAPTACJI DLA OSÓB UZALEŻNIONYCH I WSPÓLUZALEŻNIONYCH • BRAK TELEFONU ZAUFANIA • BRAK WSPÓŁPRACY MIĘDZY INSTYTUCJAMI ZAJMUJĄCYMI SIĘ PROBLEMAMI UZALEŻNIEŃ • ZBYT NISKA LICZBA CZŁONKÓW KOMISJI PRZECIWAŁKOHOLEWJ
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<ul style="list-style-type: none"> • KORZYSTANIE Z ROZWIĄZAŃ UNIJNYCH ORAZ INNYCH, NA ZASADZIE DOBRZYCH PRAKTYK • STWORZENIE KRAJOWEGO, DŁUGOFALOWEGO PROGRAMU WSPIERANIA RODZIN • SKUPIENIE SIĘ NA PRIORYTETOWYCH ZADANIACH OKREŚLONYCH W PROGRAMACH PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ • ZWIĘKSZENIE SWOBODY W REALIZACJI PROGRAMÓW UZALEŻNIEŃ W SZKOŁACH • KAMPANIA SPOŁĘCZNA SKIEROWANA DO MIESZKAŃCÓW GMINY I MIASTA SZPOTAWA • ROSNĄCA ŚWIADOMOŚĆ ZAGROZEŃ WYNIKAJĄCYCH Z UZALEŻNIEŃ • OGRANICZENIE ILOŚCI SPRZEDAŻY ALKOHOLU NA IMPREZACH MASOWYCH • STWORZENIE ZESPOŁÓW INTERWENCYJNYCH, PROFILAKTYCZNYCH ITP. • UTWORZENIE CIS • TWORZENIE ALTERNATYWNYCH FORM OPIEKI NAD DZIECKIEM • ROZWÓJ RODZINNYCH FORM OPIEKI NAD DZIECKIEM • STWORZENIE PLACÓWEK DLA DZIECI Z RODZIN UZALEŻNIONYCH • ZNIESIENIE KOSZTÓW POBYTU DZIECI Z RODZIN UZALEŻNIONYCH W PRZEDSZKOLACH • STWORZENIE ALTERNATYWNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA PROGRAMÓW PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ • ZWIĘKSZENIE LICZBY SZKOLEŃ DOTYCZĄCYCH PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ 	<ul style="list-style-type: none"> • NIEWYDOLNOŚĆ SYSTEMU KOMPLEKSOWEJ OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ • POGORSZENIE WARUNKÓW EGZYSTENCJI • WZROST STRESU I PRZEMOCY W RODZINIE • UZALEŻNIENIE RODZIN OD INSTYTUCJI POMOCY SPOŁĘCZNEJ • OGRANICZENIE ŚRODKÓW PRZEZNACZONYCH NA PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ ORAZ WSPARCIE RODZIN • BRAK KONTROLI PUNKTÓW ZAJMUJĄCYCH SIĘ SPRZEDAŻĄ ALKOHOLU • BRAK EGZEKUCJI PRZEPISÓW DOT. SPRZEDAŻY ALKOHOLU I JEGO REKLAMY

6. Część programowa

Wypracowanie zestawu rozwiązań, który mógłby zadziałać opierać się musi przede wszystkim o dobrą diagnostykę problemów, oraz wspólnie wypracowaną zgodę, co do zakresu działań i odpowiedzialności za ich wykonanie.

Definiując cele strategiczne oparto się na zdiagnozowanych słabościach i zagrożeniach. Zidentyfikowane mocne strony i szanse były pomocne w rozwiązywaniu problemów. Taka strategia pracy pozwoliła na wyodrębnienie kilku obszarów wymagających najpilniejszego reagowania.

Cel strategiczny 1: Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz problemom związanym z migracją ludności

- CEL OPERACYJNY 1.1: WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ
- CEL OPERACYJNY 1.2: DZIAŁANIA Z ZAKRESU SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO

Cel strategiczny 2: Profilaktyka i ochrona zdrowia, problemy osób starszych, pomoc osobom niepełnosprawnym

- CEL OPERACYJNY 2.1: DZIAŁANIA W CELU DIAGNOZOWANIA ŚRODOWISKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
- CEL OPERACYJNY 2.2: WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI
- CEL OPERACYJNY 2.3: WYRÓWNYWANIE SZANS ŻYCIOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI
- CEL OPERACYJNY 2.4: DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI
- CEL OPERACYJNY 2.5: BUDOWANIE SIECI WSPÓŁPRACY Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

Cel strategiczny 3: Opieka nad rodziną i piecza zastępcza, bezpieczeństwo publiczne, partnerstwa lokalnych społeczności

- CEL OPERACYJNY 3.1: KOORDYNACJA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE BEZRADNOŚCI W SPRAWACH WYCHOWAWCZYCH
- CEL OPERACYJNY 3.2: DZIAŁANIA W CELU KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA RODZINY I DZIECKA SZCZEGÓLNIE RODZIN Z PROBLEMAMI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYMI
- CEL OPERACYJNY 3.3: DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM Z TRUDNOŚCIAMI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH
- CEL OPERACYJNY 3.4: KONTYNUACJA REALIZACJI PROGRAMU „BEZPIECZNA SZKOŁA”
- CEL OPERACYJNY 3.5: ROZWÓJ WSPÓŁPRACY Z TRZECIM SEKTOREM
- CEL OPERACYJNY 3.6: AKTYWIZACJA ORAZ POMOC OSOBOM STARSZYM
- CEL OPERACYJNY 3.7: PROMOWANIE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW ZDROWEGO STYLU ŻYCIA
- CEL OPERACYJNY 3.8: TWORZENIE OPTIMALNYCH WARUNKÓW DO ŻYCIA PRZEZ ZAPEWNIANIE DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH

Cel strategiczny 4: Pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień oraz zagrożonych uzależnieniem

- CEL OPERACYJNY 4.1: WYPRACOWANIE MODELU WSPÓLNEGO ODDZIAŁYWANIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH, KONSULTANTÓW I TERAPEUTÓW NA RZECZ RODZINY DOTKNIĘTE PROBLEMEM ALKOHOLOWYM
- CEL OPERACYJNY 4.2: OCHRONA DZIECI PRZED SKUTKAMI ALKOHOLIZMU RODZICÓW
- CEL OPERACYJNY 4.3: NADZÓR NAD SPRZEDAŻĄ ALKOHOLU I TYTONIU OSOBOM NIELETNIM
- CEL OPERACYJNY 4.4: DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE Z ZAKRESU UZALEŻNIEŃ
- CEL OPERACYJNY 4.5: WYPRACOWANIE FORM WSPÓŁPRACY Z LOKALNYMI INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POMAGAJĄCYMI OSOBOM UZALEŻNIONYM I ICH RODZINOM
- CEL OPERACYJNY 4.6: POPRAWA REALNEGO BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW GMINY SZPOTAWA I TURYSTÓW POPRZEZ: OGRANICZENIE PRZESTĘPCZOŚCI POSPOLITEJ, PRZESTĘPCZOŚCI WŚRÓD NIELETNICH
- CEL OPERACYJNY 4.7: WSPARCIE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY, W TYM PRZEMOCY W RODZINIE
- CEL OPERACYJNY 4.8: UMOCNIE NIE WSPÓŁPRACY SŁUŻB I INSPEKCJI ZE SPOŁECZNOŚCIĄ GMINY ORAZ DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM DOŚWIADCZAJĄCYM PRZEMOCY

Tabela 33. Cel strategiczny nr 1: Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz problemom związanym z migracją ludności

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY / PARTNERZY	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ	1.1.1. PODEJMOWANIE SZERSZEJ WSPÓŁPRACY Z POWIATOWYM URZĘDEM PRACY W ZAKRESIE UPOWSZECHNIANIA OFERT PRACY, INFORMACJI O WOLNYCH MIEJSCACH PRACY, USŁUGACH PORADNICTWA ZAWODOWEGO, SZKOLENIACH, PRZYGOTOWANIU ZAWODOWYM DOROSŁYCH I STAŻACH ORAZ ORGANIZACJI ROBÓT PUBLICZNYCH, PRAC INTERWENCYJNYCH I ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO;	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: GMINA SZPROTAWA, OPS / PARTNER POWIATOWY URZĄD PRACY	WIELKOŚĆ STOPY BEZROBOCIA; LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE, W TYM LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PRZEZ POWIATOWY URZĄD PRACY RÓŻNYMI FORMAMI WSPARCIA; LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH, UBOGICH I BEZDOMNYCH OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ ORAZ LICZBA OSÓB OBJĘTYCH KONTRAKTAMI SOCJALNYMI; LICZBA BENEFICJENTÓW SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ OBJĘTYCH WSPARCIEM Z POWODU BEZROBOCIA;	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ	1.1.2. PROWADZENIE PRACY SOCJALNEJ Z OSOBAMI BEZROBOTNYMI, W TYM W OPARCIU O KONTRAKT SOCJALNY	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: GMINA SZPROTAWA, OPS / PARTNER POWIATOWY URZĄD PRACY	WIELKOŚĆ STOPY BEZROBOCIA; LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH W GMINIE, W TYM LICZBA OSÓB OBJĘTYCH PRZEZ POWIATOWY URZĄD PRACY RÓŻNYMI FORMAMI WSPARCIA;	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ	1.1.3. ZMNIEJSZANIE SKUTKÓW BEZROBOCIA POPRZEZ POMOC UDZIELANĄ PRZEZ OPS	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: GMINA SZPROTAWA, OPS / PARTNER POWIATOWY URZĄD PRACY	LICZBA BENEFICJENTÓW SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ OBJĘTYCH WSPARCIEM Z POWODU BEZROBOCIA;	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ	1.1.4. UTWORZENIE CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ ORAZ ZAKŁADU AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ, WSPIERANIE POWSTAWANIA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: GMINA SZPROTAWA, OPS / PARTNER POWIATOWY URZĄD PRACY	LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH, UBOGICH I BEZDOMNYCH OBJĘTYCH PRACĄ SOCJALNĄ ORAZ LICZBA OSÓB OBJĘTYCH KONTRAKTAMI SOCJALNYMI;	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ	1.1.5. PROMOWANIE GMINY SZPROTAWA W CELU POZYSKANIA INWESTORÓW MOGĄCYCH UTWORZYĆ NOWE MIEJSCA PRACY	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: GMINA SZPROTAWA, OPS / PARTNER POWIATOWY URZĄD PRACY	LICZBA NOWYCH INWESTORÓW;	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ	1.1.6. PRZYGOTOWYWANIE TERENÓW POD DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ, OFEROWANIE ULG PODATKOWYCH DLA INWESTORÓW	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: GMINA SZPROTAWA, OPS / PARTNER POWIATOWY URZĄD PRACY	LICZBA NOWYCH INWESTORÓW;	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ	1.1.7. WSPIERANIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W GMINIE	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: GMINA SZPROTAWA, OPS / PARTNER POWIATOWY URZĄD PRACY	LICZBA NOWYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH;	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIA SIĘ	1.1.8. OPRACOWYWANIE I REALIZOWANIE PROJEKTÓW SŁUŻĄCYCH AKTYWIZACJI OSÓB BEZROBOTNYCH, W TYM WSPÓŁFINANSOWANYCH Z FUNDUSZY ZEWNĘTRZNYCH, NP. Z FUNDUSZY STRUKTURALNYCH UNII EUROPEJSKIEJ	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: GMINA SZPROTAWA, OPS / PARTNER POWIATOWY URZĄD PRACY	LICZBA OPRACOWANYCH I REALIZOWANYCH PROJEKTÓW W ZAKRESIE AKTYWIZACJI GRUP ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM ORAZ LICZBA OSÓB NIMI OBJĘTYCH.	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA	1.1.9. WYPRACOWANIE ROZWIĄZAŃ POZWAŁAJĄCYCH NA ZWIĘKSZENIE OFERTY ISTNIEJĄCYCH INSTYTUCJI DZIAŁAJĄCYCH NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	ZADANIE CIĄGŁE NA LATA 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: WUP / OPS, NGO`S	LICZBA OSÓB SKUTECZNIE ZAKTYWIZOWANYCH; LICZBA MATERIAŁÓW GRAFICZNYCH PRZYGOTOWANYCH W	BUDŻET SAMORZĄDOWY I PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, INNE PROGRAMY.

ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIE SIĘ	BEZROBOTNYCH OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM			RAMACH PROJEKTU; LICZBA WEJŚĆ NA STRONĘ INTERNETOWĄ PROJEKTU.	
1.1. WIELOWYMIAROWE WSPARCIE OSÓB BEZROBOTNYCH ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE W CELU MOBILIZOWANIA OSÓB DO POSZUKIWANIA I ZATRUDNIENIA I USAMODZIELNIANIE SIĘ	1.1.10. ROZWOJ DIALOGU I WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI SPOŁECZNYMI W CELU OŻYWIENIA SYTUACJI NA RYNKU PRACY	ZADANIE CIĄGŁE 2014-2020	REALIZATOR GŁÓWNY: OPS /JEDNOSTKI DZIAŁAJĄCE W OBSZARZE EKONOMII SPOŁECZNEJ	IŁOŚĆ WYDANYCH MATERIAŁÓW PROMOCYJNYCH; LICZBA STWORZONYCH SPÓŁDZIELNI EKONOMII SPOŁECZNEJ; LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG KLUBÓW PRACY; LICZBA USAMODZIELNIONYCH KLIENTÓW POMOCY SPOŁECZNEJ; LICZBA REALIZOWANYCH PROJEKTÓW NA RZECZ OSÓB BEZROBOTNYCH; LICZBA OSÓB BEZROBOTNYCH OBJĘTYCH PROJEKTAMI; LICZBA ORGANIZACJI ZAANGAŻOWANYCH WE WSPÓŁPRACIE MIĘDZYNARODOWĄ.	PROJEKT FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ
1.2. DZIAŁANIA Z ZAKRESU SPOŁECZNO GOSPODARCZEGO	1.2.1. PROMOWANIE IDEI „UCZENIA SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE” • PROGRAM COMENIUS • PROGRAM GRUDNIA • PROGRAM LEONARDO DA VINCI • PROGRAM JEAN MONET	ZADANIE CIĄGŁE 2014-2020	UM	IŁOŚĆ OSÓB W POSZCZEGÓLNYCH PROJEKTACH	ŚRODKI ZEWNĘTRZNE

Tabela 34. Cel strategiczny nr 2: Profilaktyka i ochrona zdrowia, problemy osób starszych, pomoc osobom niepełnosprawnym

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY / PARTNERZY	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
2.1. DZIAŁANIA W CELU DIAGNOZOWANIA ŚRODOWISKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	2.1.1. PRZEPROWADZENIE OKRESOWEJ DIAGNOZY PROBLEMÓW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	CYKLICZNIE, CO 4 LATA	OPS	ZREALIZOWANA KOMPLEKSOWA DIAGNOZA	BUDŻET SAMORZĄDOWY
2.1. DZIAŁANIA W CELU DIAGNOZOWANIA ŚRODOWISKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	2.1.2. AKTUALIZACJA BAZY DANYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	ZADANIE CIĄGŁE	OPS	LICZBA OSÓB, KTÓRYCH DANE ZNAJDUJĄ SIĘ W BAZIE DANYCH OPS LICZBA OSÓB, KTÓRE PO RAZ PIERWSZY ZOSTAŁY WPROWADZONE DO BAZY DANYCH OPS	BUDŻET SAMORZĄDOWY
2.2. WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.2.1. REALIZACJA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ.	ZADANIE CIĄGŁE 2014-2020	OPS	IŁOŚĆ ZREALIZOWANYCH PROGRAMÓW	BUDŻET SAMORZĄDOWY / ŚRODKI UNIJNE
2.2. WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.2.2. REALIZACJA PORADNICTWA PSYCHOLOGICZNEGO	ZADANIE CIĄGŁE 2014-2020	JEDNOSTKI OŚWIATOWE UM / POLICJA / KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH / TERENOWI ANIMATORZY KULTURY I SPORTU	LICZBA UCZESTNIKÓW	BUDŻET SAMORZĄDOWY
2.2. WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.2.3. WSPIERANIE TWORZENIA I FUNKCJONOWANIE LOKALNYCH GRUP WSPARCIA	ZADANIE CIĄGŁE 2014-2020	URZĄD MIEJSKI, NGO'S, OPS	LICZBA OSÓB / UCZESTNIKÓW PROJEKTU	BUDŻET SAMORZĄDOWY / ŚRODKI UNIJNE
2.2. WSPARCIE PSYCHOLOGICZNE I SPOŁECZNE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.2.4. WSPARCIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POPRZEZ DZIAŁALNOŚĆ ASYSTENTA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ	ZADANIE CIĄGŁE 2014-2020	URZĄD MIEJSKI, OPS	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ	BUDŻET SAMORZĄDOWY
2.3. WYRÓWNYWANIE SZANS ŻYCIOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.3.1. ROZWIJANIE I PROMOWANIE OFERTY KULTURALNEJ, OŚWIATOWEJ I ROZRYWKOWEJ DLA OSÓB STARSZYCH	ZADANIE CIĄGŁE 2014-2020	URZĄD MIEJSKI/ NGO'S	LICZBA ZORGANIZOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ	BUDŻET SAMORZĄDOWY
2.3. WYRÓWNYWANIE SZANS ŻYCIOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.3.2. UDZIELANIE INFORMACJI DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W RAMACH PRACY SOCJALNEJ	ZADANIE CIĄGŁE 2014-2020	OPS	LICZBA UDZIELONYCH INFORMACJI	BUDŻET SAMORZĄDOWY
2.3. WYRÓWNYWANIE SZANS ŻYCIOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.3.3. AKTYWIZACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	ZADANIE CIĄGŁE	URZĄD MIEJSKI/ OPS / JEDNOSTKI OŚWIATOWE UM / NGO'S / LOKALNE MEDIA	LICZBA UCZESTNIKÓW ZAJĘĆ / PROJEKTÓW	ŚRODKI ZEWNĘTRZNE
2.3. WYRÓWNYWANIE SZANS ŻYCIOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.3.4. UDZIELANIE POMOCY FINANSOWEJ OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM.	ZADANIE CIĄGŁE	OPS	LICZBA ŚWIADCZENIOBIORCÓW	BUDŻET SAMORZĄDOWY, ŚRODKI ZEWNĘTRZNE

2.3. WYROWNYWANIE SZANS ŻYCIOWYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.3.5. REALIZACJA USŁUG OPIEKUŃCZYCH ORAZ SPECJALISTYCZNYCH USŁUG OPIEKUŃCZYCH	ZADANIE CIĄGŁE	OPS	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH POMOCA	BUDŻET SAMORZĄDOWY
2.4. DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.4.1. PODNOSZENIE KWALIFIKACJI PRACOWNIKÓW OPS ZAJMUJĄCYCH SIĘ PROBLEMATYKĄ NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI;	ZADANIE CIĄGŁE	URZĄD MIEJSKI, OPS	LICZBA PRZEBYTYCH SZKOLEŃ, UDZIAŁ W KONFERENCJACH	BUDŻET SAMORZĄDOWY
2.4. DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.4.2. POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POPRZEC LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, DOSTĘP DO EDUKACJI ZINTEGROWANEJ, SZKOLEŃ ZAWODOWYCH ORAZ DO ZATRUDNIENIA	2014-2020	UM, OPS, NGO`S	IŁOŚĆ OSÓB OBJĘTYCH PROJEKTEM	BUDŻET SAMORZĄDOWY, ŚRODKI ZEWNĘTRZNE
2.4. DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.4.3. UTWORZENIE DOMU DZIENNEGO POBYTU	2014-2020	UM, OPS, NGO`S	POWSTANIE DOMU DZIENNEGO POBYTU	BUDŻET SAMORZĄDOWY, ŚRODKI ZEWNĘTRZNE
2.5. BUDOWANIE SIECI WSPÓŁPRACY Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.5.1. PROMOWANIE IDEI WOLONTARIATU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH;	ZADANIE CIĄGŁE	OPS, JEDNOSTKI OŚWIATOWE UM / PLACÓWKI OCHRONY ZDROWIA / NGO`S / LOKALNE MEDIA	<ul style="list-style-type: none"> LICZBA MATERIAŁÓW GRAFICZNYCH ROZPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW IŁOŚĆ MINUT W LOKALNYCH MEDIACH (RADIO, TELEWIZJA) ORAZ IŁOŚĆ ARTYKUŁÓW POŚWIĘCONYCH TEMATOWI (PRASA), IŁOŚĆ WEJŚĆ NA STRONĘ INTERNETOWĄ PROJEKTU, WYSOKOŚĆ TZW. „FACEBOOK LIKES” 	BUDŻET SAMORZĄDOWY, ŚRODKI ZEWNĘTRZNE
2.5. BUDOWANIE SIECI WSPÓŁPRACY Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.5.2. INICJOWANIE INTERDYSCYPLINARNYCH FORM WSPÓŁPRACY NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	2014-2020	OPS, NGO`S	<ul style="list-style-type: none"> LICZBA NAWIĄZANYCH WSPÓŁPRACY LICZBA WSPÓLNE REALIZOWANYCH PROJEKTÓW LICZBA OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W PROJEKTACH 	BUDŻET SAMORZĄDOWY, ŚRODKI ZEWNĘTRZNE
2.5. BUDOWANIE SIECI WSPÓŁPRACY Z INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH, W TYM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	2.5.3. OPRACOWANIE PROGRAMU OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO	2014-2020	OPS, UM	OPRACOWANIE DOKUMENTU	BUDŻET SAMORZĄDOWY

Tabela 35. Cel strategiczny nr 3: Opieka nad rodziną i piecza zastępcza, bezpieczeństwo publiczne, partnerstwa lokalnych społeczności

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY / PARTNERZY	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
3.1. KOORDYNACJA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE BEZRADNOŚCI W SPRAWACH WYCHOWAWCZYCH	3.1.1. WSPÓŁPRACA INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH POMOC I USŁUGI NA RZECZ RODZINY PRZEŻYWAJĄCYCH TRUDNOŚCI W SPRAWACH OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZYCH	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, PLACÓWKI OŚWIATOWE, OPS, KOMENDA POWIATOWA POLICJI, NGO`S/ KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE, PUNKT POŚREDNICTWA PRACY, ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY	IŁOŚĆ KONSULTACJI IŁOŚĆ SPOTKAŃ	BUDŻET SAMORZĄDOWY, ŚRODKI MINISTRA WŁAŚCIWEGO DS. RODZINY/ ŚRODKI ZEWNĘTRZNE
3.1. KOORDYNACJA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE BEZRADNOŚCI W SPRAWACH WYCHOWAWCZYCH	3.1.2. ROZWOJ PARTNERSTWA LOKALNEGO W ZAKRESIE WSPARCIA RODZINY W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZYCH	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, NGO`S	IŁOŚĆ NAWIĄZANYCH PARTNERSTW, IŁOŚĆ NAWIĄZANYCH POROZUMIEŃ	BUDŻET SAMORZĄDOWY, ŚRODKI ZEWNĘTRZNE
3.2. DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM Z TRUDNOŚCIAMI W WYPEŁNIANIU FUNKCJI OPIEKUŃCZO WYCHOWAWCZYCH	3.2.1. ROZWOJ INTERDYSCYPLINARNYCH FORM WSPARCIA	ZADANIE CIĄGŁE	JEDNOSTKI POMOCY SPOŁECZNEJ Z TERENU GMINY, OŚRODKI DYDAKTYCZNE, NGO`S, KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW	LICZBA OPRACOWANYCH PROGRAMÓW LICZBA PRZEPROWADZONYCH ZAJĘĆ LICZBA ZREALIZOWANYCH	BUDŻET SAMORZĄDOWY

			ALKOHOLOWYCH	PROGRAMÓW LICZBA UCZESTNIKÓW	
3.3.KONTYNUACJA REALIZACJI PROGRAMU „BEZPIECZNA SZKOŁA”	3.3.1.NASILENIE OCHRONY UCZNIÓW PRZED PRZEMOCĄ, UZALEŻNIENIAMI, ZACHOWANIAMIPATOLOGICZNYMI POPRZEZ OFEROWANIE DZIECIOM I MŁODZIEŻY SZEROKIEGO WACHLARZA ZAJĘĆ POZALEKCYJNYCH, SPORTOWYCH, TURYSTYCZNYCH I REKREACYJNYCH	ZADANIE CIĄGŁE	JEDNOSTKI OŚWIATOWE UM / POLICJA / GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH / TERENOWI ANIMATORZY KULTURY I SPORTU	LICZBA UCZESTNIKÓW PROGRAMU	BUDŻET SAMORZĄDOWY
3.4.ROZWÓJ WSPÓŁPRACY Z TRZECIM SEKTOREM	3.4.1.AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ MAJĄCA NA CELU WYPACOWANIE POSTAW PROSPOŁECZNYCH I WZMACNIAJĄCYCH ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA MIEJSCE SWOJEGO ZAMIESZKANIA.	2014-2020	URZĄD MIEJSKI/ NGO`S / LOKALNE MEDIA	LICZBA OSÓB / UCZESTNIKÓW PROJEKTU	BUDŻET SAMORZĄDOWY
3.4.ROZWÓJ WSPÓŁPRACY Z TRZECIM SEKTOREM	3.4.2.WSPIERANIE AKTYWNOŚCI TRZECIEGO SEKTORA DZIAŁAJĄCEGO W RÓŻNYCH OBSZARACH ŻYCIA SPOŁECZNEGO WSPÓŁPRACA RÓŻNYCH ŚRODOWISK NA RZECZ ROZWOJU SPOŁECZNEGO WSPIERANIE INICJATYW ORGANIZACJI KLUBÓW SENIORA	2014-2020	URZĄD MIEJSKI/ NGO`S / LOKALNE MEDIA	LICZBA DZIAŁAJĄCYCH PLACÓWEK ORAZ LICZBA OSÓB ZAANGAŻOWANYCH W DZIAŁALNOŚĆ PLACÓWEK	BUDŻET SAMORZĄDOWY I BUDŻET PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE
3.5.AKTYWIZACJA ORAZ POMOC OSOBOM STARSZYM	3.5.1.ROZWIJANIE I PROMOWANIE OFERTY KULTURALNEJ, OŚWIATOWEJ I ROZRYWKOWEJ DLA OSÓB STARSZYCH TWORZENIE KLUBÓW SENIORA I INNYCH ŚRODOWISKOWYCH FORM WSPARCIA (TJ. OŚRODKI WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH)	ZADANIE CIĄGŁE	URZĄD MIEJSKI/ NGO`S, OPS	LICZBA DOFINANSOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ LICZBA MIEJSC W JEDNOSTKACH PUBLICZNYCH	BUDŻET SAMORZĄDOWY I BUDŻET PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE
3.6.PROMOWANIE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW ZDROWEGO STYLU ŻYCIA	3.6.1.REALIZACJA PROJEKTÓW/DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH ORAZ PROMUJĄCYCH ZDROWY STYL ŻYCIA WSPOMAGANIE POSTAW PROZDROWOTNYCH I ZDROWEGO STYLU ŻYCIA, REALIZACJA KAMPANII SPOŁECZNYCH WZMACNIAJĄCYCH ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SWOJE ZDROWIE INTENSYWNE WYKORZYSTANIE INFRASTRUKTURY REKREACYJNEJ I SPORTOWEJ POPRZEZ ORGANIZACJE PRZEDSIĘWZIĘĆ O CHARAKTERZE PRO-ZDROWOTNYM	2014-2020	URZĄD MIEJSKI/ JEDNOSTKI OŚWIATOWE UM/ PUBLICZNA SŁUŻBA ZDROWIA / NGO`S / LOKALNE MEDIA	LICZBA ZREALIZOWANYCH PROJEKTÓW LICZBA MATERIAŁÓW GRAFICZNYCH ROZPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW ILOŚĆ MINUT W LOKALNYCH MEDIACH (RADIO, TELEWIZJA) ORAZ ILOŚĆ ARTYKUŁÓW POŚWIĘCONYCH TEMATOWI (PRASA), ILOŚĆ WEJŚĆ NA STRONĘ INTERNETOWĄ PROJEKTÓW, WYSOKOŚĆ TZW. „FACEBOOK LIKES”	BUDŻET SAMORZĄDOWY I BUDŻET PAŃSTWA, FUNDUSZE ZEWNĘTRZNE, M.IN. FUNDUSZE STRUKTURALNE UNII EUROPEJSKIEJ, INNE PROGRAMY, NGO`S
3.6.PROMOWANIE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW ZDROWEGO STYLU ŻYCIA	3.6.2.PROMOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I WALORÓW TURYSTYCZNYCH GMINY SZPROTAWA I OKOLIC	2014-2020	URZĄD MIEJSKI/ JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE UM / MEDIA / ANIMATORZY KULTURY / NGO`S	WSKAŹNIKI WYNIKAJĄCE Z BADAŃ WIZERUNKU WEWNĘTRZNEGO ORAZ ZEWNĘTRZNEGO GMINY SZPROTAWA; LICZBA WEJŚĆ NA STRONĘ INTERNETOWE PROMUJĄCE GMINĘ SZPROTAWA;	BUDŻET SAMORZĄDOWY
3.7.TWORZENIE OPTYMALNYCH WARUNKÓW DO ŻYCIA PRZEZ ZAPEWNIANIE DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH	3.7.1.ROZBUDOWA PLACÓWEK PRZEDSZKOLNYCH NA TERENIE GMINY	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, NGO	LICZBA MIEJSC W PRZEDSZKOLACH NA LICZBĘ DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM	BUDŻET SAMORZĄDOWY, ŚRODKI ZEWNĘTRZNE
3.8.DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM ZAGROŻONYM WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM	3.8.1.ORGANIZACJA KONFERENCJI/SEMINARIÓW/ NT. DOBRZYCH PRAKTYK W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	ZADANIE CIĄGŁE	URZĄD MIEJSKI/ KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH / PUP / NGO`S, OPS ⁴³	LICZBA ZORGANIZOWANYCH SEMINARIÓW	BUDŻET SAMORZĄDOWY

⁴³ Unikać partnerstwa z sektorem browarniczym oraz spirytusowym – rekomendacja Państwowej Agencji Rozwoju Problemów Alkoholowych

Tabela 36. Cel strategiczny nr 4: pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień oraz zagrożonych uzależnieniem

CEL OPERACYJNY	DZIAŁANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	REALIZATORZY / PARTNERZY	WSKAŹNIKI	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
4.1. WYPRACOWANIE MODELU WSPÓLNEGO ODDZIAŁYWANIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH, KONSULTANTÓW I TERAPEUTÓW NA RODZINY DOTKNIĘTE PROBLEMEM ALKOHOLOWYM	4.1.1. STWORZENIE MODELU WSPÓŁPRACY PRACOWNIKA SOCJALNEGO I KONSULTANTA – PSYCHOLOGA, KTÓREGO CELEM BĘDZIE PODJĘCIE TERAPII PRZEZ OSOBĘ UZALEŻNIONĄ LUB SKIEROWANIE JEJ NA PRZYMUSOWE LECZENIE	2014-2020	OPS PORADNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NGO	IŁOŚĆ PODJĘTYCH TERAPII PRZEZ OSOBY UZALEŻNIONE IŁOŚĆ SKIEROWANYCH OSÓB NA PRZYMUSOWE LECZENIE	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.2. WYPRACOWANIE I DOSKONALENIE FORM PRACY Z PODOPIECZNYM UZALEŻNIONYM W CELU MOBILIZACJI GO DO PODJĘCIA LECZENIA ODWYKOWEGO	4.2.1. TWORZENIE I FUNKCJONOWANIE GRUP WSPARCIA DLA OSÓB WSPÓLUZALEŻNIONYCH	2014-2020	OPS PORADNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NGO	IŁOŚĆ PODJĘTYCH TERAPII PRZEZ OSOBY UZALEŻNIONE IŁOŚĆ SKIEROWANYCH OSÓB NA PRZYMUSOWE LECZENIE	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.2. WYPRACOWANIE I DOSKONALENIE FORM PRACY Z PODOPIECZNYM UZALEŻNIONYM W CELU MOBILIZACJI GO DO PODJĘCIA LECZENIA ODWYKOWEGO	4.2.2. WSPIERANIE ROZWOJU LECZNICTWA ODWYKOWEGO POPRZEC ZAKUP DODATKOWYCH PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH, TERAPEUTYCZNYCH WYCHODZĄCYCH POZA KONTRAKT Z NFZ (GRUPY WSPARCIA, GRUPY TERAPEUTYCZNE DLA OSÓB WSPÓLUZALEŻNIONYCH I UZALEŻNIONYCH, DDA, TRENINGI UMIEJĘTNOŚCI ZACHOWAŃ.)	2014-2020	URZĄD MIEJSKI	IŁOŚĆ ZAKUPIONYCH I WDRÓŻONYCH PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.3. OCHRONA DZIECI PRZED SKUTKAMI ALKOHOLIZMU RODZICÓW	4.3.1. UTWORZENIE ŚWIETLICY ŚRODOWISKOWEJ DLA DZIECI Z RODZIN UZALEŻNIONYCH OD ALKOHOLU	ZADANIE CIĄGŁE	NGO`S	IŁOŚĆ POWSTAŁYCH ŚWIETLIC	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.3. OCHRONA DZIECI PRZED SKUTKAMI ALKOHOLIZMU RODZICÓW	4.3.2. PODNOSZENIE OSÓB KWALIFIKACJI OSÓB PRACUJĄCYCH NA RZECZ POMOCY RODZINOM Z PROBLEMEM ALKOHOLOWYM	2014-2020	OPS PORADNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NGO	IŁOŚĆ PRZEBYTYCH SZKOLEŃ	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.4. NADZÓR NAD SPRZEDAŻĄ ALKOHOLU I TYTONIU OSOBOM NIELETNIM	4.4.1. OKRESOWA DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W RAMACH DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	CYKLICZNIE, CO 4 LATA	URZĄD MIEJSKI	PRZEPROWADZONE BADANIA WŚRÓD DZIECI, MŁODZIEŻY ORAZ DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY SZPROTAWA	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.4. NADZÓR NAD SPRZEDAŻĄ ALKOHOLU I TYTONIU OSOBOM NIELETNIM	4.4.2. SYSTEMATYCZNY MONITORING SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH W PUNKTACH SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH POPRZEC BADANIE TYPU TAJEMNICZY KLIENT (ZAKUP PIWA PRZEZ „MŁODO WYGLĄDAJĄCE” OSOBY PEŁNOLETNIE, KTÓRYCH NIE ZNAJĄ SPRZEDAWCY) REALIZACJA KAMPAII SPOŁECZNYCH ADRESOWANYCH DO SPRZEDAWCÓW NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH WDROŻENIE PROJEKTU „ALKOHOL DLA DZIECI? NIE U NAS!” MAJĄCEGO NA CELU WYRÓŻNIANIE RZETELNYCH SPRZEDAWCÓW, SUMIENNIE PRZESTRZEGAJĄCYCH ZAKAZU SPRZEDAŻY ALKOHOLU NIELETNIM ORAZ ODBIERANIE KONCESJI NIERZETELNYM HANDLOWCOM	CYKLICZNIE, CO 2 LATA	KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	PRZEPROWADZONE BADANIA W WYTYPOWANYCH PUNKTACH SPRZEDAŻY	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.5. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE Z ZAKRESU UZALEŻNIEŃ	4.5.1. PRZYGOTOWANIE KAMPAII MAJĄCEJ NA CELU ZWIĘKSZENIE ŚWIADOMOŚCI SPOŁECZNEJ NT. SZKODLIWOŚCI ALKOHOLU ORAZ TYTONIU	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, MEDIA LOKALNE	LICZBA MATERIAŁÓW GRAFICZNYCH ROZPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW IŁOŚĆ MINUT W LOKALNYCH MEDIACH (RADIO, TELEWIZJA) ORAZ IŁOŚĆ ARTYKUŁÓW POŚWIĘCONYCH TEMATOWI (PRASA), IŁOŚĆ WEJŚĆ NA STRONĘ INTERNETOWĄ PROJEKTU,	BUDŻET SAMORZĄDOWY

				WYSOKOŚĆ TZW. „FACEBOOK LIKES”	
4.5.DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE Z ZAKRESU UZALEŻNIEŃ	4.5.2.REALIZACJA PROGRAMÓW PROFILAKTYCZNYCH I EDUKACYJNYCH - POWINNY DOTYCZYĆ WSZELKICH ZACHOWAŃ RYZYKOWNYCH ORAZ OBEJMOWAĆ DZIECI I MŁODZIEŻ ORAZ ICH RODZICÓW I OPIEKUNÓW	2014-2020	OPS PORADNIA LECZENIA UZALEŻNIEŃ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NGO	IŁOŚĆ OSÓB OBJĘTYCH PROGRAMAMI PROFILAKTYCZNYMI BADANIE SKUTECZNOŚCI PROGRAMÓW WŚRÓD GRUP DOCELOWYCH	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.5.DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE Z ZAKRESU UZALEŻNIEŃ	4.5.3.OPRACOWANIE MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH - INFORMACYJNYCH DOTYCZĄCYCH UZALEŻNIEŃ ZWŁASZCZA ALKOHOLU, PALENIA TYTONIU ORAZ DOPALACZY ORAZ MIEJSC I OFERT POMOCY	2014-2020	URZĄD MIEJSKI	IŁOŚĆ WYPRODUKOWANYCH ULOTEK	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.6.WYPRAWOWANIE FORM WSPÓŁPRACY Z LOKALNYMI INSTYTUCJAMI I ORGANIZACJAMI POMAGAJĄCYMI OSOBOM UZALEŻNIONYM I ICH RODZINOM	4.6.1.AKTYWIZACJA SPOŁECZNOŚCI ANONIMOWYCH ALKOHOLIKÓW ORAZ DZIECI ANONIMOWYCH ALKOHOLIKÓW MAJĄCE NA CELU INICJOWANIE PRZEZ TE ŚRODOWISKA W ŚRODOWISKU LOKALNYM MODY NA ZDROWY TRYB ŻYCIA – BEZ UŻYWEK	2014-2020	KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	IŁOŚĆ UCZESTNIKÓW W PROJEKTACH	BUDŻET SAMORZĄDOWY ŚRODKI UNIJNE
4.7.POPRAWA REALNEGO BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW GMINY SZPOTAWA I TURYSTÓW POPRZEZ: OGRANICZENIE PRZESTĘPCZOŚCI POSPOLITEJ, PRZESTĘPCZOŚCI WŚRÓD NIELETNICH	4.7.1.STWORZENIE SYSTEMU MONITORINGU GMINNEGO	2014-2020	URZĄD MIEJSKI	IŁOŚĆ ULIC OBJĘTYCH KOMPLEKSOWYM MONITORINGIEM	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.7.POPRAWA REALNEGO BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW GMINY SZPOTAWA I TURYSTÓW POPRZEZ: OGRANICZENIE PRZESTĘPCZOŚCI POSPOLITEJ, PRZESTĘPCZOŚCI WŚRÓD NIELETNICH	4.7.2.INSPIROWANIE DO POWSTAWANIA GRUP WSPARCIA SĄSIEDZKIEGO	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, NGO`S, LOKALNE MEDIA, POLICJA	IŁOŚĆ NOWOPOWSTAŁYCH SĄSIEDZKICH GRUP WSPARCIA IŁOŚĆ OSÓB ZAANGAŻOWANYCH W PROJEKT	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.7.POPRAWA REALNEGO BEZPIECZEŃSTWA MIESZKAŃCÓW GMINY SZPOTAWA I TURYSTÓW POPRZEZ: OGRANICZENIE PRZESTĘPCZOŚCI POSPOLITEJ, PRZESTĘPCZOŚCI WŚRÓD NIELETNICH	4.7.3.WSPÓŁPRACA MEDIÓW, RODZINY, SZKOLNICTWA, INSTYTUCJI POMOCY SPOŁECZNEJ I SŁUŻB PORZĄDKOWYCH W CELU WŁĄCZENIA DZIAŁAŃ ZAPOBIEGAJĄCYCH PATOLOGIOM W INNE DZIEDZINY FUNKCJONOWANIA SPOŁECZNOŚCI;	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, LOKALNE MEDIA, NGO`S, GMINNY OŚRODEK SPORTU I REKREACJI, INNE OSOBY I INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY, WOLONTARIUSZE.	IŁOŚĆ ZREALIZOWANYCH PROJEKTÓW IŁOŚĆ OSÓB ZAANGAŻOWANYCH W PROJEKTY	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.8.WSPARCIE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY, W TYM PRZEMOCY W RODZINIE	4.8.1.REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE SZPOTAWA	PATRZ DOKUMENT ŹRÓDŁOWY	PATRZ DOKUMENT ŹRÓDŁOWY	PATRZ DOKUMENT ŹRÓDŁOWY	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.8.WSPARCIE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY, W TYM PRZEMOCY W RODZINIE	4.8.2.PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ INTERDYSCYPLINARNYCH OGRANICZAJĄCYCH ZJAWISKO PRZEMOCY W SZKOLE I ŚRODOWISKU RÓWIEŚNICZYM	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, LOKALNE MEDIA, NGO`S, KLUBY SPORTOWE, INNE OSOBY I INSTYTUCJE ZAANGAŻOWANE W PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY, WOLONTARIUSZE.	IŁOŚĆ ZREALIZOWANYCH PROJEKTÓW IŁOŚĆ OSÓB ZAANGAŻOWANYCH W PROJEKTY IŁOŚĆ UCZESTNIKÓW PROJEKTÓW	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.8.WSPARCIE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY, W TYM PRZEMOCY W RODZINIE	4.8.3.WSPIERANIE TWORZENIA I FUNKCJONOWANIA GRUP WSPARCIA	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, NGO`S,	IŁOŚĆ OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W GRUPACH WSPARCIA IŁOŚĆ GRUP WSPARCIA	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.8.WSPARCIE OSÓB DOŚWIADCZAJĄCYCH PRZEMOCY, W TYM PRZEMOCY W RODZINIE	4.8.4.PODEJMOWANIE DZIAŁAŃ ZMIERZAJĄCYCH DO POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA OSÓB STARSZYCH/NIEPEŁNOSPRAWNYCH	2014-2020	URZĄD MIEJSKI/POLICJA	LICZBA MATERIAŁÓW GRAFICZNYCH ROZPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW IŁOŚĆ MINUT W LOKALNYCH MEDIACH (RADIO,	BUDŻET SAMORZĄDOWY

				TELEWIZJA) ORAZ ILOŚĆ ARTYKUŁÓW POŚWIĘCONYCH TEMATOWI (PRASA)	
4.9.UMOCNIENIE WSPÓŁPRACY SŁUŻB I INSPEKCJI ZE SPOŁECZNOŚCIĄ GMINY ORAZ DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM DOŚWIADCZAJĄCYM PRZEMOCY	4.9.1.WSPÓŁPRACA ŚRODOWISK NAUCZYCIELSKICH W ZAKRESIE PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ	2014-2020	PRZEDSTAWICIELE SZKÓŁ PODSTAWOWYCH, GIMNAZJALNYCH/PRZEDSTAWICIELE SZKÓŁ PONADGIMNAZJALNYCH	ILOŚĆ ODBITYCH KONFERENCJI, NARAD	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.9.UMOCNIENIE WSPÓŁPRACY SŁUŻB I INSPEKCJI ZE SPOŁECZNOŚCIĄ GMINY ORAZ DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM DOŚWIADCZAJĄCYM PRZEMOCY	4.9.2.WSPIERANIE FUNKCJONOWANIA OSIEDLOWYCH I WIEJSKICH KLUBÓW	2014-2020	URZĄD MIEJSKI, NGO`S	ILOŚĆ DZIAŁAJĄCYCH KLUBÓW ILOŚĆ OSÓB UCZESTNICZĄCYCH W ZAJĘCIACH	BUDŻET SAMORZĄDOWY
4.9.UMOCNIENIE WSPÓŁPRACY SŁUŻB I INSPEKCJI ZE SPOŁECZNOŚCIĄ GMINY ORAZ DOSKONALENIE SYSTEMU POMOCY OSOBOM DOŚWIADCZAJĄCYM PRZEMOCY	4.9.3.ZATRUDNIENIE WIĘKSZEJ ILOŚCI SPECJALISTÓW Z ZAKRESU LECZENIA UZALEŻNIEŃ	2014-2020	URZĄD MIEJSKI	LICZBA OSÓB LECZONYCH PRZEZ JEDNEGO SPECJALISTĘ LICZBA UDZIELONYCH PORAD	BUDŻET SAMORZĄDOWY

7. Sposoby monitorowania i oceny Strategii oraz komunikacji społecznej

7.1. System monitorowania Strategii

Prowadzeniem monitorowania, wdrażania Strategii oraz oceny zajmować się będzie Komisja Społeczna Rady Miejskiej w Szprotawie oraz Ośrodek Pomocy Społecznej. Komisja prowadzi będzie monitoring w oparciu o wskaźniki finansowe i ilościowe. Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie gminy. Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i organizacji, grup środowiskowych biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szprotawa.

Częstotliwość pomiaru, a także raporty wskaźników ustalane będą w zależności od ich kategorii (produkt, rezultat, oddziaływanie) w cyklu rocznym. Oprócz Komisji przedsięwzięcia z zakresu realizacji Strategii monitorowane będą przez Zespół Zadaniowy OPS.

7.2. Sposoby oceny realizacji Strategii

Ocena realizacji Strategii odbywać się będzie:

- przed realizacją programu (ex-ante);
- na bieżąco w trakcie realizacji Strategii i wykonywania poszczególnych zadań (on - going);
- po jego zakończeniu (ex-post);
- na podstawie określonych wskaźników, osiągniętego wymiernego rezultatu w porównaniu z okresem minionym, na podstawie oceny analizy sytuacji społeczno-gospodarczej i środowiskowej Gminy Szprotawa.

8. System wdrażania zmian w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Miejskiej. Wdrażane zmiany będą także podlegały uchwaleniu przez Radę Miejską. Zmiany w Strategii inicjowane będą przez Burmistrza Szprotawy, Komisję Polityki Społecznej, pozostałe Komisje Rady Miejskiej oraz grupy społeczno-gospodarcze uczestniczące w procesie wdrażania i realizacji Strategii.

9. Wnioski i uwagi końcowe

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa powinna przyczynić się do wdrożenia w Szprotawie nowoczesnego modelu polityki społecznej. Strategia ukierunkowuje działania władz samorządowych i instytucji pomocy społecznej, w tym Ośrodka Pomocy Społecznej na pełnienie aktywnej roli w budowaniu nowoczesnego modelu systemu pomocy społecznej. Zorientowanie Strategii na wybranych grupach socjalnych przez pryzmat działań strukturalnych, inwestycyjnych, rozwojowych, jest najlepszą możliwością poprawy sytuacji wielu osób, a także zaktywizowania wielu grup podlegających wykluczeniu społecznemu.

Celem Strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy rynku zatrudnienia, mające powiązania ze wzrostem przedsiębiorczości.

Strategia jest zatem instrumentem nowoczesnej polityki społecznej wdrażanej na poziomie lokalnym przez Władze Samorządowe Gminy Szprotawa, mającym pobudzać do aktywności organizacje, instytucje, środowiska działające w obszarze pomocy społecznej, rozwoju gospodarczego i społecznego gminy.

Cele, kierunki działań oraz propozycje projektów zawarte w Strategii, pozwalają na dotarcie do najbardziej potrzebujących grup społecznych, często marginalizowanych i wykluczonych ze społeczeństwa. Strategia proponuje wdrożenie partnerstwa lokalnego między różnorodnymi partnerami społecznymi, jako zasady rozwiązywania problemów społecznych

mieszkańców Gminy Szprotawa, co pozwala na rozwój i pogłębianie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami i samorządem.

Strategia ukazuje również, poza układem organizacyjno-instytucjonalnym, układ finansowania polityki społecznej i źródła pozyskiwania środków na rozwiązywanie problemów społecznych, w tym środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Stwarza to szansę na usprawnienie instytucjonalnej sfery związanej z realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej, ograniczaniem negatywnych zjawisk społecznych, jak patologie, ubóstwo czy długoterminowe bezrobocie. Ważnym zadaniem jest skonstruowanie mechanizmów finansowych pozwalających na łączenie środków z różnych źródeł.

Niezwykle ważną sprawą ujętą w Strategii jest konieczność budowy platformy instytucji i organizacji koordynujących działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. W tym procesie zapewnić należy przygotowanie instytucji, wzmocnienie kadrowe i lokalowe kluczowej instytucji wdrażania Strategii, jaką jest Ośrodek Pomocy Społecznej. W ramach Strategii zaproponowano również monitoring i ocenę skuteczności realizacji zadań strategicznych.

W ramach wdrażania Strategii należy podjąć następujące działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych:

- zapewnienie montażu finansowego ze środków samorządowych, państwa oraz prywatnych;
- profesjonalne przygotowanie służb, instytucji i kadr, które będą zarządzać, wdrażać i monitorować projekty strategiczne;
- wzmocnienie systemu organizacyjnego oraz podniesienie nakładów na infrastrukturę techniczną Ośrodka Pomocy Społecznej, który posiada kluczową rolę w procesie wdrożenia programu społecznego na terenie gminy Szprotawa;
- reorientacja wydatków w ramach polityki społecznej w kierunku zwiększenia nakładów na „aktywne fora” oraz rozszerzenie tych form na wszystkie obszary występowania problemów społecznych;
- wprowadzenie rozwiązań umożliwiających jeszcze większy udział organizacji niepublicznych (zwłaszcza pozarządowych) w realizacji publicznych usług z zakresu pomocy społecznej.

Przyjęcie przez Samorząd nowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma istotne znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej. Polityka społeczna jest realizowana poprzez politykę emerytalno - rentową, pomocy społecznej, ochrony zdrowia, zatrudnienia, rodziny, mieszkaniową, socjalizacyjną. Najważniejsze cele polityki społecznej to:

- bezpieczeństwo socjalne, które obejmuje zapewnienie dochodów i usług w sytuacji wystąpienia ryzyka socjalnego (choroba, inwalidztwo, starość, śmierć, bezrobocie);
- inwestycje w człowieka – tworzenie równych szans rozwoju ludzi, kształcenie młodego pokolenia, promocja zatrudnienia (czynnik rozwoju gospodarczego);
- ład społeczny – jako podstawa stabilizacji życiowej ludzi, współpracy w osiąganiu celów, tolerancji różnic między ludźmi. Wartość pokoju społecznego rośnie wraz z osiąganiem dobrobytu i stabilizacji politycznej;
- życie rodzinne - ochrona wartości i więzi rodzinnych, oznacza powrót do wartości związków między ludźmi i poczucia bezpieczeństwa na podstawie więzi emocjonalnych i uczuciowych. Wychowanie przyszłych generacji wymaga wsparcia rodzin nie tylko ubogich i nie tylko materialnego ze strony osób i instytucji.

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych należy pamiętać, iż nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców Gminy Szprotawa. Analiza dokumentów na poziomie krajowym, wojewódzkim oraz powiatowym pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by części działań nie powielać, ale wpisywać się własnymi działaniami w rzeczywistość formalno – prawną, uwzględniając lokalne potrzeby.

Od realizacji powyższych założeń i determinacji w procesie wdrażania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa zależeć będzie efektywność

i zdolność instytucji, organizacji i władz samorządowych do rozwiązywania problemów społecznych mieszkańców Gminy Szprotawa.

Spis tabel, wykresów

Tabela 1. Skład Zespołu Konsultacyjnego ds. Opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Szprotawa	4
Tabela 2. Ludność w gminie Szprotawa w latach 2002-2012	12
Tabela 3. Liczba ludności w gminie Szprotawa w latach 2010 – 2014 ze względu na wiek i płeć.....	14
Tabela 4. Małżeństwa zawarte w gminie Szprotawa w latach 2002-2012	15
Tabela 5. Dzietność i trwanie życia do 2030 r.....	15
Tabela 6. Urodzenia według wieku matki, województw i podregionów	16
Tabela 7. Urodzenia według kolejności urodzenia	16
Tabela 8. Zgony wg przyczyn w powiecie żagańskim - wskaźniki	18
Tabela 9. Powody przyznania świadczeń przez OPS w latach 2010-2012 (liczba rodzin).....	19
Tabela 10. Realizacja świadczeń rodzinnych w latach 2010 – 2012	20
Tabela 11. Liczba pracowników zatrudnionych w Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2010-2013.....	20
Tabela 12. Liczba rodzin i osób objętych pracą socjalną przez OPS w Szprotawie.....	21
Tabela 13. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne - kwoty (lata 2010-2012)	22
Tabela 14. Stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne - liczba osób (lata 2010-2012)	22
Tabela 15. Działania w ramach pieczy zastępczej, dotychczasowe nakłady oraz prognoza na rok 2014.....	23
Tabela 16. Liczba niepełnosprawnych w 2011 roku	24
Tabela 17. Rynek pracy osób niepełnosprawnych w Polsce (dane za rok 2012).....	25
Tabela 18. Rodziny otrzymujące pomoc społeczną z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2010-2012.....	26
Tabela 19. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.....	26
Tabela 20. Liczba rodzin emerytów i rencistów objętych pomocą OPS z uwzględnieniem liczby osób w rodzinie w latach 2010-2012.....	27
Tabela 21. Pobyt w Domu Pomocy Społecznej.....	27
Tabela 22. Ilość osób w rodzinach otrzymujących świadczenie z tytułu bezdomności.....	28
Tabela 23. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych z gminy Szprotawa z podziałem na płeć w latach 2004-2012.....	31
Tabela 24. Podział środków finansowych na poszczególne formy aktywizacyjne wykorzystane przez filię Powiatowego Urzędu Pracy w Żaganiu.....	33
Tabela 25. Środki finansowe przeznaczone na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	34
Tabela 26. Uczestnictwo w szkoleniach sfinansowanych przez PUP w 2012r	35
Tabela 27. Efektywność zatrudnieniowa realizowanych szkoleń	35
Tabela 28. Organizacje pozarządowe zarejestrowane na terenie Gminy Szprotawa	46
Tabela 29. Analiza SWOT – obszar nr 1: ubóstwo, bezrobocie, aspekty związane z ekonomią społeczną, problemy związane z migracją ludności	50
Tabela 30. Analiza SWOT – obszar nr 2: Profilaktyka i ochrona zdrowia, problemy osób starszych, niepełnosprawność	51
Tabela 31. Analiza SWOT – obszar nr 3: Opieka nad rodziną i piecza zastępcza, bezpieczeństwo publiczne, komunikacja społeczna / obyczaje / styl życia / partnerstwa lokalnych społeczności	52
Tabela 32. Analiza SWOT – obszar nr 4: Uzależnienia i przemoc.....	53
Tabela 33. Cel strategiczny nr 1: Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu oraz problemom związanym z migracją ludności	56
Tabela 34. Cel strategiczny nr 2: Profilaktyka i ochrona zdrowia, problemy osób starszych, pomoc osobom niepełnosprawnym	57
Tabela 35. Cel strategiczny nr 3: Opieka nad rodziną i piecza zastępcza, bezpieczeństwo publiczne, partnerstwa lokalnych społeczności.....	58
Tabela 36. Cel strategiczny nr 4: pomoc na rzecz osób dotkniętych problemem uzależnień oraz zagrożonych uzależnieniem	60
Wykres 1. Zestawienie płci i wieku mieszkańców Gminy Szprotawa w 2012 roku.....	13
Wykres 2. Liczba ludności w gminie w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2010-2012.	14
Wykres 3. Prognoza demograficzna mieszkańców z terenu powiatu żagańskiego dla poszczególnych grup wiekowych.....	17
Wykres 4. Prognoza demograficzna mieszkańców z terenu powiatu żagańskiego	17
Wykres 5. Obraz zjawiska migracji na terenie powiatu żagańskiego wraz z wieloletnią prognozą	18
Wykres 6. Ilość osób bezrobotnych na terenie Gminy Szprotawa na przestrzeni lat 2010 – 2013 z oznaczoną wielomianową linią trendu oraz prognozą na najbliższe 12 miesięcy.....	31
Wykres 7. Rodziny i osoby otrzymujące pomoc społeczną z tytułu bezrobocia w latach 2010-2013	32
Wykres 8. Znajomość form, jakie może przybierać przemoc w rodzinie, według respondentów [%].	41

Wykres 9. Znajomość form przemocy w rodzinie, według terenu zamieszkania respondentów [%].	42
Wykres 10. Główne przyczyny przemocy w rodzinie, według respondentów [%].	42
Wykres 11. Rodziny zagrożone zjawiskiem przemocy domowej, według respondentów [%].	43

